

یعنی تلفه و ان میر آتی هدانی در یحیو اسپ گوید سه سرش چو فرج
لاده کسان فراخ زده و تنکش بستی رگ پیران سال خورد و -
گوزنه - برای مجید میدان گوبازی مح -

گوسفند انداز - فنی است از کشتی که چون حریف را بر زمین نوازند
یک است پس گردش دوست دوم در شاخش بند کرده از جا برآورد
و باز بر زمینش نهد مح میر خجالت و شیخ مرطوبی مادیته سستی دارد و -
گوسفند لیست که انداز درستی دارد و -

گوسفند تسلیم - گوسفندی که در قریب نگاه بر اقربان کردن
ماضی سازد بجز از شخصی که در کمال تسلیم باشد شانی نکلوس دل سلیم
آن گوسفند تسلیم است و که خبر به تیغ تو قریبان شدن نمیداند -

گوساله مرده پرگاه کردن - رسمی است مستمر که چون بچه گاو
دو شان بمیرد و در پوست او گاه پر کرده در نظر گاو آرد تا آنرا بچه
خیال کرده شیر دید مح ناظم هر دی رباعی صاحب طمعان استانی
جاه کنند و مادر دل جاه پروران راه کنند و بگوئی گاؤنیت
شیر است مراد و گوساله مرده را چو پرگاه کنند و -

گوش داری - محافظت و نگهداری و آله هر دی سه بود
غلام نبا گوش همچویم تو ایم و گوش داری ما گوش چون نیم تو ایم
گوش و ریای و ماهی - کنایه از صدف ج اشرف و ماسح
ترم مشهور و خبر و بر شده و گوش و ریای آب برد و نام او گوهر شده و
سلیم در صفت نمر گوید و چنان تنگی در و از گوش ماهی و که نبود و
در و گوش ماهی است و ستاره پیاله کوچک را گوش ماهی گویند
صائب و تابدریای لب نیالایم چرخ نیلگون و می بیاورای گاو
از گوش ماهی میدهد و -

گوده - بوا و غیر معروف لفظ ترکیست بمعنی تن از فرنگ ترکی
معلوم شد گویند ای گوده حرام یعنی از حرام تن و گوش بهم آورده

دارا بگوید و -

رباعی - حیف است که از دختر ز جوی کام و کاین فاخته باشد
از دوات اعلام و تا کی سرخ و پیاپی خم غمهای بود و تا چند کنی منت
این گوده حرام و -

گوف - بوم مح کاف تازی مح ماشفای رباعی جونی
جونی گرسنه سعدا جونی و بی لغت الوان رفیعا جونی و از شهر مشهور
گدایان رفتند و چون گوف بکنج خانه تنها جونی و -

نماظر کاف از منظر ناو آن دو تماظر است تماظر اول و کاف
کنه سوار - سر آمد پهلوانان و بهادران مح سحر کاشی و ای تا
ابد از کنه سواران تو سرخ و دی از ازل از پیر غلامان تو کیوان
محسن تاثیر و با جفا کشتی خفانه فقرم قدر است و مشعل ولایت
من کنه سوار و گریست و -

کنه باصفای - پیر کی چون جوانان شکفته رود و نظریت خوب باشد
مح سلیم و جلوه گر گشت دختر ز باز و کنه باصفای من آمد و -
کنه فعلکی - تجربه کاری و مکاری مح محسن تاثیر و عشق
میگذارم از نو بنای کاری و گر کنه فعلکی را اگر دودن نهد کنایه
کمن سلسله - زندانی کنه تحقیر کاشی و بهر ضبط من مجنون کمن
سلسله ام و فتنه از گیسوی او سلسله خواهد ست امشب و -

کنه بی نمازی - لثه حیض اسمعیل ایام کنه نماز نشکنی
از ریاد امن نمازی را و آنرا کنه حیض و کنه زنگین نیز گویند و اول
در کفن گذشت دوم شفا فی و یحیو گوید و بعد ازین بر مشق بند
شومت ایم و سبب سرخی آن کنه زنگین گویم و -

کنه شب - پارچه که بعد جماع کس را و کیر را بدان پاک کنند
شفای و چون قابل مشفقت از شاشه گشت و از کنه
پیر من حکمیر کرده و -

کیمیا - معروف و آن چون بر نایاب است مطلق بمعنی نایاب
متعل شده شاعر به جزایه کن که درین دور کیمیاست به دیگر
نیافتم بطلب رسیده -

کیل - بادل مفتوح کیل که بدان چیز پیمایند مح کیم به رسم شمار
حساب است و سال به دور عهد پیش که سیر کیل از رست است
کیسه کردن - دلاکی کردن بجزایه سرزنش کردن است مح میر آلی
مدانی در جفا کشی خود از اخوان زمان گوید به از بس نرخیهای
بگر کیسه کرده اند به دل شاد گشته ام که شد هم و کیسه دار -

تتاظر دویم در کاف عجمی

گیر اندن - بقید گرداندن و در پای حساب آوردن و بستر اولی
محصلان شدید بتلا ساختن مح طغرای باغی شاهی که زمین را
بزم گیرانده و بناله چین را بختن گیرانده و زان پیش که خطا
به بیندازد و مارا بدو دیور اینرن گیرانده و متعدی بر کردن
چراغ داین معرفت -

گیسو بریده - زن بجای هرزه چانه مح و اله هر دی به پود
بامه دختر زرت ناپین و ستوری لباسی گیسو بریده را -
گیج - بجم عجمی گردش سر حیاتی گیلانی به طفره دانش از هر سو غفلان
پنج و سر سبزه را آورده و گیج و نیز کسی مغزش برایشان
شده باشند گویند گیج شده است یعنی دیوانه گردیده مندر
تخریر گذشت -

گیوه - کفش خدنی که از ساق تا کعب پا برسد خاصه شیران
و عیارانست مح مجد الدین علی قوسی نوشته که آن یکی از خترعات
کیست که رایام سرگردانی توران ترتیب داده و بان لبس بر لب
برین تقدیرهای نسبت باشند و ریش و در کپک گذشت
کیو کش - کسی که بر آستان خراوات کفش مردم بامید بجه نگاه

دار و ده حکیم شغالی به تاکی ز دست بخت ای غول گوده کش
از روی این و آن بجلالت خجل شوم بعضی گویند کفش ز دست

تتاظر لام از منظر الف

لااله چون غامی پیکانی و مقراضه و عباسی - انواع
لااله است اول اسمیت که سیاه باشد مح و ارباب جو یا به آنکه خاک سیاه
منه از و به چمن لاله های چوغاسی است به خالص به کجا قدر دل عشاق
را و اند پرزادی که دل روید بجای لاله پیکانی از کولش به شقیع اثر
در هفت چراغان گوید به گلستانی است در باین هر جمع به عیان
از لاله مقراضی شمع به محسن تاثیر به بردانده ز دل تمست ز درای
هم و داغ بردل نبود لاله عباسی را -

لاک پشت - کشف که آنرا سنگ پشت نیز گویند رسد و لفظ
در شفت گذشت -

لااله دختر می - بجای عجمی از لاله که کنار او را قش رفت
حمرت باشد و میانه اش سیاه آنرا تباری شقالق النعمان خوانند
بیانی در شیرین و خمر گوید به چنان شده ز عکس هر چه سرخ
که باغ از لاله های دختر می سرخ -

لااله غلیان - لاله که در غلیانهای مینائی سازند و ز گرس
نیز محسن تاثیر به هرزه نفس از و فاسر افع ندارد و لاله غلیان نشان
داغ ندارد -

لاوه - به قول احمق به میر آلی به مرفوع قلم با ذوق خلق تو
مشور و محرو بود و خصم تو چون ساده لاده به بعضی بگروه و شت
نیز آرنند و در ضمن لفظ گویند گذشت -

لامی - با وصف معانی دیگر و روی شرانست چنانکه مشهور است
و ملوف تایی که افاده وحدت کند گویند یک لا و دو لا و محتاج
بند نیست و بجا که توهای که در و ایشان دارند یک لای نیز گویند مح

سیرجات ۵ جامه یک لالی انوار جمالت ناسید ۵ یک کلابی بلسر
برده قدرت نورشید ۵

تفاوت لاص از شکر یا

لباس صمغی جامه که زه گریبان و دور دامن او را در پای سفته
آیزند و حید ۵ ای آنکه ساختی تو لباس مرعی ۵ این بهر غرت است
بی اعتبار نیست ۵

لب بلب حبستن ۵ کنایه از بسیار حبستن و از هر کس سراج
پرسیدن صابا ۵ می تم از زمین خیر صدق لب بلب ۵ از غیب
ام بهم صبحگاه شد ۵

لب بر چیدن ۵ فرام آوردن لباس اگر بر دهنده مح
اشرف ۵ چنان بهر خنده ام را گریه از پی روان باشد ۵ کرد

یتی طفل لب بر چیده را نام ۵ ظهوری ۵ لب بر چیده ساقی
تا و گریه تو به ام خند و چه در کام و زبان بهیوده استغفار چیم

لب چش ۵ چاشنی که برای دریافت مزه چیزی کنند صاب
۵ بوسه شیرین دایمان را اگر چو قند ۵ کرده ام لب چش شیرینی
چو دشنام تو نیست ۵

لب زرون ۵ از انداد اللغاتست خاموش شدن سخن
اول فصیح گوید ۵ بگوید گفتم دست او را و خطا کردم ۵ سرورم

نغمه کز شرم لب ز موع عثمانی ۵ دوم ظهوری گفته ۵ لب چو درخت
استان تو زده ۵ بزبان حرف آسمان تاوان ۵ و دشنام داوان

و بد گفتن نیز ج نزاری قستانی ۵ آن یکی می خورد و لب ندو لک
کند ۵ وقت رفتن شکند جام و صراحی در هم ۵

لب شیرین ۵ خندان روح سلیم ۵ شراب با توجه لخی ۵
که از لب تو ۵ چه جای باده که گردد و پیال لب شیرین ۵ و لب شیرین

کردن خنده کردنت ۵ شانی تگوه ۵ خدایا که باغیا رب کن
لب گردان کردن حوض ۵ بر کردنش بر آبی که آب رستر

شیرین ۵ که تلخ بر تو همان نوشند خواهیم کرد ۵ لب شیرین شکر
کرنج دند نباشد و پاره شیرینی دارد ۵ کاشی رباعی ۵

تو دل دیده بخون رنگین کرد ۵ هرگاه که با وصیت دیرین کرد
کیفیت لبها تو یافت دلم ۵ جان در گرو شراب لب شیرین کرد

لب شکر ۵ شیرین لب رتقریف معشوق آرند اشرف گوید ۵
شور عشقم لب از لب شکری نیست که نیست ۵ غم بر دلم از خوش

کمری نیست که نیست ۵ شخصی که لب چاک مادر زاده باشد
معصوم تسلی ۵ لب شکر گشته که تا داند ۵ جای دندان شکنت

نالیست ۵ شکر لب هم بر دو معنی آمده اول مشهور است ۵ دوم
لب دندان و لب داشتن ۵ یبانت و نالیگی داشتن

سند اول در دندان کردن گذشت و دوم سیح کاشی ۵ گزتم کاسه
پر گشت از می ۵ چه سازم چون لبی خوردم نیست ۵ طالب کلیم

۵ از بوسه اگر رنج شود تلخ گوید ۵ چون لب ساغر لب شام نذر
لب گزیدن ۵ در چهار حالت رود یکی از ندامت و پشیمانی

مخلص کاشی گوید ۵ پشیمانی نفهید است ظالم از دل آزاری ۵ اگر
گاهی گزد لب میکند مشق گزیده نهد ۵ دوم از خشم و غضب سحر کاشی

۵ لب میگری و بخیر از حال درونی ۵ زخمی است سرایای دلم چون
رخستان ۵ سوم از شرم حکیم عطائی ۵ ز شرم کشتن باور نمود

کزد تیغش ز جوهر لب بدندان ۵ حسن رفیع ۵ قند هر که لبش خیم بان
گزند از شرم لبها را بدندان ۵ چهارم در منع و الهه بروی ۵ قلم ختم

سخن لب گزیدنی لبس ۵ که دلنشین نبود گفتگوی طولانی ۵
لبلیو ۵ بهر دو موده چند ریاضت شیرین بخورده ۵ سوز در

برد از گذشت و بچی کاشی در چو کولی گوید ۵ هست ز اعضا لب
همی مایل ۵ رود لب لبلیو شود حاصل ۵

لب گردان کردن حوض ۵ بر کردنش بر آبی که آب رستر

بدرود اشرف و در شیه گوید و فرش در ایوان جبت بلکه در راه
انگنند و عوض خواب بلکه لب گردان کنند و -

لب و لچ - بچیم تازی پیرمون دمان مح فقی نیردی سمن گن
سیر لب و شیش و کز شد و ز قند منتخب است و -

تناظر لام از منظر تازی فوقانی

لت خوردن - کلد کوب شدن طغاری با عی ای انگز ماکو
نی باتو دوروست و گردشمن خودی بیار دور دوست و تادر ته تک
آسمان لت نخوری و بچو ورق طلا بردن آی ز پوست و -

لت خوردن کار - برهم خوردن آنست و له دل گرانینه
رود کار غم از دی مطلب و لت خورد کار چو کاسب زدگان خیزد

لت خوردن مهره - مفر و شدن دوست هم او و لت خورد
ز قال سیش مهره گردون و نقش مهره خورشید درین پرده چه باشد و

تناظر لام از منظر جیم

لجام در سر کردن - مرادف اسپ را لجام انداختن آن گذشت
در ویشن آله پروی و زیر فلک هر چه هست گشته سحر ترا به کرده
شکوبت لجام در سر این چار پا و -

لچک - بچیم فارسی کاف تازی معجز از نصاب ترکی معلوم شد و در
مرئی که در آن تکلف بکار بند و بالای سر آغوش گذارند و بسند مضبوط
سازند و مح ظاهر با معنی فارسی است بچای کاشی و دستار مایل شده
بچمی درین زمان و از بسکه تیر سزانش از هر لچک خورند و -

تناظر لام از منظر رای محله

لر زیدن - معروف و غم چیزی خوردن مح صابا و زلفلا
چرخ میل نرم بآب روی خویش و جام لبر نرم بدست عیش در افتاده ام
لر - بالفهم قومی بود از دزیات شیاطین حضرت سلیمان معتمدی یا
جبت آوردن جباری با کره تبرکستان کسپیل کرده جزری با و آموخته بود

که از ستر آبا لیس محفوظ باشد چون او بانیل مقصود برگشت قصدا
در منری جز محفوظ از یاد برد آبا لیس وقت غنیمت و انسیه جباری جمع
شده از آله بکارت نمودند چون حضرت سلیمان جباری را شیه یافت
از آن شخص سید که هیچ جاحز را فراموش کردی گفت بلی در فلان
منزل حضرت سلیمان امر کرد تا کنیزان را در همان منزل برده و بجا
گذاشته برگشت آبا لیس با کنیزان در آمیختند و قوم را از آنها بوجود
آمدند نقل از نگارستان حال در واد و کلام معنی اجماع در و ستالی واقع
شود سالکای نیردی توبه ارم از طرافت بچو سالک مرنه من و صد
طرافت پیشه را از یک سخن لبر میکنم و -

تناظر لام از منظر طا

لطف گفتی - یعنی از لطف گفتی زبان لوطیان است مح میز
و لطف گفتی که چو حلواست مرادف بچک و کرد خلق تو و طور تو
شوم مفرانک و -

تناظر لام از منظر عین محله

لعل پیکانی - لعلی که آنرا بر شکل پیکان تراشد و زنان آنرا
گوشتواره سازند صابا و حدت طبع چو آید بر سر مشاطگی و غنچه
دل را لعل پیکانی کند و -

لعل کلوخی - لعل تراش نیافته شفیع اثر و بر دل زمین اثر مشو
نتراشیده و ترسم این لعل کلوخی شیشه ام را بشکند و -

لعل خفتان - کنایه از مرغی سحر کاشی در معراج گوید و سلا
از صلاح افتد مرتب و تبرک لعل خفتان تاخت مرکب و ولقبی

از امرای دست چپا میر خمره که قصه مصنوعه آن مشهور است مح میز
و ز دست چپ ساقی آید مجلس و ملک قاسم لعل خفتان مینا و -

لعل بوگرگ - قسمی است از لعل که بصورت گرده باشد چه بوگرگ
بکاف اول محمی دویم تازی گرده است در لغت ترکی جلای طبا

در صفت باغ کشمیر گوید فقره لعل بزرگ شرنیک خورشید و گوشت
آفتاب هم یا گوشواره لعل شاداب +

عبت بازی - مراد شب بازی و آن گذشت حکیمانی
گیلانی - عجب عبت تبار عبت باز + خلق در پیج و تاب رفته است
و بعضی گویند گیشیا فی که امر دان از شکل زنان بر آورده رقصانند
الاول هو الاصح +

تناظر لام از منظر کاف بازی

لکنه - مراد لنگ کسور الاول که آن از پنج ران تا سر انگشتان
پاستن ج در اصل لنگ بوده است بقصر لولیان لکنه شده محفل
در پایش بنید از گذشت +

تناظر لام از منظر کاف عجمی

لکن - چیزیکه از ادعای سیل و گویند شتی که در آن دست شوند
اشرف - همان نیست که بر طرف نیلگون چمن است + که آفتاب از
مهر لکن است + در ترکی چلاچی گویند در فرنگ ترکی دیده شد
و آنچه در زیر پیه سوز باشد تا موم گداخته یا پیاب شده در آن ریزد
ج و بنحیضی معروفست طموری - بنر و تار و خورشید را فلک گداز
برای شمع منیرش خرو و ساخت لکن +

تناظر لام از منظر میم

لم - بالفتح در از کشیدن فوقی نزدی - کام دل مرا چه شود که آید
شیرین لب که لم زده بر تنکای تاج + واضح - راحت بستر خواب
مکرر شد و رفت + و المیدن به بیابان ره تکرار نداشت +

تناظر لام از منظر نون

لنگ کردن - قرار گرفتن چه لنگ آهن گرانی است که شتی را
بدان نگاه دارند در مزارع صائب - لنگه نکرده ایم چه گوهر درین
محیط از بوستان هر چه بنیم گذشته ایم + همین مناسب است لنگه

بجز بسیار کردن را گویند علی رضای تجلی - میکشاید چاک خشم نفس
آغوش را + میکشد خیمه بزرگان نگر و دار تو + طفره - کار کشاید ز غلو و تباه
گر اندکیست + تیر لنگه دار کی باب کمان کو چکی است + تیغ لنگه در مشهور است
لنگه جانی که بدم در آنجا طعام بفرد مساکین و هندی کاشی در سحر کوکلی
گویند + دید چون لنگری شود نازان + چون در ایام قحط لنگریان +
لنگ کمر - بکسر لام و اضافت فنی است از کشتی و آن پادشاه حریف مذکور
مرد و بر کشتی در دن است تا بر زمین افتد سندر سر بر سر کسی نهادن گذشت حم
لنگ سرکش - بکسر فنی است از کشتی که آن لنگ خود را بر عضو از اعضا
حریف بند کرده بر در کشیدن است مسیح میر نجات + پایش ای صمیم از نیم نود
و او باشد + لنگ سرکش ز حریفان مخور واقف باشد +

لنگ خاکی - بالکسر حریف را خجاک نواخته یا پشتش نه دست امیر خجاک
و نقش قدش خوش نبواری چالاک + لنگ خاکی که در غیر خنجر و از خاک
لنگ - بفتح اول در اثنای سفر مقام در جانی کردن گویند قافله و فلان
کاروان سرانچند روز لنگ کرد و صائب + هر که در و طلب است از کشید
نیت در قافله رنگ روان صائب لنگ + خان خالص + اشکم شوی
تو پیوسته روان است + این قافله ناز و خیر لنگ ندارد +

تناظر لام از منظر و او

لواشه - بفتح اول و شین عجمی است از ریشمان که چو کبی هم دارد
در هنگام فعل بستن سپ سخرت را بدان بندند و بعد از آن پانصد
مح در جهانگیری لباسه است بوجه شغالی در وجود قی گوید ریاضی
ذوقی چکنم بلا شنه بینی تو + صد کوه بود ترا شنه بینی تو + بدم تو چو
نعل چایسیارم + از قوس قزح لواشه بینی تو +

لواش - نوعی از زمان که تنگ باشد ح محی کاشی + و انگلی
لواش زنده + یا علی گوید و تراش زنده +
لواش - بیج قماش که مثل لواش افتا به چینه مح طفره - لنگه کشیده

فروش دیار عشق و تولد بیخ دلخیزد از دکان با -

لوئین - آفتاب نوله دار که بیشتر مضرش آنجا است مح و ای
رباعی ساقی قدح مامعین تو کجاست و آن آنه خدایین تو کجاست
خواهم که طهارتی و هم باطن را و آن لور شکست لوئین تو کجاست
لوئید سیف نام کسرو او با بون نعمت خان عالی در چوکس کوی خان
جهان گوید و خونی نکند از بوندی به هر خند که مردمان خافند
از ضربت دست او با بون به ستر بقدم بشکل نافند -

لوئی - بیباک نامی که در زبان هند آنرا بآنکه گویند رسم است که
هر لوئی ولایت یکی از سلاطین و امر منسوب باشد گویند فلان لوئی
همان امیرست یا لوئی فلان بادشاه است و لوئی آبی لوئی خدای
استلح میرجات و ماهن در نظر سوختگان شاهی تو و نوحه
شیر خدا لوئی آبی تو -

مناظر لام از منظرهای حلی

لیف و صابون - لیف دسته گیاهی است که جلاایش
کار خود را آن ترکند و آب زند از لغت تصنیف مجدالدین علی
معلوم شد که با از اخلاط ناخواست محسن تاثیر و ربط اغیار ماضی
ازج به چو تالیف و لیف صابون است -

لیقه - جامه کهنه باب شعل ملای فنامی در آئین اکبری در بیان
ضوال بطشع و چراغ خانه نوید فقره در هر نقیله یکسیر و غن و نیم
سیر لقیه بکار رود و در محاوره بر صوف و اوست است و پر شور
در مقام لیت بدون پای آخر نیز گویند خلاق معانی و مگر که این
دوات شود درین سودا و می پدید بر خویش زلف حور العین -

لیوه - بر وزن شیوه احمق و نادان و هرزه گوی و هرزه گرد
از لغت مجدالدین علی قوسی معلوم شد که کاشی در چوک گوید
بیدرد و ناامنگ و نامنگی و لیوه اند و آن در دو که باخیز از در دما شود

مناظر رسم از منظر الف

ماجر اکرون - قصه و خیال نمودن مح مسیح کاشی و ای آنکه
باشکسته فلان ماجرا کنی به ما از تو ایم اگر کشتی در ریا کنی -
ما حضر - طعام بی تکلف که حاضر و میا باشد بر معرفت آنرا
حاضری و در ویشانه نیز گویند اول بجای خود گذشت دوم حشی
در شنوی ناظر و منظور بقبریب همان شدن ناظر بکلبه صحرانشین
در ویشی گوید و چو دید آن گنج و در ویرانه خویش به به پیش آورد
در ویشانه خویش -

مار بدست و دیگری گرفتن - کار و شوار فوق الطاقه کبی
فرمودن ح سلطان علی رهی و نمیدانند چه خون خا خورده ام در
طره آرائی به بدست دیگری افسون گیر من مار میگرد -

مار خوردن - کنایه از رنج و کلفت زیاده کشیدن ح
سیح کاشی رباعی نام همه لخت سینه بریان است و آیم همه
اشک دیده گریان است و کوز هر کشد کسی که افیش آبت و کوما
خور و کسی که آتش نان است -

مار گیری - نگاری و خیالی مح اسمیل ایمه آخر قیاس کوس
آنطره رسا را به ترسم بدست آرد از لب که مار گیر است -

مار اتم ازین نمک کلاهی - یعنی آنچه ترا بیشتره بخشی از ان
مار اتم مح سلیم گوید و ای فقر فروش است کسوت تو به مار اتم
ازین نمک کلاهی و چون کسی بدولت دنیا یا کثرت اولاد نازد گویند
ما اتم ازین نمک کلاهی داریم این نمک زش و تفاخر چرا و مومن شتاب
و کثیره چند گفته شد تا دانند و ما نیز ازین نمک کلاهی داریم و چون
گویند فلان کس را ازین نمک کلاه رسیده مراد آن باشد
که کلیات آن تر سیده جزوی از ان نصیب او گردیده شوکت
و کن بیوی سر خویش ناز می بخون و رسیده ازین فقر کلاه

و از ندر چیزی کلاه داشتن کنایه است از هم طور و هم وضع او بودن
 سلیم عیب است که بنید بجز روی دل از ما چون از آئینه داریم کلاه
 ماشو - بضم شین بجه غریب ج طغرایه نغی از غریبی تو دین چوما
 شوی است برای نان طرب میداده سر و دینیر -

مال جهات - نقد و جنبش ایشاد اسباب خان خاصه برخواست
 هر که زود تر از آفتاب زودست به مال جهات مملکت شیرازان صبح
 مال بکوری رفتن - از بی پروائی و بخیری مالک مال همین
 تلف شدن مح محسن تاثیر به اهل دولت تنگ چنانند و مال بن گروه
 بجه نقد عمر بنیا بکوری می رود -

مالگیری - برای معجزه قبیله است معروف در صفایان از عالم آرا
 عباسی سکندر بیگ نشی معلوم شد شفائی گوید به مالگیری و معجزه
 هر دو در کودکی هم ساز اند -

مال غائب - مالی که مالکش پیدا نباشد مثلاً شخصی سفر رود و
 و یا تش لبیب امتداد مدت مشکوک باشد حکم بادشاه محض مال
 او را باینی سپارند تا تصرف غیر زود و چون مالک از سفر برگردد و او را
 بعد تحقیق مردنش بپوش سپارند مح محض کاشی به ملک دنیا را که
 هر کس بخیر فزی صاحب است به پادشاهان عاریت دارند مال
 غائب است به درین شعر از غائب بر سبیل ایام حضرت صاحب
 از یان مراد شاعر است مالتی در قصه گریختن بلوی راجه دلی از خون
 صاحبقران و ضبط اموال و گوید فرستاد امینان دفتر نگار
 که آرند در مال غائب شمار -

مال کاسب - مال پرازان چون میوه از زان شود گویند
 مال کاسب شده است یعنی سجدی از زان گشته که به مردم کاسب
 و اهل حرفه که اکثر مفلس و مغلوک میباشند می توانند رسید مح سلیم
 ای دل نمائند خیز کالای عاشقی به جز در متاع آبله کان مال کاسب

هم بر جنبه که از بلوسات و در بار باشد مثل سقر لاط و محل
 و انشال آن الملاق کنند زیرا که شاه عباس رضی بنا گذاشته بود که
 اقمشه مزبوره مخصوص لبس اهل حرفه باشد تا زود محتاج به تبدیل
 رخت نشوند مح محض کاشی به برنجی دارد مدار بر در اهل مح محض
 صوف و سقر لاطیکه آل کاسب است -

مال داده - مقطوع الاضافه چیزی که بقیمت خریده باشد و در
 محاوره پر غلام مستعمل است خصوصاً محض کاشی به ای دل مال
 داده وزن لاف اعتبار به زان رو که قیمتی نبود ز خریده راه -
 ماه خرگاہی - ماه حال نشین چه خرگاه ماه یعنی یاله باشد ج
 شانی تلو به زدن آتش غیرت به ماه خرگاہی به ز سنبلی که بر اطراف
 یاسمن بستند -

ماهی سرب - ایههای سرب که بر اطراف دام بندند مح
 سلیم در بجا کولی گوید به دامن سفره سخت گیر و ترب به چون بر اطراف
 دام ماهی سرب -

مالعرف - بیای حطی مضموم تمامت مال که بیساط کسی باشد
 طغرایه شاید ای تاک از پسیم بهره باشد ترا به از چه رو مالعرف
 خود صرف دختر میکند -

تناظر معجم از منظر بای موحده

مبارک مرده آزاد کردن - در قدیم الايام بر کساحت یعنی
 جانوری را اگر دمسر سپار کرد و پنده را میگردند جبارت است
 از کار بی حاصل مستبط است از قصه شخصی که مبارک نام غلامی داشت
 شب در روز او را در خرکمان میکشید چون ببرد گفت مبارک را
 آزاد کردم این مثل مشهور شد به جلال سیر به دل سر و از خرامی
 شاد کردی به مبارک مرده آزاد کردی به کمال خجسته و اگر کنیم
 گوی بر تو بیداد به مبارک مرده انگه کردی آزاد -

میا - بالضم روده گو سفند که از برنج و قهوه پر کرده پزند ریختن کاشی
روده کنده را کنند میا بود آن نیز روزی غریبا -

تفاوت مسمی از منظر ششانات فوقانی

متاع غرور - کندی نازی مح و آن گذشت داراب جو یا
بسرخ و زرد جهان دل منه که پیوسته به مزاج مرد نفورست از متاع
متاع برز نزدیک - کالای نفیسی که مشتری بخردن آن نال
باشد با قهر کاشی - سرگرائی کنای جان ز خریدن یا کاین عیبت
که بسیار برز نزدیک است -

متاع پروار - بیای عجمی متاع راجع کثیر المنفعه مخلص کاشی
همین نه ناوک او برده گم گذرد دارد متاع تیر بهر جابر دارد
اشرف - هنر کساد و فضیلت شکسته بازار است و مگر سخن که متاع
در رخ بردار است - همین از متاع روان گویند مخلص کاشی - نشاء
بالادمانم هرگز از جوش خریداران - متاعم چون روان گردید از سر
مایه کم کردم -

متاع تنگ - نایاب ج کران از مخلص کاشی -

متاع دل چنین گرتنگ خواهد شد به زحمت دل میان دل بایان
تنگ خواهد شد به لفظ تنگ معانی بسیار دارد اول تحطی کما انجند
خالهای سیه تو بر نندان گوی به دهننت دانه بچه کردیم تنگی
ووم کو ماه مح صابا - چشم بر اطلال افلاک ندارد صائب کاین
قبائی است که بر قامت همت تنگ است به سالک قزونی -
همین نه کفش زمین بهر بای ماتنگ است به بقا تم شود از شربت
قباتنگ است - سوم خود را در بسته متاع مح میر آبی - مگر چون
ساجر پد مایه برگردنش کرده که اینجاست تنگ افتاد و طنس
خوش تماشا به تنگ شکر معرفت و دمان معشوق را
تنگ مگر گفتن نیز از نخب است چهارم آغوش مح محشم کاشی -

چنان تنگ من از سر خوشی در آمد تنگ که گوی آبد و تنگ گرفت
در آغوش - پنجم تنگ است که آن معروفست ج سلیم گوی
را از چاکلی خواهد زد میدان بر دشمن - وقت تنگ است همین
ماتنگ تو سن می کشم - ششم نزدیک ک راج سالک نیرده
استب که غیر تنگ بهلوی من نشست - شادم که تیر جورتو
از دل گذرنداشت - هفتم کم مح کلیم - عیش تنگ با کلیم تنگ سستی
است - دست خالی را کسی در گردن بیناندید - هشتم صفت افغان
که صنعت خود را ظاهر نکنند ج میر آبی رباعی شیدا که سیه درون
بود همچون تنگ - از باطن اظهار گذشته دورنگ - نیند چود
و پای پیش اند - کوبله و موزه دارد از قطع پلنگ -
منته بر ذره نهادن - در کاری غور تمام کردن متعبر به نهار
یعنی ذره که گویا نقطه موهومست آنرا هم دو نیم سازد مح محسن
آختم چه شد که متعبر ذره نهاد - گوش شنوا و پای بنیای کوه
منته بر خنثاش نهادن همین معنی است مح -

تفاوت مسمی از منظر حامی مملک

مجره - لفظ عبسیت بمعنی دوات قلمدان را نیز گویند مح سند
لفظ قطرن گذشت بخی کاشی در مناظره خود و قلمدان دارشای
نیز گوید - در آخر بد و گفتم ای سخره - چه کردی تو باری بدین مجره
که یک چیز در روی نباشد درست - یقین شد که در کار سختی تو هست
محمود - معروف و نام شخصی که از مشاییر سخرگان ایران بود ظاهرا
در عهد اکبری هندوستان آمده سخر کاشی - از تلامذ تو ابلیس
یکی کند سواد - و زمریدان تو محمود یکی حلقه بگوش آنرا محمودند اتی
نیز گویند شغالی - گر لاف می زنی امر و زحمتی - محمودند ایت
مقرر بر تو -

محرم - معروف و کنایه از حلیله اشرف - دختر ز راهبر پیغمبر

خوب نیست به محرم خود را بنا محرم نمودن خوب نیست +

تناطرسیم از منظر خای مجمه

مخل مشکلی - مخل سیاه خان خالص - از عمده هر حلقه خط کسیت
برآید + این مخل مشکلی که تو داری همه رنگ است +

تناطرسیم از منظر وال مهله

مداخل - محل خل مرادون در آمد ز شفیع اثر در صفت پادشاه گوید
بعدش نیست کسب هیچ مقبل + چو کسب آدمیت پیر داخل
در راه انتظار مداخل فقیه شهر + دایم گفت دعا چو تر از و گرفته است +
دور هم بانی و در هم دوزی و امن زین حسین ثانی گوید + سراج دهر
هر شب بهر خواجه زینش + دوز و زهر خ + دایم تا بصیرم مداخل +
لیکن خصوصیت بزین ندارد که آن کمان عزیزان است چنانکه باقی
گوید + زمین از خطائی و پندی تباخ + مداخل شده ز آبنوس ز عا
و نیز چیرست از عالم زیور که زبان بدست و پابندند و بقول بعضی حاکم
بوته دارست که زبان رعنا بر دست و پابندند الثانی هو الاقوی محسن
تا شیره عجب پایی بجموبی برآمد + مداخلهای خوبی را در آمد + هم گمان
و بیوت را گویند و شعرند کور نیز اشعاری بدان دارد و فارسیان باو
آنکه مداخل خود جمع است مفرد اعتبار کرده بلفظ جامع سازند چنانکه
شعرند کور تا شیرد است بر آن وسیع اشرف نیز گوید + طلای رنگ
و یا قوت سرشک آهین پیکان + دل آشفته گان دارد ز کوه غم مداخل
بعیبتی به آنچه معلوم شد خاصه لفظ مداخل نیست حال اکثر الفاظ چنین
است محسن تا شیره ای کرده حال خود عیان از صورت احوال آینه
دار بستیت تغییر مداخله + چو از شان و نزولت آگهی نیست
رقایقهای قرآن را چه دانی + مداخله هر چند صائب میروم سامان
نومیدی کنم + زلفش بدستم میدهد سرشته اما لایوسف و اله
+ قفل سواس است در کف رشته اما لای خور و صد جا که تالک +

مدار کردن و گذشتن و گردیدن - گذار نمودن بسر بردن
و بسر رفتن اول معر و دست و دوم نیز بتو مخلص کاشی گوید به پلی
آن خدمت از شمع خست پروانه خواهم شده که بی گرد تو گردیدن
نمیگرد و مدار من +

مدار و داشتن جامه - و امثال آن عبارت از دیر خدمت کردن
اوست محم مخلص کاشی + گردون هزار جامه تن تار و مار کرد و زین
نیلگون قبا چقدر زیاده را کرد + شفیع اثر + از تنگ طرفان تنهای
وفاداری مکن + جامه نازک و دروزی میکند و بر مدار +
مدار و نسیاهی - با مصلاح میزایان و قتر جاری نبودن
داد است چون سیاهی از سر حرف و انشود گویند مد نمیدهد مح
مدلیل - ناله بلبل طغرای صریری که از ملک ما گل کند + خط
فروراید بلبل کند +

تناطرسیم از منظر وال معجمه

مذاق - طرافت و حید در مخاطبه پیر خرد گوید + نگفتم این چه
است قصه کوته کن + نه تو کوک و نه بود مراد ماغ مذاق + و اطلای
بتیابی شوق پیش معشوق نیز مح جلالای طباطبا فقره دیده
بادام که از گوشه چادر شکوفه بخیره چشمان ادا نم یک طرفه العین
هزار چشک بجزیک مذاق و نیاز پاشی نیز داکنون از آسیب سر کو
صدمة نادیش از راه مرکز جلیده آب مروارید آورده +

تناطرسیم از منظر رای مهله

مرحل - بکسر و انجیم تازی مفتوح و یک روین هم طالب ملی
+ پاس خفتش نگذارد که بگرداند رنگ + اگر از موم بی بر آتش مر
مرد و چیر می بودن - عاشق او بودن سالک قزوینی +
زان لب که مرده نفسش آب زندگیت + دشنام خشک هم بدعا گویند
مرد و رنگ - بضم می و نو ن مقدم بر کاف عجمی کسی است که رنگش

فلان مرده باشد از غایت خوف یا افراط غم سلیم به هرزه گویی چند چون
سرخشان انجمن به مرده رنگی چند همچون تشنگان بادیه به سالک
قزونی به زاهد من و زنده رود داده به جوی عمل تو مرده رنگست
تافیه غزل سنگ رنگست و این شعر از انجاست به ناخوانده درید
نامم را به یعنی که جواب نامه جنگ است به

مرصع خوانی به چند جا مستوع است مح کی حرف ساخته گفتن
سلیم به قصه افسر کنجیر و تاج جمشید به بسیر خاک نشینان که مرصع
خوانیست به دوم رنگین کلامی و خوش سخنی اشرف در قصه جان او
سوداگر لیسار گزیده گوید به در افشانی عرض مطلبش رفت به مرصع
خوانی لعل لبش رفت به سوم تمهید قصه خوانی حاجی محمد جان قدسی
به قصه قبضه شمشیر تو دارم بمیان به گوش کن گوش که رفتم بر مرصع

مرغ آغال به جای باش مرغان چه آغال جای حیوانات و طیور است
رضیاری همدانی گوید فقره روستائی را بازی بدست افتاد بنابر
عدم وقوف و مهارت این فن در مرغ آغال با ما کیانی چند سر داده
سرازم حکم کرد الخ به

مرغ فلانی دوست میخواند به چون کسی بجهول مرادی نارسد
و در کمال نشاط باشد گویند امروزم مرغ فلانی دوست میخواند یعنی
دماغش چاقست مح خان خالص به هر طرف ابر بهار نشاء افزا
مل است به مرغ بلبل دوست میخواند بگر فصل گل است به به هر خطه چرا

مرغ دلم دوست میخواند گل دیده ام امروز که بلبل شده ام باز به
مرغ آیین به فرشته ایست که در هوا پرواز میکند و همیشه آیین
گوید هر دعائی که بآمینش برسد مستجاب شود حسن رفیع گوید به گلشن
عاشق دعا گو را به بلبل بی مرغ آیین نیست به

مرغ کبک لاله به لعل الی که بشکل مرغ نویسد شاعر به
یک عضو من از دوست نباشد خالی به سر تا پا حق جو مرغ بلبل

مرغ دیما به صورت مرغی که بر دیما بافند سالک یزدی به
گرشی چون گل گریان چاک بر خیزی ز خواب به ناله مرغ سحر از مرغ
دیبا بشنوی به

مرغ آلتباز به قسمی از آلتبازی شفائی به کسی بر کرد غمها
تو غیر از من نمیگرد و به جنگ شعله آری مرغ آلتبازی آید به
مرغ کرک به کاف اول مضموم و رای ممل ساکن مرغی را گویند
که بر سر تخم خوابد تا بچه بر آرد و مجدالدین علی قوسی نوشته سنج کاشی به
آن شاهباز عرش که از آمنت سپهر به دارد و مرغ کرک همادرتش
مرگ به معروف و ددوالی است که بای گیران در دریا اندازند تا بای
آنرا خورده خود بخورد از بهیوشی بر روی آب آید و صید شود چون سبب
مرگ بهیست باین نام موسوم شد شفائی رباعی ای کور تو مار
مرده را میمانی به سر بای دی فسرده را میمانی به تا آدم سحر تو بماند
بکسی به تو بای مرگ خورده را میمانی به

مرکب چوبین به تابوت نظام دست غیب در مرثیه گوید به
آن شعله را چکار تباوت روز مرگ به آتش چسان بمرکب چوبین
سوار شد به

مرگ نو مبارک باد به در محلی گویند که فتنه تازه بر پا شود
مح زلالی به زدی ز گس بجام لاله چشمک به که غم را مرگ نو باد ایما
مرگی به بیای حطی معروف صابا به سفر نکردن ازین کشورانه
گر انجانی است به که مرگی دل و قحط غذایی روحانی است به

مرگ کسی دیدن - مراد و پشت سر کسی دیدن آن گذشت سالک
 زرد و سه کی گل زرد گردد ز آفت بی شیمی و گلشن با مرگ چندین ابرویان
 دیده است -

مغرور - بالتشديد طعام بیمار که اسفناخ و کشنیز و امثال آن در آن
 ریزند طغرا - جوهری بیمار حصری میوانی به شدن و سبزی گراز زرد
 در مغرور میکی -

تفاوت مریم از منظر زای معجمه

مزار بستن - گور درست کردن طهوری و کفن پروانه را ز پرده
 فانوس می باید و مزارش را کسی بکاشد و در پا لگن بندد -
 مزار کردن متاع - نرخ متاع بالا کردن طغرا - متاع درد
 ترا انجان مزار کنیم - که هیچ کس نکند جرأت خریداری -
 مژ و گانی - بکاف عجمی پسیری مژده رسان و هدیج رکناهی
 مسیح کاشی - مژ و گانی اسباب خانه آتش چشم کسی که مژده رساند بیل
 خانه کنم و مژده نیز جانی گیلانی - قاهر غرض بهر جامه سید
 مژده گانی در دمان آید می -

مزرگان زرین - مزرگان میگون سند در الماس گذشت -

تفاوت مریم از منظر سیدین ممله

مستی - معروف و آرزو مند و عاشقی صائب - هر که چون
 پروانه بسیار مست آتش است - هر کجا بر میزند بر روی دست آتش است
 و حالتی است که حیوانات را از غلیان شوت رود و بدیم او گوید - از
 بندگشت شورش مجنون زیاد تر و زنجیر تازیانه بود و فیل مست را -
 مستان - جمع مست و آن معروفست فرید علیه مست نیز صائب
 - چشم تو در خار جهانی خراب کرد و غولش بگردانست که مستان کنند
 و مستانی بیای حطی معروف نیز طالب آملی - دمی در آن چمن اندازی
 ذوق کردم سیر و غزل سرایان چون عذیب مستانی به دست
 مستان معنی بسیار مست آمده و جیده - دل از من میراید طفل شوخی
 آفت جانی و ز شیر دایه از خون دلهما مست مستانی -

مزلف - معشوق نوحه و جیده چنین گزیر خط پوشیده حشمت می
 دل را به عجب دارم که آن شوخ مزلف آدمی باشد و علیخان جی
 - مزلف چون شود و لبر بدولت میرسد عاشق به خط مشکین و صفت
 بال نهادار و -

مستقل - عربیت معنی معروف و معنی زن شکوه آرند مح نظر
 بانیکه مستقل خانه است شفائی در بچو فکری گوید - غم مخور مستقل خانه
 سلامت باشد - که از و بهره ترا تا اقیامت باشد و دکانها
 زیر خانه که مالک زکریا آن منتفع شود و از کتاب گارستان نیز
 معلوم شد چنانکه گوید فقره اکثر مواضع نواحی و باغات قصبه
 و مستقلات شهر اردو و متاع او بود انستی کلامه و بجاز برانچه از آن
 انتفاع گیرند نیز اطلاع کنند سند و لفظ کاوی گذشت -

مشرکان - جمع مژده است بر مضر مستقل شده در اصل لفتح ز است خیا
 کنای مسیح کاشی گوید - چمت بدامن مشرکان بر کباب دل و باد
 زده که بال سمندر شکسته است - حضرت امیر خسرو - کس بیکی آفکند
 است وزن به سبب شیر و مشرکان گوزن به بسکون زابیشتر مستقل
 گردیده و آن معروفست -

تفاوت مریم از منظر شین معجمه

مشت و درفش - کنایه از امر پر و شوار صائب - جدل ششم
 و خورشید بود مشت و درفش - خرد آن به که سپر پیش شراب اندازد

مشرکان و مژده گرم کردن - معروف دیده گرم کردن و آن گذشت
 ملک مشرقی - مصیبت دیدگان را نیست بخت خواب سالیس -
 جو شمع اینجا آتش گرم میسازند مشرکانی - طالب آملی - در شبتان
 غمت چون مژده گرم کنم - بر سر زنجیر الماس بود استر -

مشتلق - بالفهم اول مسكون شين مجزوعه ثنات فوقانی و لا یم
موقوف لغت تركيست بمعنى شكرانه از انصاب تركي معلوم شد مشتلق بفهم
لام آنچه بر آورده شده و دهنده چنان در تركي بهاست و مشت بفهم اول
در اصل مرده بود كه در استعمال تركان مشت شده يعني بهامروده مح
سالك يزي به آمدان آرام جانها بغير اران مشتلق به مرده پايان
دارم شمسواران مشتلق به -

مشت مال - دلاكي كردن و آن مشهور است و فني است از شتي
كه حرفيان باز و بيازوي هم مانند و مشت زنده مح ميرجات به الله
سعي كه در مالش نهادارده و مشت مالش اگر ايام دهد جا دارد به -
مشروط با كسي اشتن - عهد و پيمان ارادت با او درست داشتن
شانی تكلو در منقبت گویده هر كه در دنيا و دين با تو بود مشروطش
مستشاريت كه در هر دو جهان توشن است به -

مشق كشیدن و زردن - مشق كردن مابنا به گريه عمری
صبا مشق رياحين ميكشد به خجلت روي زمين زان خط مشكین
طالب آلي به في غلط گفتم چه كافر نغمه من كز نيسان مشق هزيان
ميزنم به -

تناظر ميم از منظر صا و ممله

مصالح - ضروريات طياري هر شئي تخصیص با سبب عايرت مثل
و شك امثال آن درست نيست ظهوري به پاي بست بناي
عقيدت و اخلاص به مصالح قسم آورده عقل محكم كار به شانی تكلو به
در چيلغ من ز طول شب مصالح شد تمام به طي نشد افسانهاي در دفتر
من به وجد در تعريف مجره گویده دواي كجانبان يياز چيست به
از ابر مصالح كه اخذ به طغرا به درين چيرسازي چو دكان گرفت
مصالح ز باقوت و مرجان گرفت به هم او به آهو مصالحش او از پردا
ديده به گريه بيا كرد مجنون بر آليلى به طهراني در صفت طعمه گوید

خود دنيا همه تمام عيار به كز مصالح درست گيرد و كار به ميراني گوید
به پاي مصالح كاشي بر بنديشه چرخ به كزان مناره بيني كند كاشي
مصحف خوردن - قسم مصحف خوردن مح اشرف به عارش را
زخم كردی باز نكشوي به جاي دندان است پيدا ابدی مصحف مخور
قرآن خوردن نیز شانی تكلو به شانی تبرك عشق تو سوكند مخور و به با
كن اگر همه قرآن فرد خورد به -

مصحف خصم كسي كردن - نفرين و دعای بد با و كردن محسن تير
خطوبان غنيم عاشق بر آرزو گردد كه يارب كرده نفرينش كه مصحف خصم
او گردد به -

مصرع بر حسته و تند و تيز - مصرع خوبی كه بي فكر بفيض مبداء
از غيب برسد مح عيده ديوان پراز مصرع بر حسته شوقيست به
آن نرگس بر تير بران قامت موزون به طغرا به چون شمع گولشعله
نظم زبان بسوز به نقصان بباد مصرع تند رسیده را به اوجي
مصرع تيز غزيران بكف دقت من به گريه دشمن لمان كن باخ گير
مصرع يركن - با مصطلح شعر الفظ زيادت است كه در فني حل
نداشته باشد و با مصطلح ميزايان دفتر است كه چون محرر جيزي
كاغذ در ياد بيايش را بقاعده محوري پر كند تا از بر بلا نيفتد مح به -

تناظر ميم از منظر طامي ممله

مطلع دوخت - مطلع كه هر مصرعش مضمون جدا گانه داشته باشد
يكی بر ديگری موقوف نباشد چنانكه اين مطلع صائب به اي روي
چون بهشت ترا كوثر آئنه به رخسار آتشين ترا خمر آئنه به -
مطراق - معروف بمعنى آله تناسل آرنده فوقي يروي به نميدانم چه جان
فلک كرده است و انشور به كه كون طالعش را پاره از مطراق غم دارد به -

تناظر ميم از منظر عين ممله

معرف - معنی لغوی آن معلوم است و با مصطلح كسي است كه شخصي را

بشناساند و در فارس قومی است که آنرا معرفیه خوانند چون کسی بمیرد در روز جمعه
یا چهارم نظم یا نثری در تعریف و تغزیت مرحوم درست کرده بر روی انبیا
و اقوامش خوانند و از آنها نقدی و خلقی ستانند محسند در المیزبه گذشت
معشوقه و معشوق روز بنیوایی - با اصطلاح آنست که مثلاً
جوانی سرش بساده پسری یا زنی بند شد و بعد چندی با بهتری از بهجت
در گرفت روزی وصل معشوق و خواه میسرش نیامد از بنیوایی بهمان
معشوق نخستین که دلش از او کبیده است در سازد و گوید بمعشوقه که روز
بنیوایی در ساختم حالا اطلاق آن عامست بر آنچه در ایام بنیوایی است و هم
محسین و مفلس و شریف و با و آوردم و معشوقه روز بنیواییست خدا
شفیع اثره بی وصل نیست عاشق چون رود بدجده ای باشد خیال
جانان معشوق بنیوایی به در آخر معشوقه نظر بقاعده عربیه تائی باشد
است لیکن بقانون فارسیان تائی تائیت نیست بلکه است که اکثر
در او اخرا الفاظ زیاده کنند حیاتی گیلانی به با این دل آسوده چه
سازم که درین شهره بی شاهد شوخی و نه عیاره شنگی به ابراهیم و هم
به نازم تمیز یار که با این غرور حسن به دایم غم رقیبه بدیش میخورد به
نعمت تالعه اسع ساخت رخت نو درین شادی برای به سر به -
معشوق خیالی - معشوقیکه در خارج موجود نباشد و در خیال
عاشق متخیل شود خان خالص به نباشد گریه یاری بآن لالی
کسی از دست مانگرفته معشوق خیالی را به حسن رفیع به دیگر
لا اقل نمی بیند بدل دادن رفیع به بعد ازین دل را بمعشوق خیالی
معقد - بالتشدید عبارتی که تعقید داشته باشد تعقید و قسم است
معنوی و لفظی اول کلامی که غیر طاهر الاله باشد بر معنی مقصود از جهت
عدم انتقال ذهن بسوی معنی مقصود متکلم بنا بر ذکر لوازم بعیده
محتاجه و سائل کثیره با وصف انتفای قرائن دوم کلامی که در
طاهر ندارد بر معنی مقصود از جهت تقدیم یا تاخیر الفاظ یا سببی دیگر

از حذف و امثال آن که موجب دشواری فهم معنی باشد و این
قسم از معائب فصاحت و بلاغت است محسن تاثیر به زینت
مهر تابان لبس که در دل محبت دارد به معقد مطلع از شعر خاقانی
است پنداری به -

معشوق پرانی - مقابل عاشق پرانی که گذشت محسین
حیف باشد که ز بهمیری تو شکوه کنیم بهما که معشوق پران همچو کبوتر بازیم
معلق کشیدن - نوعی از ورزش کشتی گیران و آن که بر زمین
گذاشته با نظر غلطیدن است محسین میرنجات به همچو گل ساغر
صبا ی مرقع نکشد به تا به پیشیت همه چون بید معلق نکشد به و
کبوتری را که معلق زند کبوتر معلق خوانند صابا به شد چون کبوتر
معلق فلک مسیر به هر خشت زین بروج فلک سای این چهار به -

تناظر میم از منظر غنیمت

مغز خورده - کنایه از احمق و بی عقل محسین چه خوردن مغز با کمال
مزیل عقل است کمال اسمعیل به خلق گویند مغز خورده به هر که در
اجتهاد تمام بود به -

مغز دیده بر مژگان دویدن - کنایه از گریه غمین کردن طاهر
آملی به بگو تا خود چه در خاطر خلیده است به که مغز دیده بر مژگان
دویده است به -

تناظر میم از منظر فنا

مقتول - تار تافته خواه از ابریشم و خواه از کلاتون و ریش
چه قتل یافتن است و عید به شدم زرد و لاغر لبس در نظر به غلط
میکنند مقتول زرد به -

مضرو - معنی لغوی آن معلوم است در اصطلاح بنده و فرمان
برداشت میرنجات به ماگدایان سرکوی تو ایم ای تو کریم به
مضروانیم بدرگاه تو ای فرد تقدیم به -

تناظر مسمی از منظر قاف

مقصود کلاخ باز - نام عیار جالی است لغت خان علی
در مفرح القلوب گوید فقره شعبه می باز که مقصود کلاخ باز را
هر عیاری از حقه دل کم شود -

مقابل کوپ - چیزی که مقابل خود را از روی بلندی یا خوبی است
سازد رضی دانش - دعای ساکن بنجانه هم دارد اثر دانش - و در این
مقابل کوپ بحر البست پنداری به تاثیر هر نقدی را مکانی مقابل
کوپ هست - بخورد بر سکه زر تا سکه بر زر بخورد -

مقرر است - یعنی تحقیق و ثابت است نائب کم ایران از عالم
صادق وستان بر کاغذ نامقرر است و تحت کندی شاعر مقرر
آن نور چشم سر و اندام به کذب باغ نظیر چو نور دیده مقام -

مقری تسبیح - امام سجاد آن گذشت و سنده در طره تعلیم آمد -
مقرضه و مقرضک - فنی از فنون کشتی و آن هر دو پا

در گردن یا کمر حریف بند کرده و چیدن است مح نظام دست غیب
رباعی در رگد ر قاسم با حسن ادب اگر عاشق دلخته بیفتد عجب
زیرا که هر کام بر آن خسته زند به تنگ شکر از دیان و مقرضه لب

فوقی نزدی - قدرتم چون با بمیدان زبردستی بند فتن مقرض
نمی بر پور وستان نیز نم - مقرضه نام حلوائی است طرف ایام
مصرع چهارم رباعی نظام دست غیب که مسطور شد این معنی است

از مقرضی نیز گویند مح منیر - قطع امید گز مقرضی و کند آیین
دست متراضی - مقرضه تیر قسمی است از تیر که پیکانیش و ستر باشد
سند در دوتیفه باز گذشت -

مقرض بر کسی راندن - مراد بر کسی تراشیدن که گذشت
لحان سادجی گوید - آنکه بخشیش کلاه و بر سرش مقرض راند
برش بر دلشاید ستر حکمش نافتن -

تناظر مسمی از منظر کاف نازی

مکاری - بظن اول کاف نازی کسی که اسپ شتر و خر بکرایه بنظر
و آن طرف بر دمح شفیع اثره خری دیدم در اینجا الیتاده به پیشش
ریش از چوب مکاری -

مکاس - کاف نازی و نیم اول و سین مملکه توقف کردن صاحب
کالا در بیع ص بالتفی در تمیوز نامه گوید - پذیرفت کالا چون رخ
تمام به مکاس فرو رفته باشد حرام -

مکر - معروف در اصطلاح مراد غیر مرغوب است خان خاص
در حیرتم که با همه بی اصلی چرا - دنیا چشم خلق مکر غنیشود -

تناظر مسمی از منظر کاف عجمی

مکس ایرانی - بیای عجمی کساد بازاری رشفای - رواج گوهر
انکار من زیاده کند - مکس ایرانی هم کار در دکان سخن -

تناظر مسمی از منظر لام

ملاروشنی - خفاش طغراف بسکه طغراف بر خط شبنم نان چیت
دیده اش تاریک شد آخر چو ملاروشنی -

ملارزاده - بالتشید و التحقیف با اصطلاح فارسیان از تشاکل
عالی - و خلعا در موشگانی کار ملارزاده است به توجه اللفظ و اعط

گشته چون ملاحین - مفید بلخی رباعی زاهد که عدوی شیشه باده
ماست - در گلشن چو سر و آزاده ماست - دستار شیخ گلزار اهل نش
بچون سترگمه ملارزاده ماست -

ملاحی - بالقح قسمی از انگور که سفید باشد از لغت مجد الدین علی قوی
معلوم شد محسن تاثیر در صفت اقسام انگور لغت یزد گوید - نقل
و شکر می و صراحی به مفتون ملاحظه ملاحی -

تناظر مسمی از منظر نون

منار گلبار - نام منار بلند است که واقع است در گلبار و گلبار

عجمی مضموم سوم بای موصوفه کلا ایست در صفایان از تصنیف مجدالدین
علی قوسی معلوم شد سلیم کرد باد از اثر فیض موهب و کجرات و میدیداد
صفایان و منار گلبار -

منار کله - بانشدید مناری که از کلمای کشکان برپا کنند
مانند منار کله این حرف بلند و چندین وجه و هنر صورت دارد -
منار - معروف و کنایه از آلت ناسل مح شفای اردک بچه خوش بلند
شد بال پرت اندک اندک و سودا منار من فتاده بستر چون کلک
پرواز منار کیر من شان تونست و در عوض بیهوش از کون تو در نه می آیم
بدست یعنی اردک -

منقار وقت و ساعت - طیفه که است و کشاد وقت و ساعت
موقوف است مح اشرف و خوشوقت عالم از اثر مندر بلیست
منقار وقت و ساعت گردون بدست است -

مندل - حصار بیکه غمیت خوان از حبت حفظ برگرد خود کشد طغرا
و شوی و عازم تخریب خراب و ز خط اشک فامندل غم گمش
و نوعی از دل قبول حسا رشیدی باین معنی لفظ هندلیست طغرا و چو
مندل پاهند و بر زم نغمه و نیابد و سر موجا ازین ساز -

منقو - بفتح میم و خم ثنات فوقانی نوعی از گیسای کوچک در منقور
بجو پر خوری گوید و نشود هیچ سیر از نشو و سخت نالند و حست سخت
مندف - بدل مملو ناپینه ندف کرده فراهم آورده که آنرا در هند
کماله گویند بکاف عجمی طغرا طغرا از سبب مندف بر سر خود نه و تاوست
و بدگفتن عجمیستان -

منقاش - موصین چه انتقاش بر کندن پوست ک اشرف
گر منافق صفتی موی دماغت گردد و بهر دفعش دوزبانی است باز
صد منقاش -

تناظر میم از منظر و او

مور آوردن زبان - در مقام اغراق گویند یعنی مور آوردن زبان
که وجود ندارد و صورت گرفت و از گفتن باز نیامد مح طالب آملی و گفتم
زبان ناله آورد و مور را گفت القدر نبال که انموشد سفید و خوب زبان
سبز شدن نیز همین معنی است چه سبز شدن بمعنی ظاهر شدن است مسیح
کاشی و بسکه خورد و زهر پیداوش روانم سبز گشت و بسکه گفتم کاش
مور زبانم سبز گشت -

موی خان - تبای سندی و فای عجمی نام طنبور است که ابرای عجم
شاه حاکم سیاح بود داشت و از بس قلع علی علم موسیقی اینهمه عزیزش می گشت
که چون آنرا از جای بجائی می بردند در تحت روان گذاشته علم تقار
و کرنا همراه میبود و امر او را کورنش میکردند سحر کاشی در قصیده مدح
پادشاه مذکور گوید و روست کورنش و تسلیم از آن موی خان و
که شاه چون خلفانش گرفته در دامن و دمی که دامن شاهر صند
بود شاید که جان فشاندش از مهر و ایه معدن -

مور آوردن و گرفتن چشم - کنایه است از رستن مودر چشم
که با اصطلاح اطبا آنرا شمر منقلب گویند و آن بهینائی زبان ارد
مفرط است که از آتش عشق تو دادم آنچنان تن را که چشم مو
برون آورده کردم طوق گردن را و نشاطی سحر قندی و نادیده
دیده شکل میانیت ندیده هیچ و تیره شود هر آینه چشمی که مو گرفت و در
دیده مو گرفتن همان است بنائی و دیدم میان یار و ندیدم دمان
نتوان هیچ دید چو در دیده مو گرفت -

مودر آسیا سفید کردن - کنایه از کمال الهی است سلیم و پیریم
و طفل خنده بتدیر پاکینه و چون هیچ موی نشده در آسیا سفید
محاسن از آسیا سفید کردن هم همان است بکلی کاشی و من سحر گرم
مستی بودن و گرد جهان گشتن و مگر چون خورشید محاسن از آسیا
مودادون و فرستادون - چون کسی بر زنی عاشق شود و دواش

دست نهد و در کاغذی پیچیده توی صندوق گذاشته پیش معشوق می فرستد
و این برای اطلاع و محافت است در محنت و غم که معشوقه هم مشتاق او باشد
او هم در جوابی میفرستد مخلص کاشی و وصل نقش کی دل صد چاک را
رو میدهد و شانه با این رابطه میگوید و میگوید بد خان خالص و میفرم
تو از رفت تو موی یعنی اشتیاقم بوصول تو ز حد بیرون است و -

مور در پیراهن بخت - بی قرار و بی آرام ساختن ناظم هر وی و -
خلک را دید صاحب نفس و مغرور در زانیم بخت و پیراهنش مور و -
موزون تر از و - پاره تفاوت بودن در یک پله تر از و میرسد
و میزان و سستی موزونی نمینند و ناز و نیاز لیلی و مجنون برابر است و -
ظهوری و حسن میسجد با بروی تو ناز و این تر از و در نقش موزینند
لیکن ازین شعر مرزا صاحب و در خلاف و عده ابرویت سر آمد گشته است
در کجیا این تر از و راستی موزینند و معنی کمال اعتدال تر از و معلوم
موسیقی و موسیقی - بخند یا می طلی اول و اول معرفت و دوم
محسن تاثیر و صفت مطرب گوید و چنان در موسیقی قادر گرفت و که
عبد القادر را و راجع و گفت و -

موش و دندان - سجاف یا قیطونی که فاصله میان خطها باشد یا
و آنرا در هند لریه گویند و داشته که بر آن پیراهن از ابرشیم و وزنگ بند
آنرا نیز موش دندان گویند مح سند و قیطون گذشت و اشرف نیز گوید
و با سواد شب بیاض صبح تمام مزوج شده و امن محراب جاف موش
و دندان یافته و -
مشک و الی - کنایه از فتنه انگیزی و حشی و تباراج برگ و درختان
نیم سوخته کند موزی باد موشک دوانی و نیز موشک از انواع مشهوره
آتشبار نیست و -

موی زیاد و موی لب و موی دماغ و موی بینی - هر چه
بتراف هم اطلاق دارند بر محل ناموار و مکره مرزا صاحب و در

صاحب نظران موی زیاد هم و زان روز که چشم تو مرا از نظر انداخت
حاجی قدسی و بر خیز لبشوق از جهان بیرون شو و موی لب و زنگ
بودن تاکی و سند موی دماغ و در نقاش گذشت اشرف و -
بر دماغ خلق خوردن اشرف از حرف درشت و خولشمن را پیش
یاران موی بینی گردانست و -

موی زرخ کردن - کنایه از حیران و سرسیمه بودن زلالی و حسن
گلوسوز گوید و ماه که دارد سر پیوت تو و موی زرخ کن شده از دست تو
موی کلاه - نیفته سمور و قائم که بر دور کلاه و وزند ساک بز و
و دوشینه آمد آن مود و سر سیاه مست و صد فتنه می چکند موی کلاه و

تناظر میم از منظر تا

مهر پرست - عاشق ز طهوری و نیست شلث زیر که هست
پیرس و هر چه باشد ز مهر پرست پیرس و -

متهبالی - چیز متعاب رسیده از عالم آفتابی شغالی و بانی دروغها
که روزی رفو گفتند و متهبالی فروغ محبت کتان است و وزنگ شکسته نیز
ساک نیزی و زنگ بر رخسار خوبان گشت متهبالی از و و وصف
رخسارت مگر گلر نیر در طوار داشت و و چو تره که بر آسیر متعاب سازند
ظفر و گاه شمع فروغ افکن متهبالی شد و کز شبستان نرو و سیرکن
در متعاب و تحت متهبالی و متهبالی همان امیر صیدی و تحت متهبالی
و شمش که مرع شده است به ربع مسکون زمین از خلف اولاد این است
شوکت بخاری و هو الطیف و میم صاف و متعاب و شب وصل و
با متهبالی من آفتاب راه ندارد و حضرت عرش آشیانی مابین و و نفا
و حرم سر صحتی و لکشا بلول صد و پنجاه گز و عرض صد گز قرار داده بود
و آنرا متهبالی میگفتند نقل از امین اکبری متهبالی قسم معروفی از آتشبار
نیز ظفر و چو هوشک کند آیم ز آتشباری شوق و بود در دست
شرکان به طرف متهبالی اشکم و -

مهر کربلا و مهر خاز و مهر خاک و مهر سجد - مری که از خاک کربلا سازند و اهل تشیع سجد بر آن کنند صابا - روز خوش سرخ روی از خدا دارم امید نامه اعمال من صابم بهر کربلاست - سلیم - سرم گرفته بد الفت از خمیدن قامت به سجده گاه صراحی پیاله مهر خازست به خلص شاهی خاک را درین درگاه قرب دیگرست - اعتبار از مهر زربشست مهر خاک را به سلیم - وجود خاکی مهر سجد ملکست - بهر تم که درین مشت گل چه دیده خدا -

مهره صفیر - ناقوسی که در قدیم الایام در وقت جنگ مینواختند و سفید نیز گویند سالک نزدی - به پرده دل خود بسکه ناله پیچیدیم - پس از پاک دلم مهره صفیر شود -

مهر گیا - بناتی است بصورت آدم که هر که با خود دارد مردم با محبت کنند - میر آبی - جدالی ریاحی هر دو دست نماده آشنای باشند - نه مهر که مهر گیاهی باشد و ادیده و نادیده برابر نبوده و نافذ و نافذ جایی باشد

شماطرمیم از منظر لایح حطی

میان و ادون - اجازت دادن مح فغانی - تو میانی و اگر نه بخیا از نگیند که چنان که دانی من بی ادب کشایم - میاخی - واسطه و وساطت بهر دو معنی مستعمل است اول میگوید به بیشتر از خط بمایر و انمیکردی چرا بدلی میاخی آشتی با ما نمیکردی چرا دوم صابا گوید میاخی من در ستانه کار سنگ بوده دل مرا غمش را بهم گذرد و برو -

میان پا و میان پاچه - شلوار شغالی در بجه گوید به بندله گفت بداماد هر چه خواهی هست - در آستین میان با پی خرم طیاره - میرم سیاه - میلم میان پاچه او پیش کشد - زیرا که میان پاچه ز تنگترست - و کنایه از فرج نیز و له ریاحی فردا که شود میان طائفه فرق - این زنده برون آید و آن مایه زرق و در نامه اعمال تو خیر می

جز حرف میان پاچه و سر مری و غرق و میان ران نیز شغالی - می که رده و پیرا او کند قوینج و منار کله بود شافه میان رانش - میان داری - دلای و درکاری واسطه بودن مح شفیع اثره - با خلق تفاوت زیچ به مگذار - چون موافق حق باش در میان داری و محسن به بیش ازین رسم میان داری نمی آید ز من - در دکان خود فروشی خید دلای کنم - چون قواد و قلیبان واسطه است میان عاشق و معشوق آنجا که رانیز میان داری گویند شغالی - تنبان چه مهر کرد کن سال ندرت پوشید کفش و گشت میان داری خواهرت - و میان داری اصطلاح کشتی گیر کسی است که چون دو کس با هم کشتی گیرند او آنها را از هم واکند و نگذارد که با هم زور کنند مح میر نجات - ای جوان لطف نما با همه و لداری کن - با میا که ترا هست میان داری کن - به شفیع اثره بهر کشتی آسمان سفله بافتادگان به کرده پا را در میان داری چه بر کار استوار -

مهره کافور - شربتی که از جبت کسور است حرارت کافور در آن کنند مح و حید - نشاء پیری بود خواب گران شستی به مستی حادید بنگر کاین می کافور داد - میدان و ادون - جافالی کردن بر کسی از روی تعظیم و خود را بنگر کشیدن مرزا صائب - سهل باشد بند کردن ناخن و زبیتون به پیش برق تیشه من کوه میدان میدید - مرزا کبیری - نوعی از خربزه محسن تاثیر کس را نبود و طفل سیری از لذت میز را کبیری -

میدان - حرف و اصطلاح جوهریان عرض و طول با قوت در هر و امثالهاست - الگ نیری - نمی آید چشم بهت ماسره گردون به چشم تنگ انجم این زمره تنگ میدانست -

میل - سنگ نشان ابراهیم او هم - کرد باد که علم گشته بگرددنی در ره عشق تو چون میل ز من مانده بجای میل فرسنگ نیز گویند

سالك نردی به سرگشتگان پایان ندارد که باشد کرد و بادش میل
 فرنگ به نشانه فرنگ نیز گویند بجای کاشی به یکجند پای خود بهریت
 لنگ میگویم به همراهی نشانه فرنگ میگویم به و نیز خوب گران کنده ایست
 که بپلوانان بدان درزش کنند و میل گیری مندوح میرنجات به میل گیری
 چون کند غزوات از چشم سیاه به میل مردیده دشمن کشد از نیم گاه به آنرا
 شگ زور هم گویند صابا به بود کوه میستون فریاد را اگر شگ زور
 از دل سنگین بخوبان است شگ زور من به و میل چیز نیست که بدان
 سر و چشم کشند و بنمینی بر معروفست و این میل را گاهی بدار و گاهی
 بصارت آلوده و گاهی در آتش افروخته گرم کرده بر آبنیاساختن
 کسی چشم کشند و آن لاگشت دویم چشمی گوید به شد بهار تا به خوشحالی
 چون بی قدش به شاخ گل مردیده می آید و میل آتشین به
 میل گنبد - آهن باس تسلیمی است که برگنبد مراقب و صاحب
 کنند و اکثر از طلا جمع کنند مح طعرا به میل سرگنبدش بر فلک
 کشد سر نه ناز چشم ملک به

میل تاج - در زمان پیشین میلی بر تاج تعبیه میکردند مح کرانی
 به بسکه میل تاج او روشن سواد افتاده است به مردمان در نظر شاه
 صفایانست شمع به

می در گریبان کردن - بنزد شراب دادن مح سالك نردی
 به ساقی بیباک میخواهد که مستام کند به توبه ام را بشکندی در گریبانم کند
 می ناما به کنایه از امر ناگوار چه شراب ناما به جهت خلوصه پز ناگوار
 باشد شانی جلوه می آید در بیان از می هر دوه میگویند زیاد ناما به

شاطر نون از منظر الف

تا برید غیر غنون در مقام تحقیر گویند مح حاجی قدسی در قصه
 خدیجه گوید به کنون قطع به حرف آن نابریده که در آخر قصه خواهی شنید
 تا ترا شنیده بی ادب بر سر آلتی به باصلاح از درشتی میرسد ترا

زبان تیغ می باید که نوک خامه شق گردد به -
 ناخنک زردن - پیشه ابلان و الواط است که در حالت
 سر سبز باز از سر دگان قناده و نابنا چیزی بدو انگشت پر دارند
 و در دهن کنند و بهر خود گیرند صاحب این پیشه را ناخنکی گویند مح
 شفای به چون بازار رهنی پای تو بیباکانه به بر تر دختک زنی
 ناخنک عیاری به و له به بتنگ شکرت از بسکه ناخنک زده است
 غامزه است در انگشت نیشکر ناخن به شاعری در منقبت گوید به آن
 دست که زو بر کمره بن قیس به یکبار دگر بر ناخنکی زن به -
 ناخن بر یکدیگر زردن و بهم زردن و زردن - خبگ انداختن
 میان دو کس صابا به چو مفرگان هر دو عالم را بهم افکنده از شوخی
 همان ناخن زرد بر یکدیگر چشم سخن سازش به وحشی به تا میان بلبل
 قمری شود غوغا بلند به میزند ناخن بهم از باد در گلزار گل به قافنی
 نور صفائی به چو تو سوار شوی ماه نوزند ناخن به که در میان
 دو خورشید گرم سازد خبگ ج شینده شد که چون کسی را خواهند که
 بر سر ستیز آرند ناخن بهم زنند و این اشاره تحریک عصبه است ناخن
 بمعنی قهر و فراج کردن نیز آمده طالب آبی به بصالتی که بمقتار
 عند لب بهاره نموده تعبیه چندین نوای ناخن زن به نجر کاشی به
 ناخن نیست بوی گلی بر شام ماهان می حکیم نیست علاج ز کام ماه ناخن بل
 زدن شکستن نیز صابا به نمیتوان بدل کش در ناخن به چه شد که نشسته و ناخن
 شک است به سلیم به اگر گوش او بنا به نیست و چمن به ناخن که انقدر بدل کل شکست
 ناخن لنگ آمدن - کنایه از امر ناملاطم پیش آمدن اصحاب
 به لنگ ناخن بهر تشنه لب که می آید به دمان آب میگردود به
 ناخن گیر - معروف و چیزی می که ناخن در آن بند شود و مندرج تند و تیز کند
 ناواش - حیای شرف بهادر می به فلک است آینه ناشی به جهان درخت می
 ناویدگی - معروف و فلسفی بخیری مخصوص کاشی به -

خواند از ایدگی خلق جهان تنگ چشم کند پوشش گریه بر لبی قبا نه نو کند -
 نادر بر نادر مقابل تالاق و ناشایسته و بقدر اول بر معروف است
 و دوم بر صید طرانی گردید بصاحبی که از و بند بر لب باشد و چون رنگ
 آینه نادر مقابل باشد -

نارنج نشان - نارنجی که نشان تیر کنند این مرسوم که اندازان است
 صائب نیست سیمین قنار از خط سبز گریز این تیرنجی است که نارنج
 نشان میگرد -

نارنج سینه کنایه از پستان مرزا سبزه و نارنج سینه جلالت نمانده
 است و ام و دوست از دست که سبب زوق گرفت -

نارین قلعه - نام قلعه بغداد که واقع است در غربی شهر از عالم آرای عباس
 کندر گشتی معلوم شد و در بخاری گذشت -

نارنج مزاج - مزاج ناز که مزاج است فغانی بسیار کش این نفس
 گرم فغانی و شاید که تحمل نکند نارنج است -

نار و - بر آیه مجرب که شیخ آوری و چون قسمت از راق کند شیر فلک
 باور چه خوان تو زنده که ناز و -

ناسفته گوهر مرگانی - کنایه از اشک طالبی و ویدم پیشین غم
 خیمه قدم آگاه فشانم و بیایش مشت از ناسفته گوهر مرگانی -

ناشکر بضم شین - بجه کاف نعمت حاجت قریب و شب ناکشگر آرام
 باختر نشت و سینه صد پیکان چشید و دست افغان بر نشت -

ناظر - بطلع مجسم سامان مح مخلص کاشی که کرده خیر دلم شاهی که
 در دوران و ناز و ستی و ناز چشم و ابرو حاجت - ناظر

بیوتات نیز گویند اسمعیل یا فارغ دے گشتیم از باز و دیدایات
 گردیده ایم گویا ناظر بیوتات -

ناف اقتادون و ختم - از جارفتن نافست بسبب تحمل بار سنگین
 یا زور فوق قدر کردن یا خوف عظیم چون با گران بشتر و قاتر اندازند

گویند چنان کنید که نافش بفتد مح زلالی و حسن گلو سوز گفته که که
 و کشش نداد است و ناف زمین است که افتاده است و طبع
 قیصر در دیو گوید و رسم کمان رنگ خورشید بخت و زیم سنان
 ناف گردون کینت و ناف نمان و گناشتن انگندن متعددند و ناف
 جویا و بکه بار نشت و لغت کشید و میگذرانان آه بر زمین
 ابراهیم و هم رباعی و سرورم چو بشر علفی لاف و پایم نکشد
 مشیت تحت خفاف و حاصل که در سر گران پا از کفش و پایم بر زمین نماند
 آبله ناف و اشرف و نافه مشک نباشد به سیاهان غن و ناف
 افکنده زهر ایش آهوه خطا -

نافیج - چیشی که در ناف بهم رسد صائب و چو از بند و آیت
 برون طاقش کلک من و خور و صد ناف چشک لبک است از نشت
 ناف هفتم - روز شنبه بنجر کاشی و زاهد ام و ز اگر به خور و نشت
 باد و ناف هفتم است اگر غره ماه حبیب -

نافه مو - موقوف بر س که مویش مثل مو و نافه سفید باشد و حید
 و عطارانش عبیر بویند و هر چند که میر و نافه مویند -

نالہ ریختن - ناله کردن سالک یزدی و اگر تبار نهم ناخن زدن
 هزار ناله بر زم زم پرده پرده گوش -

نام آباد و ده ویران - مثل مشهور است از عالم سم بهی طالب آبله
 و ملک یونان بر شهر خروش و نام آباد و ده ویران است -

نامه از بانی کردن - کنایه از مضمون نامه پیغام ادا کردن معصوم
 کاشی و بر زبان و بر چوب و به نامه بر سپار و بدوست یک قلم
 این نامه از بانی کن -

نامشخص - کسی که بر یک وضع و حالت نباشد طالب کلیم و چون
 کلیم یک مشخص کو و آگاه و مست غفلت و شغل و بیکاره -

ناح و هم - ناکس و بیکاره و مردم نطفه است که بر فرد و جمع اطلاق کنند

سناظرون از منظر برای مهله

نروبان در راه نهادن افگندن - و اثنا راه هر حرف
بار فیهقان باز کردن تا مسافت بزرگ تبی شود همچو طالب آبی که کن
عمر او خموشه تباہ - و ز کف تار نه نروبان را به - سلیم - بگو شمشیر
چو گوهرستانی - چو موج افکن برین نه نروبان -

نہ کہ اس کیلئے ہرچیز یعنی زشت و گریہ نامہا پرست جی رہا ہی ۵
 بیا بشہر زنان رو کنیم کہ ہم سے خوش بادہ کرمان نہ کیلئے خنک ۵
 نہ کسی بچہ معنی مسیحا شدہ اول اشارہ از عالم چشمت دن ناظم رو
 ۵ یاد آن شوخ کہ چشمت نگاہش میزوم نہ گئے گورثہ چشم سیاہش میزوم
 سلیم ۵ سر چون سیہ پامدہ ز قاترا ۵ نہ گئے زن شدہ گل گوشہ ۵
 ترا شفا کی دوزخ متیہ گوید ۵ و نعل نہ گئے زن شجرہ ۵ آن
 نہال سیلے ٹرہ ۵ دوم طنز کردن طغرا ۵ ازان سوز بزم چمن از دہ
 کہ نہ گشت و نہ گیا اندہ ۵ سوم ہر آردن معشوق بان خوبا ازان کہ بقصد
 طنز باقر کشے ۵ ہنگام نظم نہ گشتا تا نامہ کہ آرسہ بچو برگ گل زبان
 ما از دہن بیرون ۵ لہر باغے شمع کہ سر پایے زبان آمدہ است ۵
 از دست زبان خوب جان آمدہ است ۵ چون ہر شوخ و زبان آمدہ است
 چشمت نہ گئے زن آن آمدہ است ۵

نرگسی و شستن - طنز و خبث کے تحمل کروں ظہور ۵ شہنم بحر گہ
بیگانگان بدید وید ۴ چرخ گئے زگمانی سنایر وشت ۴ -
نرگسی - قسمی اپلا دیجی کا شے ۵ دہرا ز نرگسے پلا و چو یو ۴ پلا و
نظم نرگسے و اشادہ ۴ نرگسے نام شاعر معروفیست ۴ -

سناظرون از منظرای مجسم

نزول - نفع آفرینی است پس هر وقت که نیاز میان جسد و نزول
آرزو شایسته تکوین وجود و مازول و دروغ نم کن + بشود آنکه
دل جاسه تو باشد +

نخ بر چیزی چیدین - شتره اش که گردن غلو و دنیا طبعش را
عصر گوید نهالات چون مو خوش است آن زمان که در لایحه نخ و پی پیران
منجوان بقیم خا جبریم نشسته است تریز که تبریز به بندے واقع
شد از نظر نامه شرف الدین علی زوی معلوم شد و منجوانی ساکن آنجا و
نظیر انست که زنان برای نشست نقش خابرا گشتان چیدیم محسوس
تاثر دلم هست تاثیر و ذاعت بندی که هر تار و مولیش بود و منجوانی
جامه نخوالی عبارت از سقرات و لندرو مست و مح

نخل پیش عماری۔ نشان حاجے قیسے ۵ زرقعہای غزیران
شوم مرقع پوش ۵ چون نخل پیش عمارے بکوچہ و بازار ۵
نخل پیونید۔ همان برگ پیونید که گذشت سلطان علی بیگ
۵ دودان عشق چون با هم شود بند یکے کرد و دومی چون نخل پیونید
نخل ماتم نخل محرم و نخل تابوت نخل سیکے از ایران گفست تابوت
که از غره محرم تا نهم محرم سازند آنرا تابوت گویند و تابوت روز دهم اگر
بشکل تابوت است اما ده برابر تابوت و آن نخل است و از دیگرے
مسموع شد که آن رشی است که تابوت اکند و هو الاصح ابو طالب کلیم ۵
و انحرمان نقد خود هم که در گل امید ۵ زان گل خود روز غم بست نخل
نامی ۵ اثر ۵ بینک جلو ۵ او نخل باغ کے آید ۵ اگر چه نخل محرم شود
۵ پاتنج ۵ شانی تکل ۵ کشته عشقم و آن نیست که دشمن کسے ۵ نخل تابوت
مرا بیند و شیون نکند ۵ صائب ۵ خزان ز سر و تهیم چو بید میل زد
اگر چه نفسی نخل دچمن بند ۵ و خواجہ صفی ۵ نخل بندی بجای کن مرا تابوت
مرا ۵ که بد و مان تو از گلشن حسرت چیدم ۵

مناظر نون از منظر دال مسمله

نذرانم بسوزنده ام یا بیایا شلیست که در کمال تشویش گویند یعنی
از سر ایای خود خبر ندارم بدخ مخ خلص کل شش سرم تا شد از خاک پاش
جدا و نذرانم بسوزنده ام یا بیایا بد -

تناظر نون از منظر سین مملو

نستعلیق گوئی است که بساخته حرف زنده الفاظ را بخرج
ادا کند و نیز چنین کسی را گویند بلفظ قلم حرف میزند یعنی بعبارت کتابی
سخن میگوید مح *

تناظر نون از منظر شین مجمر

نشان موهی آلت تناسل و نشان نیز همین معنی دارد محسن تاثیر
هر کس که این معنی در بر میزند دارد نشان مرثی اگر که خدا شود *

نشستن شراب - از جوش فنادن شراب سلطان علی بیگ
ری و چون جوش که شراب نشیند و چون شراب آفتاب نشیند
نشستن تب - مفاقت تب محسن تاثیر از وصل لب شوق
دای از پانه نشیند این تب بعد از آس میخانه نشیند *

نشستن آفتاب - میغرب در شدن آفتاب سند در نشستن شراب
گذشت جمید نیز گوید بر خیز ساقیا که بخور تو زنده ایم و عالم
شود سیاه چون نشیند آفتاب *

نشستن معروف بمعنی نشستن آرنده طالب آبی و در چمن از
بیدار دل ناشاد و صبحی که گرسنه نشویند * گریه بش صوت
عند لب بر آید * گوش بدردم ز عمر بانی سوسن *

تناظر نون از منظر صاد مملو

نصیری - بضم اول فتح و دوم و سیم مملو نصیر که از فدایان حضرت
شاه بود که قصه موت و حیات او شغلی از اظهار استیای نسبت بر آن
اضافه کرده اند را گویند و بفتح اول و کسر دوم قسمی از خبر بزه محسن تاثیر
و معرفت خبر بزه بر او بسته اند و شکر از نظری به باشند نصیری نصیر *

تناظر نون از منظر طای مملو

نظم پوش - سر آمد یلوانان و حاصل مایه خرم که همانه میگرد باستان

مرا و همچو چگون کوه فطه پوش عریانی مرا و آزار تنبان پوش نیز گویند و
یزدی که کج یام نمیکند تنبان و در فن خویش هست تنبان پوش *

نظم - چربست که مدتها در دغن خیسانیده تنبان از ان سازند
و سر داران کشتی گیران پوشند محسن میر نجات کشتی عشق که فن

و فرجش اخلاص است و طبعش حق دل عاشق خاص اخلاص است
بعضی گویند نظم پوشی است که در حالت کشتی بر زمین گسترند و این را بنشیند

که چرم البته با میله ز و از پیش میر و دیان بهانه عرف کز و گرم شوق
زود از پاتوان در آورد مح و پوشی که زیر پای اسپه صه سواری با شاه

گسترانند از جهت آفتاب از افراسن گیر اثرش و شاید که به جلوه
شیر گشاسان و گسترده است نظم گوهر فشان برف *

نظم جواهری - همان بساط جواهر که گذشت سالک قزوینی و
نظم جواهریست غلطان و گوهر چون ریگ بیابان و و نیز پوشی که زیر

پای کسی که خواهند گردش زنده پس سازند و این رسم قدیم است حیات میخانه
رباعی ویرست که انجیات سیر آمده ایم به بر کشتن خوشی و لیر آمده ایم *

نظم سیاست قضاوت فشان و زود آمده ایم اگر چه ویر آمده ایم *

تناظر نون از منظر طای مجمر

نظر گرم کردن - نگاه کردن صید و دل بیتاب من از شوق
تا شاسوز و پیش از آنم که بروی تو نظر گرم شود *

نظری - یعنی نظر اطل اصطلاح میزایان و فر است چه آنچه قابل ابطال باشد
لفظ نظر بر آن نویسند مح ستادی فقره فردا بر اوراق فعال و بجای

صح ذلک نظر خواهند نوشت مفید بنی و نیم ز فیض نگاه و تو خطه نویسد
بسان آنکه هر چند گشته ام نظری و مقابل بدی تاثیر چشم حاضر سخنی

کرده نظر باز مرا که بدی است بر وقت طبعش نظری *

نظر یافتن و دیدن و شنیدن - تربیت یافتن و فیض پذیر شدن
اثر و منکتابینا ویرانه چشم کنیم و اگر نظر یا بهر خویش بینا

یشوم و جلال سیرت از صیاد و تیر سم نه از دام و نظر از چشم آهو
و دیده ام من حاجت قدس و نکو را و جفا پانیکشم و نظر از تیرت
بخون و کوبن ارم و -

نظر کردن - خیف دادن است محسن تاثیر که بود چنین دیده بیدار
تو گستاخ و گویا نظر کرده شب نظر را و -

نظرگاه - آستان و لیا شسته و بر دلم خوابان نظر کردند و نه باند
واغ و چون نظرگاه که آنجا نه شد کس را و وایوان بار عام طایر
سیح کاشته و چو شاهی از نظرگاه بخلو نگاه گیر و نه خیالش در دل
آید چون چشم در و بیرون و -

نظر تنگ - متوقف در ادن تنگ چشم صائب و کاش که بر آید
ز خسیسان نظر تنگ و آبی است که از چاه بفرمال بر آید و -

تناظر نون از منظر عین محله

نعل در - باضافت تنگ آهنگ که بر دزدند و حلقه بدان پیوست
شود و مح تاثیر و کار محکم چنان بهر کشایش بسته اند که از تنگ
آشودن نعل در آتش است و -

نعل بریدن - واغ بصورت نعل موختن سند و طاق بندی طاق
ناله گذشت و -

نعل - معروف و چیز است از چوب گنده گران سنگ شکل نعل که
کشتی گیران و کشیده دست گیرند و این طرف و آن طرف گردند و مح
بیرنجات و نعل هر که بکف آن دلبه روشن ارد و ماه نواز بهو شتر
نعل در آتش دارد و هم چیز است از عالم رسیان که بکار توب کشی آید
مح ظهور و کرد از نعل توبخانه تو و از دانه ناز عرصه میدان و
آهنگ که زیر پاشنه نقش تعبیه کنند نظام دست غریب و اگر بخواه و خت
ناله تنگست و نقش رخ او کنگ نعل اندخت و -

تناظر نون از منظر فا

نفاذ - بذال مع معرفت طالب ملی و قصیده که بنای قافیه اش به دل
مهم است آورد و چنانکه گوید و فرمان همایون اول و الامر ضمیر
در طقم دست و آغوش نفاذ است و اکثر این بیان مال محله را محسوس
مجموعه را محله خوانند و -

نقییر و ادخوانان - فریاد و فغان مظلومان متشکم کاشته و خوش
آن بیدار و فریاد با جان بر دل و بد غنیه و ادخوان کشته سلطان بر دل
نفور - نفرت کننده و آن مشهور است معنی نفرت نیز طله هر و چون
حرف و ریشانی ختم و نویسد و در طقم و کسب نفور است رستم را و -

تناظر نون از منظر قاف

نقاره آفتاب زرد - نوبتی که وقت شام بر دلوک زرتند و
آن یک از پنج نوبت مشهور است سمعیل ایما و آخر عمر عیش بران
نقاره آفتاب زرد است و -

نقد پسر قدس و صفت حضرت علی گوید و بس است این و صاحبقران
همین و که این نقد است و آن جد این و -

نقره جمبو - نقره کم عیار مح طاهر نصیر آبادی فقره فقره جمبو
آشنایان را بر محاکم ال امتحان میکنم هیچک تمام عیار بر نغز آید
هر چند معنی اصلی جمبو دین فقره درست میشود و -

نقطه ریختن - کنایه از فال و دن ظهور و در مدح گوید و نقطه ریز
په فرار قرار و ناتوان تر شود و ضعف توان و -

نقش ندن - داد و بردن خان خالص و هر که در روز و مسلم و
ز و بر دست تو و بر جان من گذشته نقش یا یارن و ندن و -

نقش بد نشین - نقشی که بر او نه نشیند طالب کلیم و بگذر ز قمار
بازی و اینجا است که نقش بد نشین است و قمار بد نشین را بنام است بنا
مصرع مثال از نقش کم گر شد قمارت بد نشین اینجا و -

نقش حجام - میزدن پیش دروازه و در خانه شاه و مصلحت آن

چو روان عمارت رفیعہ واقع است مح طغراے رسد بے صوتش چو در
اصفهان چو شود مست میدان نقش جهان چو زلفت مجلدین علی
قوس معلوم شود که آن باغی است و صفهان چو

نقش بر آب کشیدن کار عبث کردن در ظهور و تراند شسته
سادگی برین نامح که نصیحت یا نقشها بر آب کشی چو

نقش بر آب دن - ارتکاب امر به ثبات است بر سیر صیدی چو
عندما که ز غریب ثبات هستی ما چو فلک که نقش خوشیها بر آب ده چو

و کار عجیب بر انجام دادن نیز مح سند و محاوره از کف دست موبران
گذشت و نموده بازه انجمن نیز صائب چو نقش بود که بر آب سپهر بند

که شیشه اقیانوس بر زبان نغمه بنیم چو حسن یک نفع چو تیغ بر از نقش
ز جوهر بر آب زد چو تاندری که کشتن عاشق بهانه ساخت چو نقش بر آب

ریختن نیز همین معنی دارد چو سلطان علی بیگ چو فسوف خواند
نقش ریخت بر آب چو که ریخت کفر و دین بر دیوار چو مکرانه بر آب

زدن هم معنی تاثیر چو عاقل فریب گریه زاده نمیزد چو این مکرانه است
که بر آب میزند چو

نقطه ی فرقه است از حاکم بر آفریننده جسم و جان جسم ثابت
کننده آن قوم یا جمعی که بر این نقطه ی رابعی این غیر که از اندازد

انداز رساست چو از تیری یا نقش چو عقده کشاست چو دیباج
پیکر شمشیر پذیرد چو نقطه ی انشیر بر ستم بجاست چو بند

و دیگر لفظ مرده است گذشت چو
نقطه ی قلم - بضم نقل که در اتم قسمت کنند و آن مولایت سیاه ساد

نقش بر آب کشیدن کار عبث کردن در ظهور و تراند شسته
سادگی برین نامح که نصیحت یا نقشها بر آب کشی چو

نقل از سبب - انتقال کردن از یک جایی به جایی طالب ایست
چو بر زمین نقل از سبب گاه گاه چو خوش است چو لطف کن

تسبیح من بستان ز نماز میده چو

نقلدان - بضم اول طاقمانی که باشکال جمیع در دیوارهای خانه ساز
برای گذاشتن نقل و لوزیات مح طالب کیم در صفت خانه گوید چو

ولیل فرح بخش جادوان چو دهنهای پر خنده نقلدان چو جامگاه
نیز هانست سید شرف چو بساط باغ بر زم میکشان بود چو درختان

جامگاه و نقلدان بود چو

تناظر نون از منظر کاف تازی

نکاح عقدی که میان زن و شوهر بر بندد کما قال عز وجل فانکحوا
طالب من النساء الا یعنی جمیع نیز از نو از فرهنگ اخلاص نامه معلوم شد

استنکاح طلب جماع کردن ک طغرا چو کنم بر کجا شادی نکاح
چو طغرا بقاضی نه بنیم صلاح چو

تناظر نون از منظر کاف عجمی

نگه چرانی - مراد چشم چراندن که گذشت محظوری چو بر سینه
نعل و انحرس لاله گل من چو تاک که نگه چرانی و باغ و باغ مردم چو

نگین سوار - نگین که در خانه انگشتری تعبیه شد محظوری چو
نیک تسخیر جهان کن چو نگین مخلص سوار نادر است چو

نگین خامه - بقلک صافست خامه فولادی که بدان تقیر نگین کنند
خامه حکاک نیز گویند سندر کنند کاری گذشت چو

نگین نگین - قطعه قطعه طالب علی چو زخا و با چو در قمار سکه
تازه هنوز چو نگین نگین مگر و خدای میابند چو

نگین دولتی - دو نگین که در یک خانه سوار باشد چو شونیز
در عیب من برو ز جدائی چو صاحبان تنگ نظر چو نگین دولتی

عاشق و معشوق نیز گویند ابوالحسن شیرازی چو با وجود اتحاد از یکدیگر
بریکانه ام چو چون نگین عاشق و معشوق در یکخانه ام چو

نگاه زدن - نظر کردن محظوری چو دار و ستار شونیز چشم تو

در نظر به خود شیدم نگاه بر تو میزند به نظر زان هم آمده است ز لاله
نه نفس خویش و بر لب نظر زده خود از پیش زپه دلبر بزرده

سناظر نون از منظر میهم

نمک آب چین کلیم شمعین بران بدن مشکاوند سلیم که سر به سر شک
چند کشتی خواری از جهان چون برایت قدر نمک آب چین مباحش
نمک بیرون وادون کنایه از ریش کم ز لاله و جلاله دیدار گوید بی
شکست این شیشه نمک بیرون او به رخت شادی را به سیل خون نداده
گویند طران نمک بیرون نمید بیتی یک قطره ریش ندارد و بیسک است مح
نمک بیرون وادون هم را گفتن است و اله هر وی که دل از تو از تو هم نهان
دشت به طرف بیرون نمید به نمک و نمک در شستن غلس ناوار بیرون است
خان خالص به با صاف دلی مال جهان جمع نکرده و زان دوست
که در خانه آینه نمیست

نمک سنگ - همان سنگ نمک که گذشت نجف قلینان بیک رنگه
به عکس خسار تو گلرنگ کند آینه را به از احوال نمک سنگ کند آینه را به
نمل از خسار چیدن - اشک از خسار چیدن کنایه از فلاسوف خواری
کردن نمک کاشته لب شود ریش بر بر دمام و الی فکر با آستین
سوز و اگر نمک چینی از خسار ما به

نمک بخری گذشتن - بنام صیلاح لوطیان یعنی ناگاه اگر خجالت است مح
نمک چش - پاره از طعام براس دریافت کیفیت چشیدن چنانچه ضابطه
بکاولان سر کار بلوک واد است کنایه از چیز اقل قلیل طالب کلیم
نمک چش کلیم امید واربده و خوان صل تو اهل بوس چو سیر شوند
نمک خوردن نمک در شکستن - نمک کرامت کردن محمدیان لاجبی
یکیدن لبشاد و زخم کردن نمک خوردنست و نمک در شکستن
حاجی قده به چو شورش فکند در زمین نمک کوان بکوان شکون
نمک دران - عرو و کنایه از همان عشوق ح صائب میان

نمک دران بوسه دشمن دارد به همیشه بر سر طوطا شقی جنگست

نمک دران - با صیلاح لوطیان فرج و غم زده و نمکینه نیز

نمک بیرون فکندن - واد خواری کردن سنج کاشی و داخو لاله

بکرون نمک فکند رود به سمت تا کنکر و بار که بار خدا
نمک به هم سر با بر کلام بالین است یعنی علم ندارد که قسمت بخا
و کجا خواب عدم چشم خوابیم پوشید مح آقاری شاپور به بسکه گشتم
نمیدانم که سرم بر کلام بالین است

نمک بید زده - نمک که از گرم خوردگی چشمه باشد بید نیست از گرم
پشمینه و کتاب روح و آنرا از رفته گویند چنانکه گذشت سید شرف با
دوست کسی که جام امید زده و در روز بسایه گل و بید زده و شنب
موسم حر است که بسایه بید و متاب نماید نمک بید زده

نمک تازه کردن - از سر نو عقد محبت بستن عهد و بیان تازه
ساعتن با کاسه نیمی و داغهای کهن نمک زده کنند به هر کجا شور کنند
مغر جنون پروما به خان خالص به ششم نمکین لب خواب آه
آنقدر باش که با هم نمک تازه کنیم

سناظر نون از منظر واد

نواخوانی - نوا مقام است از سر و دج بمجاز سخن خوب و خوش مح
نیز اصائب و قصیده مدح ظفر خان حسن گوید به متی بگمار تا این
عند لب بنوا به یار و یکر در گشتانت نوا خوانی کند و نیز آنچه
بطریق طنز دستنه گفته شود مح هم او است پاکدامان حریت
تمت نیستند و شرم دار از غنچه لب لب نوا خوانی است به شفیق اثر
سالمی سرمه در نای گلوت ریز و صفایان به بکیر و باطن عشاق لغت
در نوا خوانی و نوازدن نیز نعمت خا نطالی که کلفت و بیچ گوش فسانات
نه کرد و لب لب نوا و اگر بن بنوا مزن

نوری - جانوریت قمر زنگ براق که تمام منش چون منقذ طوطا

سب باشد لیکن ساطعیت غایتش آنکه گویند شل طوطی حرف قالی
 گوید محض تاثیر تکرر فلک بد وحدت بیاغم چون شعله یکبال
 بر دهنش باغم و ظلمت سیاه از نور شمع گویم و اگر گفتارش در لذت قرار
 زبان شکر بارش و دایه همان چمن چمن میگردد و کلمات سخن زینت نقاش
 نیز قشعی است از زر و آلو محض تاثیر در صفت اقسام و دال گوید از نغمه
 آن بهمان شد و آنرا چراغ روشن *
 نوب خط چیز نو بر رو کار آمده میز صائب است آنزلف فتنه ساز که
 عمرش در انباده نوب خط آب بوده که من فتنه جو شدم *
 نوبخت موافق میرصد است اینجا به پیش تو با هم نوبخت
 دنیا که نوع و تن باشد مجوز است *
 نون قوی - با صلا خطاطان نوحه که کمان حلقه ماند و تحریر چنین
 نون رتق و یفن گویند سند و محاوره اگر بر آسان فتنه از دین کای بر برنی آید
 گذشت و با صلا خطاطان کنایه از فرج مح *
 نو بر کردن معروف نوباده کردن هم بهمان معنی است مرزا محمد علی
 با نظر کان بر نوباده خواب کرد و با چشم خوفناکم خیر با خواب کرد *
 نواجان یفتح نون و حیم که گردان جان یعنی گردان هم از لغت مخفی
 که مجالدین علی قوسی تصنیف نموده معلوم شد *
 نوره چیز است که بر آله مواز بدن بکار بر نوباد اول فتح و دوم ص
 فاسیان سکون ثانی از شغلی است صوابه در نوره و *
 نا انصافان نمنش حکیم بنهادن مالیدن کشیدن کردن مستعمل است
 اول گذشت و دوم اثر رباعی عیان نش از باد و زان میلز و دهن
 کرده چو شاخ خار غوان میلزد و آب بر آبه نوره مال مرا و دل بر آن سو
 میان میلزد و سوم عالی گفته خواهم که میان من و تو مو میخورد *
 پس نو کشم شی خرسانه شام و کوفه است تار کن ز ساقه لیل شب و شد
 نوزده متنا یا مشاط نور شکم و چهارم و پنج گوید که آهنگ اش

غوره کند و محض پیغمبر نور کند و دارد و گویند رباعی پن پنه را که
 معنی دارد و هر دو شاید اگر کنند غرض دارد و و منش بر بک و غزل
 نتوان گفت و دارم فکر قصیده لازم *

تناظر نون از منظر

نهانخانه سردابک فارسپان به غلوت خانه طلاق کنند و الهی
 نهانخانه عرفان خدا بر تو نرسد و رفته در راه طریقت همه بر پا میماند
 فطرت است بده آن آینه از زمان و از خیر و برادر نهانخانه جان آید

تناظر نون از منظر پای خط

نیمه عیاری نیمه است که عیاران از نوبت و روشن و در آن پر که هر
 بنی شخص خوابیده گذارند و بخت کنند به پیش و در آن صعد کند و چنان از خود
 برو که تا دیر بخت و دنیا بدست می آید و شکر از شور و خاشاک عالمی زیست
 پاست و نیمه عیاری به پیش و در آن نوبت *

نیمه دار - بلبلون مغرور و شلستمال تمام نیافته و وصل نیمه دار و در
 اثرش و انگشت طرح خرس از سایه های نیمه و دامان دشت ساخته
 نو فرش نیدار و شغل است میشود و بر چو ستارش و کلمه نیدار یک
 خروار و کلمه مخف کلمه است *

نیمه ر و باه شمر و باه که از آن پستین سازند نظیر و نشانی است
 خاک خار صحن بتانش و ناف آه و نیمه و باه *

نیمه جان - عاشق و حیدر مسیح فاکه خوست نیمه جان ترا
 دوست و ادون جان رنج ناتوان ترا *

نیمه بان شخصی از یاد و بایه و بخت مخاطب سخن تمام توان گفت با ذکر
 و اگر چه سخن از سر بر باست و ما که جویم نیمه زانیم همه *
 نیمه کردن - از کمر رفتن انداختن تفت و تیر و زامه گوید و نیمه کرده
 قصاب دارد و بی قوج جگه و در آن کارزار *

نیل کشیدن - دایه سیاه گذشتن صاب است و آه ضعیفان که

بر وزن نیم سید بهر چرخ نیل کشیدن گرفت باز *

نیل چشم زخم - داغ سیاهی که بر لب دفع عین کمال بر چهره اطفال

گذارد صاحب به تیره بخت نیل چشم زخم جان روشن است * در سیاهی

بیش از بند زنگنه آب * خط نیل همین است طلسم در تعریف خوشنویس و گوشت

به چشم شمعان میل سیه بست الف * دوستان بنید لیکن نیل شادان *

نیک مراد فخر خوب یعنی بسیار نیز از گویا فلانی نیک به حال است یعنی

بسیار بد است طالب آلی * در دوخت گرچه در صورت یک افتاده اند *

یک در می چینه نیک نیک افتاده اند * سوز گریه که سیرنگ کسیر گشت

نیم کاسه سیر کاسه شستن کنایه از مکر و حیل مح طرا ۵ ز راه چاره

هرگز نرسید آن بلال برو * که چندین نیم کاسه سیر یک کاسه پرا دارد *

نی تیج - بالا اضافه نه غلیان که درونش ناراحت و برنج و تهر نقره

گیرند و آن پدید باشد مح تاثیر رباعی در شکم از آنکه خطر ابد دارد

قسمت نیست ز عتاب دارد * و در پخت بپای مرا * که زلف تو شستو

تیج و تابه دارد * ایضاً ۵ بسکه سید بخوشی از بالایش * فی

تیج است کنون پیش قدر عنایت *

نیزه خطی - بفتح خایه نیزه که از خط آرنج و آن موضع است در یاکه

نیزه خوب و در آنجا هم شدن آن موضع غبت فی نیزه نیست بن را نجا از

جانی آرنج و فرو شند ق طالب آلی ۵ نیزه خطی بدست او کند * با

دل و زمین بان اندر زبان *

نیل بر زبان فتن - زنگران را چون نیل از کار رود حرف و در آن کار

شهرت دهند و آنرا علاج کالادانند شهرت و ایران هند نظام و غیب

۵ حرف وصل من تو میگویند * بزبان فتنه مگر نیل فلک *

نیم تسلیم - دست بناف و مانند و خمش شدن برای سلام نیم تسلیم است

دوست بر نیل گذشتن و بر پیشانی گرفتن تمام تسلیم مح سند تحقیق

بناف گذشتن و نمودن گذشت *

نیم آورد - محلاست در صفهان مح *

نیل گردن و آب انداختن - به توقع عوض یک نیل گردن مح

صائب ۵ میکند نیل و در آب روان می افکند * هر که نقد جان شایر

تیج قاتل میکند *

فی و زناخن گردن - تغذی است که در راستی و بلایک ترشیده و

ناخن شکند مح صائب ۵ میکند امر و صائب موم نه و زناخن * منکه

ناخن گیر مکریم با به خار را *

نیل و فرام - گل نیل و فرام که از جبت می کشد بر سر نمیزند الا سیه پوشان تمام

۵ صائب ۵ شمع نیل و فرام زده از شعله سیر * ظلمت انداخت شمع بکسیر بجران

نیم و بای ممله همان گنیم و که گذشت شفیع شری ۵ با جابش خرم و

بحث از بد گوهر است * و از عثمان خیزد این رخسار آب بقاست *

نیم تاج - از دیبا با فند و بوجو هر صاع کند خ بر سر نو عرو گن از ناظم و

۵ مرغ نیم تاج بر سرش بود * که ماه نو کلاه زر گرش بود *

تنایف و اواز منظر الف

واجبی - وظیفه معین مرز صائب ۵ میرسد و حاجی از زمان غایب

ما چه شرمندگی از عالم امکان داریم *

و از شکریدن - اعراض کردن مح محمد حسین شهرت ۵ ز دم بمهر

نامی چون سازیش دیم * چو بامنی تلفک کرد من هم داسر کیدم *

واشدن - شگفته شدن و از تکلف بر آمدن صائب ۵ صد

خنده بلبل از گل تصویر کشید به آن غنچه لب هفت روز من انیم شود * و نیزه او

از سر و آمدن که گذشت محسن تاثیر ۵ آنچه دولت خویش برق نگاهدیش

نیست * اعتبارات جهان تا دیده و میشود *

واقع شدن - معروف کنایه از دوچار خوردن و ملو ۵ سلامت

باید بر دل یا خوشی است * اگر واقع شود از سلامت هم سلامت * چیرے ساوچه

۵ دلم پاک است چشم پاک ای محرم تر گردم * اگر واقع شود این فضا خاطر نشان کن *

واقعہ معروف و خوابی کہ در خواب یدہ شود قاسم ارسلان ۵ رو
در واقعہ محمود بایا رامش ۵ ہست جان بردن ازین واقعہ دشوار مشب
و مردن نیز حضرت کمال چند ۵ مارا برود واقعہ خاطر بان خوش است
کز خاک آستان تو تصدیق سے بریم ۵ -

واقف باش یعنی خبر داری باش محشے ۵ وحشی از دست بخت
ولم واقف باش ۵ کہ نفی قدس و کات بجا کار دگر ۵ اوج نظر ۵
فلا دشواری آب خونگرمی زخم ۵ برین چو زنی تنی ستم واقف دم باش ۵ -

واکشیدن و افتادن - در کشیدن صابا ۵ سر و زاریا
چکہ آب نرسد ۵ گریز خضر کہ درین سایہ کشید ۵ صفی ۵ آصفی ۵
نعرہ زنان است ہنوز ۵ گل لبناز قبا کندہ و واقادہ است ۵ واکشیدن
برورد و حیلہ چیرہ کسی حاصل کردن نیز لیکن درین حالت صلاہ ان اکثر حرف از
واقعہ شود و گاہی صابا ۵ ہرگز نشد کہ بر سر حرف آدم ترا ۵ من کردن
غنجہ سخن واکشیدہ ام ۵ رضی دیش ۵ غنجہ شود گوشہ شاید نگاہ واکش
دیش چشم شرم آلود صیادانہ باش ۵ -

وانہ دن - باز گردانیدن طالب آلی ۵ گرغان و ازندان ابلق
آتش پرا ۵ رگ شمشیر پراز خون تکامل گردو ۵ خان خالص ۵ سر
میشو قے ما از دست پزدوست ۵ کاکلت یا یہ صدف یاز است ہنوز ۵
وانہ دن متاع - از گرانی باز آئے برگردیدن کالاست مح فریدون
سابق ۵ تان خرید و جان یا نیم نگاہ ۵ متاع ناز وین چند پرورد از دست
و اگر چون در حریف با شرمستی گیرند ویکے دیگر برابر زمین ندا و گوید من خیر
برو و مان و اگر است یعنی دوبارہ شتی باید کرد و مح میرنجات ۵ وقت گیر
تو شاید بفسون نیز نگ ۵ کہ استبد جان سنگ ۵ گر بر سر سنگ ۵ -

والکونی - مراد بازگشتے و آن گذشت باز و مراد فیکہ گریست و مطلع
موسیقیان جماعہ خوانندگان چون حاضر شوند نقشے را کہ جمع اول تمام کنند ہما
نقش را جماعہ دوم سر کنند مح زل ۵ درین گنن براندازد و بام

صدایے کودک و واگوے تمام ۵ -

وایہ - بقول صاحب رشید ۵ بایست مراد و قبول صاحب بگیری حیات
و مراد مخالف لفظی است الامراد متحد است ظہور ۵ چنین گردید وایہ
شاعران ۵ بشعر ۵ سپایہ شاعران ۵ ولہ ۵ رسو و عشق ظہوری
بواہ نمیسے ۵ اگر نہ مایہ صبر تو در غم باشد ۵ محشے ۵ با علم یانی نتوان
طالب حق شد ۵ یعنی بہ بند زبجان وایہ دیگر ۵ وحید ۵ گر کام حید
از تو طلب کہ در نیچے ۵ جز سوختن خویش در گواہ ندارد ۵ بخلاف اہل لغت
وایہ یعنی معناد گفتن و شعر مذکور وحید کہ یعنی مراد در آن درست شود
تمسک شدن پر غریب است ۵ -

و ابوسیدن - اعراض کردن و بیدار شدن مح سیکہ کاشے
رباعی سیکہ گل بوسہ زان بان تا حیدم ۵ و باغ جہان غنچہ بدو دیدم
بان ہما ز ول لب لعلش ۵ یکم تیرہ بوسیدم و و ابوسیدم ۵ -
واو چقمانی - با صلاخ خطاطان وادے کہ بچقا ق مشتبہ باشد
سند و چقمانے گذشت ۵ -

تناظر و اواز منظر خای

وخ - مراد وادہ وادہ فوقے ۵ خدا وادہ است فوقے را چنان روانہ
وخ ہے ۵ کہ با نواز معشوقہ ہزاران شوہم دارد ۵ و جہان نیز ولہ ۵ دان
میط چنان ق خوش گشت ۵ کہ موج میزد از لب فاس و جانی ۵ -
وخ - کلامیست کہ در وقت خوش آمدن چیرے گویند و ہم او گوید
۵ باغ کس تو چو خم ذوق میکاشت ۵ نواے و خ و خے با خوش مشیت ۵

تناظر و اواز منظر رای مہملہ

ورق خام کاغذ صلی میرایان قر کہ حکا صلاحي در ان واقع شد
باشد واران یا نت خیانت انجاء ظاہر شود طغرا ۵ ناک انداز غمش
نیز ل ناچشمہ رسید ۵ چون دبیرے کہ جواز ورق خام کشید ۵ -
و ر و ر یف یکسر ہر دو واد و دم با عجبی ہستہ ہستہ دم کردن و مکران

تناظر و او از منظر یا عی حلی

ویران شهر - نام جایست که از عفران خوب و از بنجامین سید محمد علی سلیم
از حال خراب من خبر میگوید و در کم که چو ز عفران ویران شهر است *

تناظر با از منظر الف

بایه ای - از اصوات است و صفت ناله و آه واقع شود و سندر چشم
سوزن گذشت بخت یا عی حلی خنیزه من استر ابادی * ای که چو میرسد
اشب گوش هوش مار به پیشین از گریه پر بایه معذ و در دایره و ازین عالمست
عذت بای لفظ و ای چنانکه میفرمفت گفته * ناله انگشته زندگ بر لب خاموش
من * آسمان فریاد بر دار دلا * و گوش من * لا محاله سلح الدین طلیحان
و هر نیکی بنابر عذت بای خنیزه یا عی حلی درین شعر شیخ محمد علی خنیزه کرده اند *
بیت چو شیشه شکسته * از گریه بایه است مارا * و رفع میشود *

تناظر با از منظر دال محمله

همه - مقایست در لغت نیز محسن تاثیر صفت و گوید * شد خاتمین
باین فضائل * و در وصف هوش بجز قائل *

تناظر با از منظر راء محمله

هر سه - صفت است که بر کران و کشتبار را ماندن طبع سازند و طبع طغیان
بجو پیکر گوید قمره وقت چو کان بے چو کان و زیر بغل دن از یوتو
تا آخر انتظار و کوشیدن بدست خود هر سه پالیز شد نیست *

هر هفت - آرایش نهنگانه که آن خاد و همه و کلکونه و سپید اب زرک و عالمیه
هر است اصابت * انتظار و هر هفت که در شب است * و نظر سیاه و کران بر تاشا *

هر چپ این منیر یا منیر و آن منیر قصد - یعنی بچاپن میگوید و میکند
مرا از تابع بود نیست مستبسط است از نوختن صاحب عمل سازند و قصیدن قلم
بر آهنگ و مع سید شرف * خورده ر قاصدم سازنده * هر چپ این منیر
میرصد * طالب علی * بر خائے تو جوادان قصم * هر چپ این منیر
هر دو یک - یعنی هر معرفتی است که یکی است از بالا و دوش

چنانکه اب انما است سید شرف * و دلاسم که میگوید تنبا کوست پندار
صدای خنیزه در دین جا دوست پندار * و اول مشد و نیز چنانکه گفته میزد
گوید * انگشت و در بگذر یک فرودین * کرده پنج سحر طبل و درین فسون
و رکار - بصلاح لوطیان کنایه از موضع مخصوصی نان مح *

تناظر و او از منظر زاء معجمه

وزیرین بو - انتشار و بنجر کاشی * هر سه سواست تنبا سواست وصال
و در دوشه جنون از گل اندیشه ما *

تناظر و او از منظر ضاد معجمه

وضع بشیر ازه - طوری حال مختلف محسن تاثیر * دفع و تاثیر بشیر از
چون ذکر شود به قسمت آنرا که از شیر ازه ذکر گفته * و هر سه بگویند معجمه
وضو گرفتن - و نو کردن فوج نیشاپور * و دلاسم پاک انازل
فیض داده اند * و کبر آب صاف طینت وضو گرفت *

وضو شستن - احتیاج وضو شستن حسن رفع * کابل و نماز کرد هر روز
زاهد مگر وضو دارد *

تناظر و او از منظر فاف

وقت و ساعت - بوا و عاطفه چیز است از عالم کربال که ساعت
شمار روزی از این یا بند و آنرا در عرف کربال میگویند محسن تاثیر * و چشم
دل عالم تا در طایفه * مانند وقت و ساعت پار شمرده بگذارد * و شفیع اثر
مدح مدح گوید * که در دل تنگ عدویش * چو یک وقت و ساعت
شد صدک * هم او است و هر چه است * چو یک وقت و ساعت آن سبک
بروز می کند که کام اطلی * ازین هر دو شعر یعنی شیشه ساعت هم معلوم میشود *

وقواق - بهر وقواق درخت است که با آن بصورت آدمی دیگر حیوانات باشد
تا بر خیزد باشد سخن گوید بعضی گفته اند که وقواق از آن گوش میرسد قبول بخت
وقواق نام خنیزه است که این درخت و از بنجامین سید محمد علی سلیم
گوید * زمره * و خنیزه * و درختان چو وقواق شد و نظر *

هرین گزارد پیشتر کش ساند دوست دوم تو هر شاو خوش داور
بر دوست با هم قسم ساخته بزور نند محسند در سگی گذشت :-

هرزه ویلی بیجوب رحله کس و غل کردن مرز ارفع و غط علیه الرحمه
ابواب بختان گوید فقره اوقات مشرف را را انگان هرزه و کیله رود و قبل
این دان میبازی :-

هرزه خرج - زبیمه فخر کن مرز اصابت - بچشم هرزه خرم هیچ
دختر در آید چه حاصل زینکه بر من بخرد و در بار :-

هرزه چانگی بچیم می بیوده گوئی زانخانه مح فونی - بل است تو
این هرزه چانگی که بخوش است شرم من چون کلان اینم قاق و قاق
هر دو قاق آواز کلان است :-

هرسید یک قشری - با صطلاح لواط کنایه از غلط و دیر از مح :-

تناظرها از منظر از سه مجله

هزاری با صطلاح کشته گران که است که در سه هزار بار و زشت تخته
شلنگ کفر مح میرجات - ای که در بند جفای تو کار باشد منصب تخته
شلنگ تو هزاری باشد بچشمین شست هزار مح میرجات - چه عجب تخته
اگر عود تو را کرد و جایا قدرت شست هزار کرد و :-

هزار هر سه و ده مجله چیدین پایی چه تیز به جنبیدت ک شرجاشی
هنگام هزار غزاف است به در مرز از ان صبا و زانست :-

هزار رنگ بر آمدن بچیدین طور استن خود را مح سلیم - هزار رنگ
بر آمد پیش من تو گل - ز نشد که تواند نمود رنگ ترا :-

هزار خانه شکفته گویند و مثال آن ج از عالم معده انسان سلیم
بجو خارب گوید - پیکر چا و زانه شود به انت صدر هزار خانه شود :-

هزار پیشه پیا کلاک شام گوید - بخود مر از تر کس بدست کرده
نیک از پیشه مرست کرده و نیز چیز سکتی او خیر است دیگر باشد مثلاً کاریست
که در دستش مفاضل و نقاش و قلم و دوات و کندا و لدا باشد یا قلم که در دست

و دیگر تو او گزارد و عند الحاجت بر آند از اهل بران شنید و به پیش از نجات شد

تناظرها از منظر سین جمله

هست بود - مراد بود و نبود آن معروفست و غیبست عشق
تقسیم است و بودم کرده دل ز دلدار و جان ز جانان است و مثلاً اگر با
خیاط و دهنند تا جامه قطع کند او گوید که باس کم است بجامه غیر سد گویند
هست و بود کن پیشه هر قدر که هست در جهان به طیار کن مح طالب لای
یک سو و اینش نباشد زمان باید یک قوت است بود کرد :-

تناظرها از منظر فا

هفت شست کسی ابسگ آبی رساندن کس را تعریف غیر
بکمال اغراق و مبالغه ستودن چون تعریف کسی از حد برد گویند آقا
بن هفت شستش ابسگ آبد رساند مح اثرن - من کجا و
اختلاط انگ کو کز شرف - با سگ آبی رساند هفت شست خوش ا -
هفت و شست - کنایه از گستاخ و صوت انگیز مح سلیم - آسان بود
شکت محفید الاغش - یک ناوک ز نگاه تو هفت و شست یاب :-

تناظرها از منظر لام

هلال - معروف و خواش ناخن چشم شست - ایک هلال گر چه شست
هنوز یک سینه نیست که تو بران صدر هلال نیست :-

هلال هلال - پاره پاره و تحت تحت مرز اصابت - اگر مسنگ
حوادث شود هلال هلال - صواب بلند نگردد ز جام و درویشان :-

هلال یقین و ضم لام و هم با شست که اطفال کرمان زنج مح سند و صد
و صد کرمان گذشت :-

هل یکبار دل بخاره که آن خاله کج و شرف روغن گرفته است مح سند
در ملازاده گذشت :-

هلیه چو کیت پرن کشتیما کو چک ابدان اند و ملاحان وقت راندن
پدیده گویند مح طرافقه غراب اگر چه از طبع ملاحان پربال کشوده بنا :-

بیچانے از رو آب و ایر و از نموده -

یہ نصیحتیں شفا اور محسن تاثیر ۵ شفا و دلبران پرورش و نوبان
جہان درآرزویش ہے۔

تناظر با از منظر می

ہم آورو۔ دوحریف کہ باہم جنگ کنند ہر یک دیکرے ہم آورو
 باشد میر سعیدی سے بہتر از خویش ہم آورو دندان و حیدر و ہرا
 ہست از قانون نبردا گاہے ۔

چشم مراد فی زمان معروف است گاهی زائده باشد اثبات و تعریف هر
گوید از خدا خواهند و درخ بر این هم کرده اند و اول عالم مذکور است
اختیار و مراد یکدیگر هم طغرا صاف تاک و صاف گل و رنگ بو
خوش هم اند و با و زین و میتوان خلط شد با شراب و لای فاده هر
زخمی هزاران شانه و کویت و زرس کردند هم تیغ کاری بر سر کویت و یعنی
و دیگر صابا شرم گوشت از خط شبرنگ کم شود و یک پرده هم فرو در خط جری
تو و سلیم توانائی زیاده شنان فت و گزیران تا یک هم میتوان فت و
هم ای بر ابر و مد و مثال معنی اول طالب کلیم گوید و با و بر فانی
که همیشه تواند و هرگز بدیده امر نبود بدین دانی و دوم خان خالص فر
و خالص ششم هر چه طالع دارم و کمر استار شود و رنگس بیمار تر است و

همچنانکه در کتاب تاریخ اثر ابوصفتی شمشوش نامۀ انشا کنند
همچنانکه در کتابها بعضی بدان به محسن تاثیر مرابرجه من ماتی و اف
شهر دارد که در قلم زنگش شمشوش هم دارد و یکی از اهل ایران میگفت که
همچنانکه است که از طرف سلاطین و امرا و پادشاهان و در شهر تبریز باشد
تا تفاوتی نتواند کرد.

همگی بر بکاف عجبی با هم رسیده گویند من با او در فلان جا همگی شده منزه گویند
خشن همگی شده است محسن تاثیر حسن خط سبز چو همگی میشود
فرمانروای خط کشیده شود.

همه دان - مراد سراپا دادن و آن گذشت میرم سیاه و اینها همه
خرشت کن فکر کرد و خوبان همه میدهند و رے باید بود -

متناظر با از منظر نون

هفتاد و هشتاد و نود و صد و بیست و یک
را که است این باب نیز نتوان کرد مگر تا کنون هزار و شصت و چهار تر بود

تساظر با از منظر و او

ہوا گرفتار۔ پرواز کردن صائب ۵

از خاک و ان تعلیق گرفته ایم و با این غبار و ستندار و بطرف دامن می کشیم -

۱۰
 ہو یا فتنہ خورین۔ تصرف کروں ہوا دھڑلج مزا صاحب ۵

بادم جان پر و شمشیر عادت کرده است چه از دم عیسی هوایا بدل بجای رس

میر میریدے نے ان چشم ناتوان غم دم کجا خورد و کز باز کشتن بگداز خود و دلینو

هوای بر معرفت کنایه از حاضر بودن مغل بر سبزه کی طرح صائبه هرگاه

کنز حراح و صفایان فوت شدہ بجے اے ابر و اشرف قضا خواہیم کردہ

ہوائی بیابان معروف دوست صاحبان نیتوان ہزگل مرید ام اور

زیر قیضہ مرغ دل نامہ ہوائے قفس است و وایج کہ در ایج مقرب بخزانہ سلیمان

میرسد آنرا در بند فروخته خندانده شفیق اثر کند تقییر فیض مواجده کام

روئے و پادشاه جهان وارد تخت صاحبزائے و جلالت سیر

انفیکده باجیت بگردن همه کس ایچ کیندورین مملکت ازا بر موافقے

رزق معائنہ رزق غیر مترقب کہ بے توسط اسباب ہر معطل طالب الی ۵ کہ

مشت طفل ان زرق ہوئے۔ شوزرا آسودہ از انگشت خامے۔

هوان خوردن باوده - کنایه است از نال شدن کیفیت شراب چنانچه

هو افریل نشاد آنت ما با ۵ رنگ نموده در پیش از نفس و کمال

باور و اطمینان و پا بر کاب میشود *

ہوا شکستہ است۔ یعنی اگر کسی بزرگ میں کرم ہوگا +

ہوی اول۔ باصطلاح کشتہ گیران بار اول مح میرجات سے

هوس اول تباشای تو از کار شدم به سکون یدت از دور گرفتار شدم به

تناظر با از منظر یا

هیچکس - ناکس ملک نمی به چند چون گل هوس بزم خسان خوری
کرد به چند به صحت به چکسان خوا به کرد به

تناظر یای حلی از منظر الف

یاد دوست - عدل گدایان ولایت از عالم شیان الله سید اشراف
گوید به بجز یاد دوست نمی به بر سر پیش میگویم به تکلف بر طرف اشراف گدایی
انجین باید به

یاد رفقه است یعنی از یاد رفقه است خان خاص به وعده وصل
که به مپاره یاد رفقه است به چاره درون سچاره یاد رفقه است
یاری به به مملوای معروف و وزن که در عقد یک مرد باشند یکدیگر
یار به باشد شاعر به اگر چه خصم بودند از وفاتش به دوم یار زنی یار یار
یار فروشی - تعریف آشنا کردن طالب کلیم به دوست بهیم فروخت
با به مایه به یار فروشی زمین زمانه بهیم است به

یال و کوپال - یال در لغت موبل کردن اسپ و گردن به ظهور
در صفت اسپ گوید به گمشده ز سعادان براه خور به گوی یال
بر افتاده بال طیارسی به منجر گشته به لاغر سباده یال و سرین به غزال
کز دینیت بمنز فرود سخوان ما به و کوپال بکافت تاز به گزیر از طغیان
به زخم تیزین کوپال و تیغ به زور یا بر آمد یک سرخ میخ به کرد و فر و طوط
مح گویند یال و کوپال فلان بادشاه ندارد یعنی شان و شوکت که او دارد
بادشاه ندارد یعنی کاش به اگر شته شود کس کوپال و یال به چهره آسالم تا
بود کو تو ال به میر نجات به چهره آل ترا ماه ندارد و بخدا به یال و کوپال
ترا شاه ندارد و بخدا به

یال بستن - تعریف نمودن و تفاخر بهی کردن مح بمقابل
ساکن به پرو به بسته به آنکه به بند و بما افتادگان یال از غر و

نی ز یکجا بشکند پیش که صد جا بشکند به دوم به قدس به صفت
اسپ گوید به حدیث شمش چون نیاید بدست به بوصف و ش
خامدم یال بست به

تناظر یا از منظر ثنات فوقانی

یقیم معروف و غلام سند در گوشدار به گذشت و ذر و عیار یک کاش
و صفت قصاص گوید به صیت تمیشتن ها نگیر شد به عاقبت از خوردن
خون بهیر شد به صائب به نکند به هیچ می به بس ساخته به میکند به
در گوشش تو در سایه زلف به

یقیم خانه - جلای باش عیاران اشراف به بنان شدن ز عیار پیشگی مح
یقیم خانه من چون صدف پراز گهر است به

تناظر یا از منظر خاسه معجم

یخندان - دو تا صند و قست بهیم بسته که در سفر بران دروان دوست
یکه را یخندان شترخانه گویند و دران اطعمه و حلیات باشد و دویم یخندان
صند و قخانه که البه دران نگاه دارند حج سید اشراف به پراز الوان نعمت
بود یخندان به مگو یخندان انبان سلیمان به یخندان به معنی اصل که مفاد
ترکیب است نیز مح طفره به موبل پوستین به گزیر مسجد به که یخندان است
از گفتار و اعط به

یخندان کش - کسی است که صند و ق یخندان بر شتر بار کرده برود
مکترین نوکران است مح میر نجات به سفره برداشتن از شخ چهره آسان
باشد به بهتر است که یخندان کش رندان باشد به

یخ بسیار آب شود تا این کار ساخته گردد - این مثل در محلی گویند
که شفت بسیار در سبب انجام کار به ملحوظ باشد مح خان خاص به فلک
آسان بکام زاهد ببارد که اگر و ده که بخ بسیار گرداب تا این آسان گردد به

تناظر یا از منظر رای مصل

یراق - سامان مصلح هر چیز شفیع اثر در محجف قله آقا گوید

یکدندان - یکسان صابا در بهارستان گیرنگ بلند و پست
ناز غار و گل سکنانه بیاید کشید *

یکطرف و یکجانب افتادن - طرف شدن آن گذشت مرز صابا
بازرگان کیطرف از عقل است دور و محسب بکمر بسته است در این خم
ایضا چار تیغ زبان فدی یکجانب کسی خوش صبرش سنگ خاست
یکه خوان - مراد فرد نوا مفید بخنایا مقدار بد ساز هتیا
نیست * بیکه خولنے خود در زمانه ممتاز است *

یک پشت ناخن و کمان - کنایه از مقدار اقل قلیل صابا چون
تلم شد تنگ بران یکار جهان نیست جز یک پشت ناخن و تنگ خنده
ام حسن بیکه فوج دل من ان خم ابر و نشود در و گردان * ناکم
دو ز تو یک پشت کمان بید است *

یک شبه معجز که از گاه سازند و آن پر نازک باشد زیاده بر یک شب از بخند
بعضی گویند جامه ابریشی بسیار باریک که روزی خاف برای داماد و عروس
سازند و اول هوا صبح سیل شد و آن چون خورشید خاور زمان سخت
چهره بزیور در آمد و سس سحر و فزون گشت از کوبش کوکب
بسر کرد و از ماه نو یک شبه *

یک من خندیدن سکنایه از خنده کم ساکت دی تالب
مشکل کشایت یکدین خندیده است * نیشکر به عقد و وید از شکر زار
ولم یکدین بر تیز قلیل آرنده میرا صادق و ست غیب زان زخندان
یکدین جلوه سبب * گرد و میدارم از جان بهترش *

یکسوار - بهادریه یا فر صابا پیاده و ابر بکر سپهر کش را
فکنده و جلو خوش کیسوار دل *

یک چشمه کار - یک کار آراسته با نظام مح قاضی الگے مازهر
این یک چشمه کار آموختیم * ناله ازنی گریه از ابر بهار آموختیم *
شیوای حسن و صائب نیاید در شمار * دلبر یک چشمه کار از زنگرس

با شد بزرگ شیشه حجام آن سحر نواب را بخوردن خونهای اراق
کار به حاجت و صفت اسب گوید * مرصع اراقش بشیر و میان
خار اناکل کیسیر * ایضا و صفت شمشیر * اراق غلافش از آن رو
طلاست * که الماس اخانه زر سر است *

تناظر یا از منظر سین مملو

سیل و سیال - ترکیب معنی پیکه فوج و سحر کاشی در صفت اسپند
لشکر منظم از را کلب و چون نشود که ز شوخی هم جا فوجی از و
بستریل * باقی در تیر نامه گفته * ز بر لاس و رلات بیش از شمار
نمودند چندین سیال از زیار *

تناظر یا از منظر کاف

یک پهلوان فسادن - در کار یکدیگر وین و هیچی از سران نگه بشتر
سیلیم * بیکه کنیم از قبضه کمان و در کشن من تیغش افتاده
بیک پهلوان *

یک و گردن - قطع کردن با انگلیه سند و آسیای فلانی از بے ابرو
و است گشت *

یکی یک خورون - از بولت کسی خود پس گرفتن سر سیم شدن مح غری
یزد * دشمن زبجان میل دو سیمه شده * آواز رقیب آمد
بیم یک خورم پیاف * روزی می ناب خورده ماهی * سرماند بخواب
ستیش * و میخو است خورد و دوس سیمه * چون دید رقیب یک
خورد * محسن تاثیر * سر سیمه اندم گل روی تو دید نه یک را خورد
الف چون قد و جوع تو دید *

یک گزروی کار دارد - یعنی خوش ظاهر است و نه نادر و ماخذ آن
قماشه است که یک گز از روی کارش خوب باشد مح *

یک لخت - یکدست و یکسان طالب کلیم * یک لختم و در کو
دو نیم و من نیست * سیم که مدارا یک شیه من نیست *

جادوی دوست به بیله چشمه کار کار خوب گویند صاحب چاک
 پیر بن یوسف عقل افکندن چشمه کار بست که در دست این خای دوست
 یک با دم - کنایه از بسیار کم شوکت که از اندازه خود پانند
 نظاره ام بیرون - نگاه من کنی یار یک با دام جاگیر و به
 یک باطل - چیز باطل که بر لبه یاد و اشتیاق بر کاغذ بنویسد شاید روز
 بکار آید مصطلح مرزایان و قمر است محکم شغافانی که خواهد که ترا یک
 باطل بگذارد و به جانت که بود و چنین بیت الحزن تو به -

یک کاسه گردون - تمام در کشیدن شمع اثره گذشته است حق
 چیزی بر لبه گل - یک کاسه کرده است چو آب رنگ را
 یک جلو - تیز و طعنه ای طفل شکمند و کز شوق کشتی یک
 حرف ازین یعقوب نو بایوسف ثانی گوید -

یک اسپه - بهار و از عالم یک تنه طالب اصلی که خود یک اسپه
 بر افلاک میزخ - خوشیدسان سرائیک گفت نهاده م -

یکایک کردن متاع - کران از رسیدن شمع احتیاج خالص
 در زلفش و بالا می شود سوزن این متاع کم بهار یکایک میکند -

سناظر یا از منظر لام
 یلان باف - چیز بست که خطوط حرف مثل ال داشته باشد و کثر
 از آن شیشه چادر و حاف قبا چپکن سازند مح -

یابی واکردن - ورق گردان میس بنج سید شرف به چرخ
 بکاست گردوده ساغر عیش مدامت گردود - نخوری باز به سرخ و زردش
 بر خدرازی علی واکردش - یابی کلمه است که در هنگام نشاط گویند بچراشی
 داد و آید و ن بدستم یابی - بان از تو عهد بستم یابی -
 یلان - خوا بان زن تنخ و خشی - سینه ماهی و پشت گا و در هم داشت
 راه و تنخ را دوست وایما یلان کرده بود و حاجت قمری که زگر و سپاه
 فلک و زقاب - زیلان تنخ یلان در حساب -

سناظر یا از منظر نون
 نیک - آیین روشن سلمان ساجی که گل فرخار ندیدیم بدین
 حسن جمال - ترکیبکی نشنیدیم بدین شیوه و نیک - و نام خبره است که
 متاخرین بهان به برده اند و زمان قدیم ناپدید بود و در لغت فرنگ
 معنی نیک و نیک است یعنی خبره دیگر حیات کیلانی عاقلان و در
 زندگانیست و بند و غافلان را نیک و نیای خوش است -

سناظر یا از منظر یا
 سیلاق - جائے سرد و هوادار که فصل تابستان در آن باشد
 مسج کاشی - گل گل از مسج شد عذار ساقیان
 سرد و مهر - آب آتش برین گلهای سیلاقی فشانند و تشلاق مقاب
 آنست یعنی جائے باش موسم زمستان -

الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی رسول محمد آله اصحابه اجمعین ما بعد پوشید ما و درین بیان مینست اقتران کتاب فوائد انتساب
 حاوی محاورات فحادی مصطلحات مطبوع نازک خیالان غرض قبول عالی طبعان به همتا سمنی به مصطلحات الشعرا
 المعروف به مصطلحات و ارسنه با تمام ابواب احسان قطب الدین احمد ماه رجب سنه ۱۳۰۰ هجری
 حله لطباع پوشید فقط

اعلان

اس مطبع میں ہر ایک قسم کی کتابیں عربی -
فارسی - اردو - ناگرمی - موجود ہیں عند الطلب
شائقین علوم و باجران کتب مطبع سے ارسال کیجاتی
ہیں - یا جن صاحب کوئی کتاب طبع کرنا منظور ہو -
بعد انفصال قیمت طبع کر دیا ویگی اگر کوئی مفید
کتاب کسی صاحب نے تالیف فرمائی ہو
وہ بلا معاوضہ مطبع طبع کر دیگا - فرست کتب
بلا قیمت - کاٹکٹ بھیجنے سے ارسال
کیجا سکتی ہے فقط

العبد
قطب الدین احمد عفی عنہ مالک مطبع نامی لکھنؤ کٹرہ البو ترانخان

2600
188
448

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خداوند بے نظیر را ثنا که کتاب الاجواب مقبول شیخ و شاب باعث سرور و شادی

با اهتمام ابوالحسنات قطب لدین احمد قادری بار اوله اگست ۱۸۸۹ء

مطبع دارالکتاب و المطبعه

۱۹۱۵ء
۲۲۹

اشتمارات

ہادی الناظرین (ترجمہ) آداب الصالحین

اس مقدس اور معتبر کتاب کو حضرت شیخ شاہ عبدالحق صاحب
محدث دہلوی رحمہ اللہ نے زبان فارسی میں تالیف
فرمایا تھا جس کا ترجمہ اردو زبان میں مولوی محمد قطب الدین
مروم دہلوی نے فرمایا ہے عام فہم کر دیا۔ اہل حق کے نزدیک بیشک
یہ کتاب سم سامعین ہر مولف علیہ الرحمہ نے احادیث سے آداب
خوردنوش و نکاح معاشرت و آداب صحبت و حقوق اسلام و قرآن
و گوشہ نشینی و سفر و امر بالمعروف و نہی عن المنکر وغیرہ وغیرہ کو
خوب بیان فرمایا ہے قیمت فی جلد ۵ / محصولہ ۱۰ /

دستور الشعرا

یہ کتاب بڑی کوشش سے شعرا کے متقدمین کے کلام
مثالیہ اشعار سے مرتب کی گئی ہے اس کے دیکھنے سے اچھی طرح
معلوم ہوتا ہے کہ فلاں لفظ کے کیا معنی ہیں اور یہ لفظ فلاں
زبان کی ہے اور شعرا کے دہلی و لکنؤ نے اس کو تائید مانا ہے
یا تذکرہ قیمت ۸ / محصولہ ۱۰ /

گلزار خلیل

یعنی دیوان میر دوست علی مروم تخلص خلیل یہ وہ کلام فصاحت
القیام ہے جس کا جوئیدہ ایک زمانہ ہے بلا تامل جناب آتش
مروم کے تلامذہ میں یہ شخص ہی یگانہ ہے۔ الحمد للہ کہ
بدون کی تمنا برآئی گلیں امید نے صورت شگفتگی دکھائی قیمت
فی جلد رسمی کا عدد ۱۲ / بڑنگین کا عدد ۱۰ / محصولہ ۱۰ /

دیوان عالم (رو) شتوی عالم

نیتو فکر ملک مخدرہ غلطی نواب بادشاہ محلہ جامعہ ام اقبال لہائی دین
مکتوب کی زبان اور محاورات کا پورا پورا لطف ان دونوں کتابوں سے
مائل ہوتا ہے قیمت دیوان عالم شتوی عالم ۳ / محصولہ ۱۰ /

عروس مضمون (مترجمہ) دیوان شرم

خود اس کتاب کے نام سے ظاہر ہے کہ یہ کلام کسی عروس
خیال شیریں بان کا ہے مگر سچ تو یہ ہے کہ نواب شمس
نے یہ بھی ثابت کر دیا کہ صاحب کمال اور جمال ہونا
حصہ نہیں جسے خدا دے وہ قیمت فی جلد ۲ / محصولہ ۱۰ /

عروس سلطانی (مترجمہ) ترجمہ شمشیر

مولفہ رجب علی بیگ مروم تخلص عروس اس عروس پر
دیدار کا ایک عالم مشتاق تھا۔ صد ہا فرشتہ آتی تھیں
کہ اصل نسو دستیاب نہیں ہوتا تا طبع کرنے کی حسرت
الحمد للہ کہ اب بمقتضا جوئیدہ یا بندہ تائید ایزدی دولت
پاتھ آئی۔ شائقین کی تمنا برآئی قیمت فی جلد ۸ / محصولہ ۱۰ /

اخبار الاحبار (فی) اخبار الاحبار

اس کتاب نایاب میں حالات و کرامات و ولادت و وفات
کرام و حضرات صوفیہ عظام کا بیان ہے۔ جس کے دیکھ
قدرت خدا عیان ہے۔ مصنف نے کمال عرق ریزی سے معبر
ان حالات کو اخذ کیا ہے ضروری حالات کا خلاصہ کر کے گو
کو کو زیر میں بھر دیا اس مجموعہ میں تین باب ہیں پہلے میر
اولیاء امثہ۔ دوسرے میں اثبات کرامت۔ تیسرے میں ذکر
صوفیہ مسطور ہی ترتیب حروف تہجی (۳۲۸) اولیاء امثہ
مذکورہ فضل الہی و تائید ایزدی شامل حال ہوئی کہ یہ کہ
خو اندانتساب طبع ہو گئی شائقین کے لیے قیمت فی جلد ۸ / محصولہ ۱۰ /

ظفر جلیل (شرح) حصہ حصہ

یہ کتاب ادعیت اور عملیات میں ایسی معتبر ہے کہ دوسری
اس کے مقابل نہیں جسے اس کتاب کو مرتب اور جمع کیا
پروردگار اوستہ جزا آخر رحمت فرما خصوصاً مولوی قطب الدین
مروم دہلوی نے اردو میں ترجمہ فرما کے مفید عام کر
قیمت فی جلد ۹ / محصولہ ۱۰ /

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَعَلَى سُلَاسِ
رَسُولِهِ

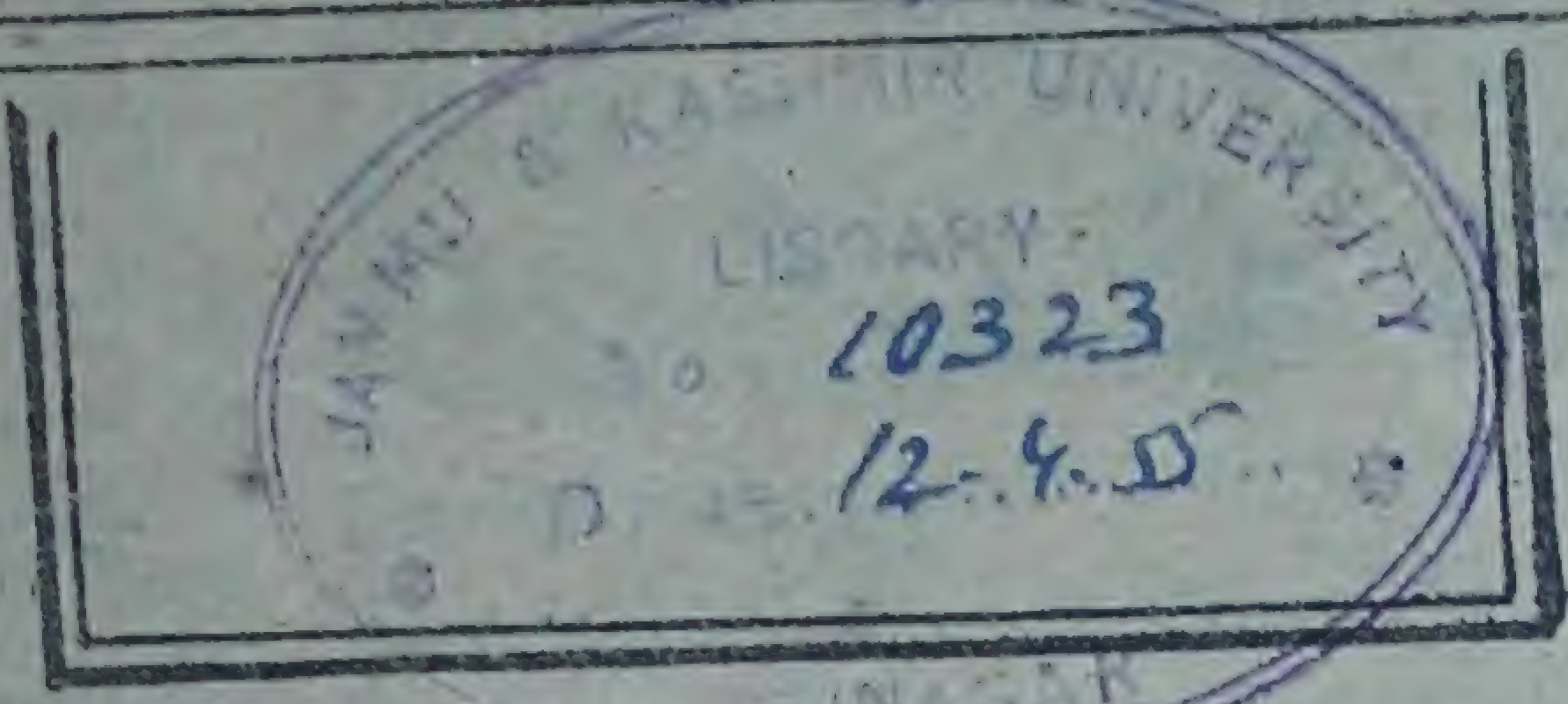
خداوند بے نظیر را ثنا که کتاب الاجواب مقبول شیخ و شاب باعث سرور و شادی

با اهتمام ابو الحسنات قطب الدین احمد قادری بار اوله اگست ۱۸۸۹ء

مطبعہ قلعہ کراچی و قریب
کراچی

اور قریب پندرہ سال کی عمر میں
 پھر تھیں وہ سال اور پندرہ سال
 لیکن اس وقت وہ سال اور پندرہ سال
 لیکن اس وقت وہ سال اور پندرہ سال
 لیکن اس وقت وہ سال اور پندرہ سال

بسم اللہ الرحمن الرحیم

پہلے تو محمد خالقِ ارض و سما لکھون اگر عمر میری اسکو لکھون تو بھی کیا لکھون لازم ہے اس میں طبع کو عجز آتا لکھون کچھ ناز کچھ نیاز بفرسا لکھون	بعد اس کے پھر میں نعتِ شہِ انبیا لکھون بے انتہا ہے وہ تو غرض تا کجا لکھون کچھ وصفِ حسن کا لکھون کچھ عشق کا لکھون ہے جی میں لیلیٰ مجنون کا کچھ ماجرا لکھون
سچ پوچھیے تو دونوں عجب کام کر گئے مستحقِ عاشقی میں غرض نام کر گئے	
پیدا ہوا تھا قیس حب اپنے پدر کے گھر کہنے کے لوگ بیٹھے تھے باہم سب آنکر چوے تھا باپ قیس کے ہر لحظہ چشم و سر مان بھی لیے پھرے تھے اسے اپنے دوستی	ماں باپ کو سولی تھی خوشی سب سے بیشتر اک حومِ محرابی تھی خوشی کی ادھر ادھر رکھتے تھے ہاتھوں چپاؤں اور گرجہ پھیل فرزند کی خوشی میں لٹاتی تھی سیم و زر
لیکن وہ مان کی گود میں اگر سوتا تھا ہر وقت شور کرتا تھا ہر لحظہ روتا تھا	

میں بے ادب و سبکدوش کا
 ناز و ادا کا دل سے فریدار ہو گا
 دم خون سے عاشقی کی غم و ادا ہو گا
 رسوا سے شہ کو چہ دربار ہو گا
 تہہ بے سر یہ نہ دینا اسے کیا کرو
 غم مگر خون کی گود میں اسکو دیا کرو

کیا تیرا نظیر کیا آیا دی

مجنون کا باپ سنتے ہی گھر کی طرف چلا
 آیا تو گلہ خون کی اسے سانس نہ کیا
 جب اون پر بیرون سے اسے سانس نہ کیا
 تھا وہ جو رونا دھونا سو موقوف ہو گیا
 مان باپ کا دل اس کے سین میں دیکھ کر خوش ہوا
 بارے اسی طرح سے ہوا جب وہ کچھ بڑا
 مکتب میں اس کے باپ نے لاکر بھیجا دیا
 اک قاعدہ بھیجے اسے اس وقت لکھو دیا
 مکتب کو دیکھ کر قیس نے ہوش اپنا کھو دیا
 دیکھا جو قاعدے کو بھیجا اور دوا دیا
 اوستا دیا ہے بھیجے اور بھیجے اور بھیجے

لیکن وہ مان کی گود میں اگر سوتا تھا
 ہر وقت شور کرتا تھا ہر لحظہ روتا تھا

مجنون جو کچھ منہ سے نشانی تھا انگٹا
 مجنون بھی دیتا اور سکو تو لیکر وہ ملقا
 مجنون بھی ہر گھڑی اسے آنکھوں پر رکھتا تھا
 اس میں وہ صبح بیا بھن دیتی تھی منہ دکھا

بھر گھر میں اپنے جاتی جو محبوب دلریا
 دیتی وہ کچھ تو مجنون سے کتنی تھی تو بھی لا
 چوڑے تھی اوس نشانی کو سب سے چھپا چھپا
 رہتی تمام رات اسی دھن میں مبتلا

مکتب میں پھر تو آنیکی تشدید ہوتی تھی
 دونوں کو وہ سرسبز عید ہوتی تھی

جیتک یغور دسال تھی جاہت نہان ہی
 لوگوں میں چرچے ہونیلگے اسکے ہر گھڑی
 جانا کسی کینے ملامت کینے کی
 کچھ بن سکا نہ جنتو ہوئی اور کو بہیسی

آسان نہیں ہے رشتہ الفت کو توڑنا
 مشکل ہے بالے پن کی محبت کو چھوڑنا

پہونچی یہ بات خانہ لیلیٰ میں جس گھڑی
 لیلے جب اوتکے روبرو اگر ہوئی گھڑی
 کچھ جھگڑ کیاں دین بابے کچھ ان ہوئی گھڑی
 تدبیر اور اسکے سو اچھو بن پڑی

مان باپ کے دلون میں پڑی غم کی گھڑی
 دونوں کی طبع کثرت تنبیہ پڑی
 ہیبت دکھائی اور تقید بھی کی گھڑی
 مکتب سے اوسکو منع کیا مار کر چھڑی

مجبور کر دیا وہین فرحت کے ساتھ سے
 تختی کتاب چھینلی لیلے کے ہاتھ سے

دیا اس کے دل میں وہ کتنی تھی
 اس کا دل اس کے دل میں وہ کتنی تھی
 اس کا دل اس کے دل میں وہ کتنی تھی
 اس کا دل اس کے دل میں وہ کتنی تھی

مجنون جو کچھ منہ سے نشانی تھا انگٹا
 مجنون بھی دیتا اور سکو تو لیکر وہ ملقا
 مجنون بھی ہر گھڑی اسے آنکھوں پر رکھتا تھا
 اس میں وہ صبح بیا بھن دیتی تھی منہ دکھا
 بھر گھر میں اپنے جاتی جو محبوب دلریا
 دیتی وہ کچھ تو مجنون سے کتنی تھی تو بھی لا
 چوڑے تھی اوس نشانی کو سب سے چھپا چھپا
 رہتی تمام رات اسی دھن میں مبتلا
 مکتب میں پھر تو آنیکی تشدید ہوتی تھی
 دونوں کو وہ سرسبز عید ہوتی تھی
 جیتک یغور دسال تھی جاہت نہان ہی
 لوگوں میں چرچے ہونیلگے اسکے ہر گھڑی
 جانا کسی کینے ملامت کینے کی
 کچھ بن سکا نہ جنتو ہوئی اور کو بہیسی
 آسان نہیں ہے رشتہ الفت کو توڑنا
 مشکل ہے بالے پن کی محبت کو چھوڑنا
 پہونچی یہ بات خانہ لیلیٰ میں جس گھڑی
 لیلے جب اوتکے روبرو اگر ہوئی گھڑی
 کچھ جھگڑ کیاں دین بابے کچھ ان ہوئی گھڑی
 تدبیر اور اسکے سو اچھو بن پڑی
 مان باپ کے دلون میں پڑی غم کی گھڑی
 دونوں کی طبع کثرت تنبیہ پڑی
 ہیبت دکھائی اور تقید بھی کی گھڑی
 مکتب سے اوسکو منع کیا مار کر چھڑی
 مجبور کر دیا وہین فرحت کے ساتھ سے
 تختی کتاب چھینلی لیلے کے ہاتھ سے
 دیا اس کے دل میں وہ کتنی تھی
 اس کا دل اس کے دل میں وہ کتنی تھی
 اس کا دل اس کے دل میں وہ کتنی تھی
 اس کا دل اس کے دل میں وہ کتنی تھی

کہیں ہیں جس کو توں میں صاحب حال
 پوچھ کر جو وہ بھی توں اور بھی بار
 وہاں جسے دیکھا اسکو بہت جگہ توں دکھا
 عین یہ بیان بھی دیکھیں آؤں سا
 کئی عین یہ توڑ کا نہایت ہست توں ادا
 دیوانی کا اسکا ہست توں تھا
 کہتے تھے اسنے پاس ہو گیا ہے توں تھا
 لڑکے کا حسن بھی گاہوں میں تھا تھا
 سب دل میں اپنے گاہوں میں تھا تھا
 الفت کی باتیں کہتے تھے اوستا ہر وقت

کہنے سے کہیں کہیں کی بات
 ناکاہی و قیس کے اور میں بجا نظر
 مجھ کو پوچھا اور میں نے کہا
 کہ یہ یاد اور سکو اپنے سے
 یہ حال وہ زری کا اور سکو اور
 گودی میں اپنی جا سے جلدی بھالیا
 انہیں اوس کے سے اوسے وہ ہے
 سے جلدی ہے

مستندین نیز یہی شکل نظر ہو چکا ہے اور اس میں

10

پھر خوف منکر و او سے ہر دم پر یکہ لوت
باور نہ تو ابی تم آنکھوں سے دیکھو

اس طرح یہ چارہ بیوی کی فتنہ بازی سے بچنے کا ایک بہتر ذریعہ ہے۔

جو فوجی دستوں میں
کیمبرگ و روسی میں اس کے
معاویہ ہو گیا وہی اس کے
جواو کے پادین پھرے ہوئے
جواو کے پادین کا پادین
کھیلنے اس کے پادین میں
مجنون کے پادین میں
لے لے کے پادین میں
پادین کے اوکے کام پادین
روزوں میں پادین

فصل فی بیان احوال

اسکی مثل میں کرتا ہوں یا رد جواب بیان
پہنان نہیں عرفی اسکیہ مشہور درجہ
یہ امر غرض ہے اسے جاننے میں عاشقان
لیانے لگا کر دل بہ نہیں مطلقاً انسان
وادی میں ہو گا کہ گھائی تھی فصدوان
حیرت موی ہر ایک کو بیت ہو ایمان
جب بھی نہیں یہ چاہ کی ہیں پتہ کا بیان
وان کی میں چاہ کا ہو پتہ کا بیان
مجنوں کا ہو پتہ کا ہو پتہ کا بیان

کافور کو دونوں جگہ سے نام لے کر ایک
کاغذ میں نام اور نکاح کا راقم یہ لکھا
ان کے منظر اس کا بیان اب کرو دینا کہ
یہ اعلیٰ جو اوٹھ گئی وہیں کیون بھی چل رہا
سے راحت بہار سے یہ کافرزان لگا
بین بوجھ تو زمانے کا ہے اعتبار کیا
بگو بیٹھے بیٹھے بھی مر ساجھیں اگر
اس نے سخن میں رکھتا تھا کہ طبع کو راس
فقہ تولد ملی مجنون کا ہے دوست پورا
قصہ تولد ملی مجنون کا ہے دوست پورا

مان بایکے تھی مل کو اودھر لگا رہی خوشی
 اتنے میں آئے پھر کے اودھر سے جو وہ بھی
 اور یوں کہا بہت ہمیں شرمندگی ہوئی
 خاطر میں پھر تو قیس کے دیوانگی ٹر بھی
 لیجئے پسند ہو گئی انھیں طرز قیس کی
 جو واروات گزری تھی اگر وہ صبا کی
 اوس سے تو ہم بجاتے تو بہتر وہ بات تھی
 شرم و حیا و صبر نے جیل سے راہ لی

پھر تو ہمیشہ کوچہ لیلے میں جاتا تھا
بتیا بیانِ حُب تھا اور غل میا تھا

آخر قیس کی ہول حالت پھر آشکار
گھر کو بھی اپنے چھوڑ دیا ہو کے بمقار
وانسے بھی حبیب وٹھا دیا و سکویاں نذر
لڑکوں کا تھا ہجوم لگا ساتھ بشتیار

نشرت میں عشق تھا جو بت کاغذ ار کاثر
اک جوش تھا جنوں کے چمن کی بہا کا

لیٹے بھی وہ کی چاہ میں بے اختیار تھی
 طے کو اوکے آتی تھیں جب لڑکیاں کبھی
 ہٹ کر تھیں وہ تو اونکو سناتی تھی وگھڑی
 آنکھوں میں ناشک آہ بلب لبو داس می

مجنون کے دیکھنے کی تمنا مدام تھی :
لیتی حسد سے شام تلک اور سکا نام تھی

افزون و فزون جاست که نام را بیک
کافین نام او نکا بار قام بیک

آغاز دیوان نظیر مرحوم
 بسم اللہ الرحمن الرحیم
 کہ خود او سکے حسن رخ کو لگا کھنے ذرہ آتا
 نظر آفت دل و دین مرہ صدفرت افزا
 غرض اس طرح کا عالم کہ پری کہے ہا اہا
 جو چلی ہو یوں جھک کر کہو غم ہو کہ ہر کا
 کہاں کے یہ اسے میان کوئی تم بھی ہوتا شا
 مجھے دل وہی کی مرضی تو سوچ پھر یہ کیا
 سحر اس جھک سے آیا نظر اک نگار رخا
 خد و خال خوب آگین لب لعل پائے رنگین
 کھلی رخ پہ نف پر خم سی شک نگ نیلم
 کہا ہمنے سمنبر پری چہرہ مر سیکر
 ہو جو قصہ سیرستان ملیں ہم بھی ساتھ ایجاں
 نہ کچھ آشنائی اگلی نہ شناخت اک دودھی
 کہ اب نظیر بنے ہی دل میں ہم تو کہتے
 تو کہا جو نیکی ہوے تو پھر اسکا پوچھنا کیا
 تو نہ ہنس ہنس کے تم اغیار کے گل دستوں سے
 فزقین نرمین دیکھ اوسکے سر انگشتوں سے
 رو برو ہووے جو چشمان تان اسے دل
 دست و پیاد سے چھوٹے تو او جھیل پے پیلے
 پیش جاتی نہیں ہرگز کوئی تدبیر نظیر
 کام جب آنکے پڑتا ہے زبردستوں سے
 ولہ

وہی ہے کہ

[illegible]

ووستو کیا کیا دیوالی میں شکار و شکاری شایان
سب عیبیا ہے جو اس میں ہنگام کی شایان
اس طرح ہیں کہ وہ وہاں اس کی شایان
ہو عیان حسن بکام شایان
سر میں وہی شایان

میں نے یہ سب کچھ دیکھا ہے اور میں نے یہ سب کچھ سنا ہے
میں نے یہ سب کچھ دیکھا ہے اور میں نے یہ سب کچھ سنا ہے
میں نے یہ سب کچھ دیکھا ہے اور میں نے یہ سب کچھ سنا ہے
میں نے یہ سب کچھ دیکھا ہے اور میں نے یہ سب کچھ سنا ہے

کتے ہیں اہل قمار آپس میں گرم اجلاط	ہم تو زمین سو روپے رکھتے ہیں تم رکھتے ہو کہ
جیت کا پڑتا ہے جس کا دان وہ کہتا ہوں	سے دست راست میرے کوئی فرخند ہے

ہو دسہرہ میں بھی یوں گرفت ورنیت نظیر	پر دیوالی بھی عجب پاکیزہ تریتوار ہے
--------------------------------------	-------------------------------------

فرشتے دونیہ نہیں مرا ہتا ب میں ہے	جلاوین چاہنے والے قمر کا ب میں ہے
یہاں ہے دل و دین بھی ہو طلب کرتے	وال اس تقاضے سے اپنا تو بچ و تاب میں ہے

کہا کہ وقت حسن پر پر خون کی شطیر	تھیں خیر نہیں یہ بھی اسی صاحب میں ہے
----------------------------------	--------------------------------------

ول

شور افکن جنوں ہے جس جا نگاہ کرنا	رکھتا ہے کام ہمدام وان ضبط آہ کرنا
جانا بھی آگے اور کھڑے نظر رہ	باعث بھی ہمد اخفا پھر و براہ کرنا
لٹا بھی اوس روش سے حسین گمان لفت	گر کچھ بھی ہو تو دوسرے دور اشتباہ کرنا
پوچھا اگر اوس صنم نے تم سن میں کیسے	تو بشعور سی اپنی ہنس کر گواہ کرنا

کیا کیا نظیر تجھ میں کرو فریب میں جو	اوس رمز آشنا سے اس ڈبکی چاہ کرنا
--------------------------------------	----------------------------------

نکلے ہو کس بہار سے تم زرد پوش ہو	جسکی نوید ہو پوچھی ہے رنگ بخت کو
وہی بریں اب لباس بستی کو جیسے جا	ایسے ہی تم ہمارے بھی سینے سے آگے

کلمات نظیر کا نام

یہ تو بھروسہ اور سوئے لکھن سے
نازی بدینہ اپنا پوشاک وہ کھائی
چمکے لکھن سے یہ خوشی ہو
یہ لکھن میں وہ لکھن سے یہ خوشی ہو
یہ لکھن میں وہ لکھن سے یہ خوشی ہو
یہ لکھن میں وہ لکھن سے یہ خوشی ہو

اولیٰ اب اس کے لئے
اس کے لئے اس کے لئے
اس کے لئے اس کے لئے
اس کے لئے اس کے لئے

۱۰
 در پیش ستا فرشتان رنگ ستار شک
 هر شکل عجیب است هر اک نشان تماشا
 اخلاک پنهان درین پرگل و دریا جان تماشا
 اورا در سازین پر گل و دریا جان تماشا
 جهان پاری دیو ملک و دریا جان تماشا
 انسان گو به بیان تو صیوان تماشا
 چه حسن کی جان تماشا
 کیا کیا نظر آتا به هر اک تماشا
 به قولی کی گندھاوت کین تماشا
 رکھتی سہ کہیں زلف پریشان تماشا
 منہ زرد بدن خشک جگر جاک تماشا
 غل شور پیتش نال و افغان تماشا
 گر عشق کے کو یہ پیڑ تماشا
 ہر وقت تماشا

منہ زد دیدن خشک جگر و دل بیکر
غیر شورش نالہ و افغان تماش
گر عشق سا کو یہ میں گذریں تو دوان بھی
ہر وقت غم سے اسے اسے اسے اسے
ہم بے دست نکالوں کی نظیر میں تو قیظہ
سب ارض و سما کی ہے گلستان تماش
تھے آگے بہت جیسے فوشیا میں سے
ایسے ہی علم آب رہے تو بیزار میں سے
میں بے سے تو کس ماہ اشارات وین
تھی ہے پھر ہی ابرو و خدا زمین سے

میں نے نظر کیا آبادی

محفل میں جو دیکھا تو ادا دھرم موخا اور
ساقی کو بھی ہے جوت و تکرار میں سے
اور ونسے جو کہنے ہو کہہ اسے میں تو تر
اوسکو تو فقط کزنا ہے الطہار میں سے
گلگشت چین کرتے موجب ہر وہ باران
وان بھی غرض آئی ہے شہین عار میں سے
اقرار ملاقات سے ہر اک سے بصدم
کی غور تو کیا نہیں انکار میں سے
بے کور حکم میں انکار میں سے

[illegible]

ولہ	
جوشِ نشاط و عیش ہے ہر جا بسنت کا باغ و نمین لطفِ نشو و نما کی بہن کشر تین پھرتے بہن کر لباسِ بسنتی وہ دلبران جاد رہے یار کے یہ کہا ہمنے بھی دم تشریف تم نہ لائے جو کر کے بسنتی پوش سننے ہی اس بہار سے نکلا کہ جسکے تئیں	ہے طرفہ روزگار طرب ز البسنت کا بزمون میں نغمہ خوشدلی افزا بسنت کا ہے جنسے ز رنگار سر ایا بسنت کا اے جان ہے اب تو ہر کہین چرپا بسنت کا کیسے گناہ ہمنے کیا کیا بسنت کا دل دیکھتے ہی ہو گیا شید بسنت کا
اپنا وہ خوش لباسِ بسنتی دیکھا نظیر چمکا یا حسن یار نے کیا کیا بسنت کا	
کر گئی ہے اوسکی ترکان کی جھپٹ بکلی بہن کچھ تو جاتا دل سے غارِ بقراری کا خلش وہ کھپ پانے سہلائی ہے نازک نرم نرم اوس پر پرو کی گلی میں یا نہان یا آشکار ہم تو ہوں کیفی ترے پر کیا کریں آج شمع یار دل خیم ابرو کو دیتے ہیں تو کس کس بھیچے	کلا گر چاہے تو ہم دم اس گھڑی کچھ چل بہن کاش وہ نوکِ مژدہ دیتی قرار اک پل بہن تر کیا جاتی ہے تو اپنی نرمی سے نخل بہن جس طرح سے ہو سکے اے ہنشین لیل بہن ہوش میں آنے نہیں دیتا تر کا جل بہن دام میں لیتا ہے اوس کا کل کا اک پل بہن
ہم تو اسکے چاہنے والے ہیں مدت سے نظیر اور نیا گنتا ہے اب تک وہ صنم چنچل بہن تر	
ہو کیوں نہ تیرے کام میں حیران تماشا	یارِ بتری قدرت میں ہے ہر آن تماشا

[illegible]

[illegible]

چہن سہ دل سے
 ہمتو کیا ہیں دل سے
 جھک دکھلا کے پھر اب کیا چہن
 آہرے دوسو برس مہربانی آپکی
 جسکے اوپر دو گھڑی ہو مہربانی آپکی
 اک لپٹ نشی کی جسے بھی لو کر دیکھو
 ہاں بھلا ہم بھی تو جانے سلائی سے کھو
 دیکھو کتنا ناؤت خالی سلائی سے کھو
 ورنہ کو سیگی ہیں یہ سیرمدالی آپکی

کتابخانه خیر آبادی

چھ فیروزن پاس تودہ خاتم زرد و نگار
 ہمارے پاس بھی اب تک تشالی اپنی
 دقت تو جاتا رہا یہ بات باقی رہی
 ہم یہ جھولی دوستی اب ہم نے جانی اپنی
 تیرے چھ نکو کہتے ہو یاں ہو یا نہیں
 کھانگی شاید وہ کھتی یہ سب جانی اپنی
 ایک شبیا جان جان لکھیں رہی اپنی
 سال بیدار سے کہ ہوگی ہر باری
 کیا جگ صورت رقیب رہی ہر باری
 فوج سے حالت ہوئی ہو یاں ہو یاں
 کہیں کی طرح ہو ہو یاں ہو یاں
 ہمیں رہی رہی رہی رہی رہی رہی

جواپنے تن کو ندے نسترن سے اب تشبیہ	بھلا تو دیکھ یہ نرمی ہے تیر حق کی سی
ترا جوا پاؤں کا تلوا ہے نرم محمل سا	صفائی اس میں ہے کیسے تو نسترن کی سی

تظہیر ایک غزل اس زمین میں اور بھی لکھ
کہ اب تو کم ہے روانی تیرے سخن کی سی

لیٹ ہے یہ تو کسی زلف پر شکن کی سی
کہ کچھ نشانی ہے اسمین ترے دہن کی سی
مجھے بوا آتی ہے اسمین کسی بدن کی سی
کسی بین آن نہیں تیرے بانگین کی سی
کہ حبس کے ہاتھ نے پوشاک تیرے تن کی سی
ہے بات کچھ نہ کچھ اسمین بھی کروشن کی سی
یہی بس ایک کہی تھنے میرے من کی سی
یہ آنے دیکھیے ڈاڑھی لگا کے سن کی سی

نہیں ہوا میں یہ یونانہ ختن کی سی
میں ہنسکے اس لیے منہ چومتا ہوں غنچہ کا
ہذا کیواسطے گل کو نہ میرے ہاتھ سے لو
ہزار تن کے چلین بانکے خویر و لیکن
مجھے تو اوس پہ نہایت ہی شک آتا ہے
کہا جو تم نے کہ منکا ڈھلا تو آؤں گا
وگرنہ سچ ہے تو اے جان اتنی زمین
وہ دیکھ شیخ کو لا حول پڑھکے کہتا ہے

کمان تو اور کمان اوس پر کیا وصل قطمیر
میان تو چھوڑ یہ باتیں دیوانہ پن کی سی

و

چمن جنبش شاخ سے سینہ زن تھا
 جھجھاو س گھڑی انگری بیہن تھا
 خدا جانے کس کا یہ نقشہ دہن تھا

وہ رشک چمن کل جوزیا چمن تھا
گیا میں جو اوس بن چمن میں تو ہر گل
یہ غنی جو بے درد گلچین نے توڑا

ایک ع
 گرامی صورت
 کیا بین لکھی ہے پیاری
 چھ اندرون نامہ ربانی
 چھ بیان چھ اندرون کی سوچی
 دیکھ عین تریا میں
 کیون باد و کسوف کی
 موسے کا بین کو بہت دور کی سوچی
 بارہم نہ رسالت کو بہت دور کی سوچی
 دیون سا جو دیکھا تو اذین حور کی سوچی

۱۵
 چرخ بی خنجر و ز نوته کشان
 در آرد و دم که ساوراده کون
 بنهار عجب چرخ چرخ
 ایسای نوی اوس سگار چرخ
 میزایون من تو کی در خون کی چاه
 خاک من کی ای غوی ای سنگین
 که او سیکر که تسلیه جان
 که اتحاد جم نهاد و یک صفت
 این بان بر لب و دل
 به خوشی که رسوای
 نفس من که بی کی که چرخ
 چرخ من که چرخ من که چرخ

<p> غش کھا کے گرا پہلے ہی شعلے کی جھلک سے دیکھا جو نہانے میں وہ گورایدن اوسکا سراپونے جب پھنس گئے اوش لقا سیمین جنت کے لیے شیعہ جو کرتا ہے عبادت </p>	<p> موسے کو بھلا کیسے تو کیا دور کی سوچھی بلور کی چوکی پہ جھلک نور کی سوچھی تب ہما کو سیاہی شب دیچور کی سوچھی کی غور جو ظاہر میں تو مزدور کی سوچھی </p>
--	--

مصنوع میں صنایع نظر آئے تو تفسیر آہ
نزدیک ہی کیا ہے کہ جان دور کی سوچھی

<p>وہ مجھ کو دیکھ کر کچھ اس رعب سے شرمسار ہوا سبھو نکو پوسے دیے ہنس کے اور ہمیں گالی ہمارے مرنیکو ہاں تم تو جھوٹ سمجھے تھے فرار کر کے نہ آیا وہ سنگدل کافر گلے کا ہار جو اس گلابدین کا ٹوٹ پڑا</p>	<p>کہ میں جیسا ہی پراوسکی فقط نثار ہوا ہزار شکر کھلا اس قدر تو پیار ہوا کہا رقیب نے لوا بہ تو اعتبار ہوا پڑیں قسدا رہ پتھر یہ کچھ قرار ہوا تو ڈر نظر کا وہین او سکو ایکیا ہوا</p>
--	---

کسی سے اور تو کچھ بچا نہ اوسکا نظیر
نہ ان میں سے ہی اگر گلے کا بار ہوا تر

کب مثل شیشہ اونکا کسی سے برای دل
عجب لیچلا وہ دل مرے پہلو سے کھینچ کر
آوے اگر تیان کے تئیں رسم دلبری
اب تو تری جفا سے یہ مانگوں ہوں میں دعا
اور جیہ تو فدا ہو وہ ظالم ہوا ستر
چتر جنہیں خدا نے دیا ہو بجا دل
دل سے مرے صد ایسی نکلی کہ ہائے دل
تو تو جان میں پھر کہیں ٹھونڈھا اپنا دل
ظالم خدا کرے کہ کہیں تو لگائے دل
جو مطلقاً ترا وہ نہ خاطر میں لائے دل

اشک غمگینان اوں میں
غیر مگر خجل
مک جو یک رو یا کسی کو
اشک غمگینان اوں میں
غیر مگر خجل
مک جو یک رو یا کسی کو

[illegible]

دی بیدار نظر است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

2

<p>آج بھی عیش و طرب کیا کیا جس نے کھایا ہوئی</p> <p>ہر آن خوشی کی موم ہوئی یوں جٹایا ہوئی</p> <p>دھنگیں نقش سنہری کا جوتے جی یا ہوئی</p>	<p>بازار گلی اور کوچہ نہیں غل شور مچایا ہوئی</p>
<p>یاسوانگ ہوں یا نگہوں یا نہ بتاؤں گی کا</p> <p>ہنس دینا ہر دم ناز بھرا کھلا سج و سج خوشی کا</p>	<p>سب بے رن تن پر چھبکے ہا اور کسیر کا ماتھا ٹیکا</p> <p>ہر گلی مصری قند بھری ہر ایک قدم ٹھٹھکیلی کا</p>

ان پر جو خان غلام خان اور سوا گنہی کی کیا کی تو بین
کے جو کی جلیے شہر میں کچھ کانہوں کی گائے ہیں
بر آن قلم اس فرصت کا سامان کھایا ہوئی
ولہ

۱۹
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

[illegible]

نہیں ہیں کے لگا جسم وہ ناز و ادا کرنے
 حیا اور کسی لگاؤ سے ہر خط لگا دینے
 ہر آن لگی اور کسی سویر کے دم بہرنے
 کیا کام کیا یا روادس شون ستارے
 بیگوئی چھیک دکھلا دل چل لیا ال پلین
 ڈرنے سے بہت ہمتاوس شوخ لڑا کے سے
 اور فون سے اوسکے بھیاں واد کے سے
 آیا ہوا دھڑ کو تھا عیار بیاس کے سے
 نظروں کے ملائی جی بن چھاس کے سے
 لگتی تھی جھیک دکھلا دل چل لیا ال پلین
 سے بہت ہمتاوس شوخ لڑا کے سے
 لگتی تھی جھیک دکھلا دل چل لیا ال پلین
 سے بہت ہمتاوس شوخ لڑا کے سے

یلکونی چھک کھلا دل چھل گیا اک یل میں
 جلی دیا میں لب چھل گیا اک یل میں
 آج اوس بیت پر فن نے اگر بڑھ کر
 تو بیان سے نہ رہے

ج
 تو بھی دیکھیں بدینہ سنگار مولیٰ کا
 عتبار ملے گا رکھ کر اپنے دل میں یہ صفا
 کھڑی ہیں اس لگا کر کہ دیکھیں اس
 کھڑی ہیں اس لگا کر کہ دیکھیں اس
 پیدوشی کا جو ہے اس کے سحر اس کا
 گلشن و گلستانین خوشی کے سحر اس کا
 بہ نغمہ مملو بھی کہ مہیار ہو لی کا
 او دھرتی رنگ لیے آؤ غم ادھرتی کا
 گلشن عین منہ پر ہو کے خوشی کا
 خوشی سے بولیں ہنسین ہو لی کا
 بہت دنوں سے ہیں تو تمہارے سر کی قسم
 اسی امید میں تھا انتظار ہو لی کا
 چوٹی گالیان ہنسین ہو لی کا
 گلشن پر ہے کچھ دنوں سے

کروں کیا اس گھڑی کچھ نہیں آباد ہو سکتا ہے
میں نے لکھ لیا ہے یہاں زبردستی کے نقشے
لکھنے کا تیرے کھٹے میں ہم دھیان دھر دیکھو
جہاں ہے بستہ کمزوری آن ادھر دیکھو
اسے رہیں جہاں سے توکل خدا ان ادھر دیکھو
آسے ہیں یہی کر کے خیال سنگھری ایمان
تو دل میں نہ کھٹے لال سنگھری ایمان
کھٹے پر سے دیکھو لال سنگھری ایمان
ہوئی بھی یہی تھی بنا ایمان ادھر دیکھو
اب زردی میرا جوڑے سے سر پہ چاہے
اور اوپر سے طرہ جوڑے بھر ہے
نیم بھی تارنگ سے کیسے بھرا ہے
پوشاک پیٹری گل صد رنگ فدا ہے
گریس تری اکھوتیہ تیرا دھر دیکھو

نیاں کچھ خوف تیرے کیا نیاں خطر ہے جھڑکی کا	مجھے کر جل سے غافل بھولی صورت کا بنا نقشا
کیا اکبار منہ غصہ میں سرخ غیار اچیل نے	
مری ہوش اور گویا روجیا دسکی شکل یہ بھی	وہیں گھر گیا اور سٹ پٹیا عقل سب بھولی
کمال میں کروں اب کیا ہو تو ہو گئی اولیٰ	اب اس ظالم کے ہاتھوں سے بچاؤں کیونکر لیا جی
اور اٹھا کر جھٹ قدم وانے لگا گھر کی طرف چلنے	
جیادس عیار نے دیکھا کہ یہ یا نہ ہو چل نکلا	کہا ہنس کر اسی تیرے کہان تو جانے پاویگا
یہ سنکر اور بھی گھر گیا میں خوف سے اوس جا	چلا ڈرتا جو آگے کو تو وہ پھر ہنس کے یوں بولا
اور اگر مفت نظار سے یہ اب تم لگے ٹلنے	
کہا جیادس نے یہ پھر تو حواس پر مجھے بھولے	ٹھنک کر رہ گیا اوس جاتہ ہر گز میل سکا آگے
دکھائی عاجزی منت بھی کی اور ہاتھ بھی جوڑے	ادب سے یوں کہا اب تو ہوئی تقصیر مجھے
لگے قطری پسینے کے مری منہ سے وہیں دھلنے	
نہ آیا رحم کچھ اوسکو بہت یلنے سمجھت کی	نگہ نے سامنے آتے ہی سینے میں سنان جڑی
کنڈز ف پر خم نے بھی گردن ل کی پھر چلا پڑی	لگے غمزدگی لگانے تیرا دھر دکھلا کے سو پھرتی
ادھر سے تیج ابرو کی بھی پھر کیا کیا لگی چلنے	
ادھر آن واد الٹی کشتیوں سے ادھر گھیرا	ادھر لپکنی نوکوں کے جھیمو یاد میں نشتر سا
ادھر انداز نے دھجکی کیا دیوانہ و شیدا	ادھر آنکھوں کے جادو نے بنایا باول کیا کیا
ادھر کی پھرتیاں کیا کیا گھاسونکی بھی چل جانے	
کر کر کیا وان کوئی جسی یہ صوت لکڑی سے	بچا فے دل کو پھر کیونکر کر گیا اور کس روکے

کلمات نظر آ کر آبادی

ہوئی کی طرف سے ہوا ہر اک جاس میں غودار
سننے میں کہیں راگ کہیں سے ہیں ہر شر
بندوں میں ہیں تیری نظروں سے ہر دم کار
چکاری ہمارے تو لگایا نہ لگایا
ہم کو تو فقط ہے یہی ارمان ادھر دیکھو
اور دھوم سے ہوئی کی کہیں شور کہیں غل
ہو تا میں کچھ رنگ چھٹکے میں تامل
دق پاتیاں سب سننے میں اور دھوم بھی لعل
ہوئی کی خوشی میں تو نہ کرے غافل
اسے جان ہمارا بھی کہا مان ادھر دیکھو
سہا دیدی ہر آن طلب دل کو ہمارا
بہار میں فقط تیری نگاہوں سے ہمارا
میں نے تو کلمہ آواز میں ہوا
ایک ایک نگاہ میں جان ادھر دیکھو
تک یہاں ہوئی کی دھوم میں ہیں ایمان
ابا طرف ہوئی کی نظر زور نا شاہ
دیکھو ہر کتاب نظر زور نا شاہ
دیکھو ہر کتاب نظر زور نا شاہ
ہوئی کو نظر آ کر آبادی
ظہور یہ کیا ہے نادان ادھر دیکھو

اندھیری رات کا بیان

لائی ہے جب اپنا یہ شروعات اندھیری	کرتی ہے اوجالے کے تین بات اندھیری
دیتی ہے غریبوں کو مکافات اندھیری	دکھلاتی ہے خوبان کی ملاقات اندھیری
ہر عیش کی کرتی ہے عنایات اندھیری	کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
جسوت ہوئی رات اندھیر سیہ دھوان حار	جوشوق ملاشوق سے جا بھڑ گئے لاکار
گراسمین کہیں شور ویاغل ہوا اکبار	ایدھر سے اودھر ہو گئے دو چار قدم یار
بر لاتی ہے اس ڈھبکی صحت اندھیری	کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
جب یار چلا اوڑھ کے کالا سادو شالاڑ	کمل کو ادھر مٹنے بھی کاندھے پہ سنبھالاڑ
جالگئے اور دل کا بھی ارمان نکالا	منہ او سکے رقیبوں کا کیا خوب سا کالا
کیا وصل کی رکھتی ہے کرامات اندھیری	کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
بوسہ لیا منہ موڑ الگ ہو رہے چپکے نہ	چھپاتی سے لگا چھوڑ الگ ہو رہے چپکے
سینے کا وہ پھل توڑ الگ ہو رہے چپکے	اغیار کا سر چھوڑ الگ ہو رہے چپکے
اس ڈھبکی تو رکھتی ہے عجیب گھات اندھیری	کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری

جوری کی بھی رکھتی ہے کیا بات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
موتل ہے عجیب جان کا جھٹسا ہے اوجالا
محبوب بھری شکل صراحی و پیالا
نہ روکنے والا نہ کوئی ٹوکنے والا
اس کوئی کرتی ہے مدارات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
جس کو چین بیاہا وہاں کرسکے اندھیری
سیچے کہیں اودھے کہیں جلدی کہیں پری
مہلات نظر کر آندی
اور اسمین کہیں گنگنی گرسن کی چہرہ
پھر جب تونہ کہہ میری نہیں کچھ کون نہری
کام عیش کے لالی ہے لگاسات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
تھا شوق سے کل رات عجیب سیر کا کھٹکا
بوسوں کی مدارات کا سینوں کے لپٹکا
آج جو غلیظ تو بندہ وہین
وہ نکریں کھانا ہوا پھر رات اندھیری
مگر کی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
موتل ہے عجیب جان کا جھٹسا ہے اوجالا
محبوب بھری شکل صراحی و پیالا
نہ روکنے والا نہ کوئی ٹوکنے والا
اس کوئی کرتی ہے مدارات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
جس کو چین بیاہا وہاں کرسکے اندھیری
سیچے کہیں اودھے کہیں جلدی کہیں پری
مہلات نظر کر آندی
اور اسمین کہیں گنگنی گرسن کی چہرہ
پھر جب تونہ کہہ میری نہیں کچھ کون نہری
کام عیش کے لالی ہے لگاسات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
تھا شوق سے کل رات عجیب سیر کا کھٹکا
بوسوں کی مدارات کا سینوں کے لپٹکا
آج جو غلیظ تو بندہ وہین
وہ نکریں کھانا ہوا پھر رات اندھیری
مگر کی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری

نیچو جو ان میں اندھیری
وہ نکریں کھانا ہوا پھر رات اندھیری
مگر کی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری
کام آتی ہے عاشق کے بہت رات اندھیری

کجا کہہ کر گئے گھر پہنچے اور زنا دین
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے
جانبے میں زینتی غویان کی بستیاں ہیں
سایہ میں چلے جی میں اور ستیاں ہیں
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے
بہار میں زینتی غویان کی بستیاں ہیں
جانبے میں چلے جی میں اور ستیاں ہیں
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے

اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے
زنا میں طاقت اپنی مشہور اس قدر ہے
کوچہ میں اور مکان میں دیکھو جو در و در ہے
مکمل میں ہاتھی چلتا کوا کی شہر ہے
ارک کے دل میں اپنی خوف اور خطر ہے
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے
کرتے ہیں ہم جو بار و بار ہجوم اور خطر ہے
دیکھو جوان نواسے چھپچھپاتے ہیں چھپکے

کیا کیا نظر ہم بھی کرتے ہیں یار و جوان
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے
کیا تاب ہے گلزار نظر میں چھپا ہے
کچھ بویہ دوڑا یا سن سن کر ملا ہے
مردہ میان میں اندھا لٹا ہے
کھڑے ہیں ہاتھ باندھنا سن و دل سے
مکمل میں اس کے پاس منہ چھپا ہے

کیا تاب ہے گلزار نظر میں چھپا ہے
کچھ بویہ دوڑا یا سن سن کر ملا ہے
مردہ میان میں اندھا لٹا ہے
کھڑے ہیں ہاتھ باندھنا سن و دل سے
مکمل میں اس کے پاس منہ چھپا ہے
کیا تاب ہے گلزار نظر میں چھپا ہے
کچھ بویہ دوڑا یا سن سن کر ملا ہے
مردہ میان میں اندھا لٹا ہے
کھڑے ہیں ہاتھ باندھنا سن و دل سے
مکمل میں اس کے پاس منہ چھپا ہے

بڑھا اٹھیرا کا ڈھکاف لہان کیا ہے	ہم سے جو ہو مقابل پٹھے میں جان کیا ہے
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے	
ہر وقت دل ہمارا کندہ رہی بھانتا ہے	تیرا تکلک ہمارا تو ہے ہی چھانتا ہے
ہر شوخ گلبدن سے گہری ہی چھانتا ہے	اس بات کو ہماری اندھی جانتا ہے
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے	
چاہ میں تو گھوڑا لیں سو خوب کو دم میں	اور سیلے چھاں مار میں وہ زور ہے قدم میں
سینہ پھڑک رہا ہے خوبان کے درد و غم میں	بچھو نہیں کہان میں جو گرمیاں ہیں ہم میں
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے	
وہ بلیے ہو کر ہیں ہمتو خوبان کے درد و غم سے	اور جھڑپاں پڑی ہیں اونکے غم و الم سے
موت چھین سفید کی ہیں اس ہجر کے ستم سے	بڑھا اٹھیں بنجا نوا اللہ کے کرم سے
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے	
کوئی بھی بال تن پر میرے نہیں ہے کالا	خوبان کے درد و غم کا نیر پڑا ہے پالا
اگر جوان مقابل ہووے کوئی ہمارا	خالق سے یقین یہ کھلا ہے وہ بھی بچھاڑا
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے	
اے یار سو برس کی ہوئی اپنی عمر اگر	دکھلاے جگھڑی ہیں میدان زور اگر
اور جھڑپاں پڑی ہیں سارے بندے اوپر	رستم کو بھی سمجھتے اپنے نہیں برابر
اب بھی ہمارے آگے یار و جوان کیا ہے	
ہم اور جوان ملکر گول کے تین لگاویں	اور اپنے اپنے گل سے ملنے کی دل میں لاویں

کلم کا نام کی ہیں سنا کا نام طلب کو یا لایا نہیں کا
دیکھو اس کی طرف سے کچھ بویہ دوڑا یا سن سن کر ملا ہے
مردہ میان میں اندھا لٹا ہے
کھڑے ہیں ہاتھ باندھنا سن و دل سے
مکمل میں اس کے پاس منہ چھپا ہے
کیا تاب ہے گلزار نظر میں چھپا ہے
کچھ بویہ دوڑا یا سن سن کر ملا ہے
مردہ میان میں اندھا لٹا ہے
کھڑے ہیں ہاتھ باندھنا سن و دل سے
مکمل میں اس کے پاس منہ چھپا ہے

اکدم کو آگئے ہیں منہ مت چھپالے ہم سے ٹک ہنسکے اوپر پروانکھیں لڑالے ہم سے	
آگے بھی بھیس بھنے بے ہیں کتنے باری جوگی بھی بن چکے ہیں مندیل بھی سنواری	زنار باندھی تشقہ کیلنی ہے ہو پکاری آزاد بن کے اسدم ہیں دید کے بھکاری
اکدم کو آگئے ہیں منہ مت چھپالے ہم سے ٹک ہنسکے اوپر پروانکھیں لڑالے ہم سے	
بانکے بھی ہو گئے ہمنے اس دید کو اوڑایا بانک و پٹا و بلم گد کا و لٹھو پھرایا	شمشیر اور سپر کو اک عمر کٹر کٹرایا جھمکا مہتارا اسدم ہم کو جو یاد آیا
اکدم کو آگئے ہیں منہ مت چھپالے ہم سے ٹک ہنسکے اوپر پروانکھیں لڑالے ہم سے	
پھر کتنے روز ہمنے بچتے اپنے کا پا لالا پنجر اگلہری طوطا شکار شکار والا	اوس حال میں بھی کتنے خوابان کو دیکھو والا اب دیکھنے کو تیرے یہ سوانگ کس کے لالا
اکدم کو آگئے ہیں منہ مت چھپالے ہم سے ٹک ہنسکے اوپر پروانکھیں لڑالے ہم سے	
شیشہ میں مد تو تک ہمنے پلنگ و تارا تصویر میں بیچنا بھی کتنے دنوں بجا پرا	کتنے پریر فون کو جا پیر نے میں بار اب دیکھنے کو تیرے ہو کر فقیر یا پرا
اکدم کو آگئے ہیں منہ مت چھپالے ہم سے ٹک ہنسکے اوپر پروانکھیں لڑالے ہم سے	

ایک ہنسکے اور پیر و آکا حسین لڑا لے جسے
 ریکھو تالک لڑو
 اکدم کو آگے پین منہ مت چھپا
 پیر ہی دیکھنے کا رکھ دلمین دھیان بیکار
 اکدم کو آگے پین منہ مت چھپا لے جسے
 ایک ہنسکے اور پیر و آکا حسین لڑا لے جسے
 پین مراد بوجی کو فغیون کلے فغی دست
 مرست او پھیلے واسطے جبکہ علین دست

آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز

جتنے سخن ہیں سہیں یہی ہے سخن درست
اللہ آبرو سے رکھے اور تندرست

قدرت سے یہ جوتن کی بنی ہے ہر ایک کل
جبتک یہ کل بنی ہے جہی تک پڑی ہو کل
گر ہو خدا نخواستہ اک کل بھی چل بچل
پھر نہ خوشی نہ عیش نہ کچھ زندگی کا پھل

جتنے سخن ہیں سہیں یہی ہے سخن درست
اللہ آبرو سے رکھے اور تندرست

ادنے ہو یا غریب تو نگر ہو یا فقیر
یا بادشاہ شہر کا یا ملک کا وزیر
ہے سکو تندرستی و حرمت ہی دلپذیر
جو تو نے اب کہا سو یہی سچ ہے اور فطیر

جتنے سخن ہیں سہیں یہی ہے سخن درست
اللہ آبرو سے رکھے اور تندرست

ولہ

دکھو کی دولت ہو تو او کو بھی تباہی ہو جھو
سکھو سے رہنا خلق میں خوش و سنگاری ہو جھو
روشنی کو غم کے ہر جاگہ سیاہی ہو جھو
صحت و حرمت کو نت حشمت پناہی ہو جھو

تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو

صحت و حرمت سے گرا اللہ بیان کردہ سوناہ
اب جو ہم اس بات کے رتبہ کو کرتے ہیں نگاہ
تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
اس برابر کو نہا ہے پھر جہا نہیں غم و جاہ
کیا کسی عاقل نے یہ کلمہ کہا ہے واہ واہ
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو

آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز
آوردند و در آن روز

تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو
تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو
تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو
تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو
تندرستی کو نیت فضل الہی ہو جھو
آبرو سے جگ میں رہنا بادشاہی ہو جھو

[illegible]

بوب
 کے لئے لکھی ہیں یہ یاد رکھنا کہ اگرچہ
 خوش بھیجیں یہ سب تیار ہو کر آج الہام
 دل شاد رہیں اور سب خوش رہیں آج الہام
 عجل کے لئے لکھی ہیں یہ یاد رکھنا کہ اگرچہ
 کشتہ ہو کہ پھر تیار ہے نظر آج الہام
 کے لئے لکھی ہیں یہ یاد رکھنا کہ اگرچہ

من نظر الادی

شہزادہ اپنے اپنے دل تنگ میں پہچان
 ہر ایک نے ہم دشت میں ہم سنگ میں پہچان
 میرنگ میں ہارنگ میں نیرنگ میں پہچان
 منزل میں مقدمات میں دوستگ میں پہچان
 منت معلوم میں اور ہوش میں ہارنگ میں پہچان
 ہر راہ میں ہمارا ساتھ میں ہر سنگ میں پہچان
 ہر مرغ ارادہ میں ہر آہنگ میں پہچان
 ہر دھوم میں ہر چلچل میں ہر سنگ میں پہچان
 ہر آئین ہر مات میں ہر صند میں پہچان
 ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا
 ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا
 ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا
 ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا ہر کھینچا

جوتے سلطان بھنگرے توجو پوچھے گا بجا	وہی تیکو کیگا خوب شور و غل مچا
کوٹھی سوٹھ کو بجا اور دیکھتے تھے کھیل	چھوڑے گا موکو غافل بھنگ پلی اور ڈنڈیل
یہ سنہری ہے جسے پیسے ہیں یاں اگر فقیر	ماغل اور بوڑھیا کو یا توئی ہوا کے حق میں کھیر
گر تو چاہے اب سخن سر نہ ہو اور داندیر	تو کوئی دوچار میں سنہری مٹکا کرے نظر
کوٹھی سوٹھ کو بجا اور دیکھتے تھے کھیل	چھوڑے گا موکو غافل بھنگ پلی اور ڈنڈیل
ول	
جب پھول کا سر سوٹھ کے ہوا کے کھانتا	اور عیش کی نظروں سے لگا ہون کا لڑتا
ہنسنے بھی دل اپنے کے تین کر کے پختا	اور ہنس کے کھایا رے اسی لکڑ پھوتا
سکے تو بستی ہیں یہ یاروں کا بستا	
اک پھول کا گندون کے مٹکا یا رے بکرا	دس من کا لیا ہار گندھا ہاتھ کا گجرا
جیتا لکھ سے سورج کے ڈھلار اٹ کا گجرا	جا یا رے لکڑ یہ کہا اسے مرے بکرا
سکے تو بستی ہیں یہ یاروں کا بستا	
تھے اپنے گلے میں تو گئی من کے پڑی مار	اور ایسے گھر سے بھی تھے اک جوں کی مقدار
آنکھوں میں نشہ کے ادا تے تھوڑا سا	جو سامنے آتا تھا یہی کہتے تھے لکار
سکے تو بستی ہیں یہ یاروں کا بستا	
پکڑے ہیں ہمارے تھے جو گندون کے کنی پڑ	ہر جہونک میں لگتی تھی سنسنے کے عین اڑ

عشق از تو دلگیرم از این ننگ بین پیچان
بر این زخم زار با من که از دستک من پیچان
اولی تو را علی گوی سوکھا کوئی بی کھیل
که تا به کوئی علم کویت است کوئی رھیل
مناست کوئی از کلمه چینی کھاکوئی رھیل
ازاد کوئی بیست کھاکوئی رھیل
مناست کوئی از کلمه چینی کھاکوئی رھیل

ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان
 جاتا ہے حرم میں کوئی قرآن قبل بار
 ہو بیٹھا ہے کوئی یار بھٹکتا ہے کوئی وار
 عاجز کوئی بیکس کوئی ظالم کوئی لٹھ مار
 زخمی کوئی ماند اکوئی اچھا کوئی بدکار
 ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان

ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان
 جاتا ہے حرم میں کوئی قرآن قبل بار
 ہو بیٹھا ہے کوئی یار بھٹکتا ہے کوئی وار
 عاجز کوئی بیکس کوئی ظالم کوئی لٹھ مار
 زخمی کوئی ماند اکوئی اچھا کوئی بدکار
 ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان

گاتا ہے کوئی شوق میں کرتا ہے کوئی حال پہانکے ہے کوئی خاک نہاتا ہے کوئی مال	
ہنستا ہے کوئی شاد کسی کا ہے ہر حال ناچے ہے کوئی شوخ بجاتا ہے کوئی تال کرتا ہے کوئی ناز دکھاتا ہے کوئی بال	روتا ہے کوئی ہو کے غم و درد میں پا پا پہنے ہے کوئی جیتھیر موڑھو ہر کوئی شال جب غور سے دیکھا تو اوسکی ہر سب چال
ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان	
جاتا ہے حرم میں کوئی قرآن قبل بار ہو بیٹھا ہے کوئی یار بھٹکتا ہے کوئی وار عاجز کوئی بیکس کوئی ظالم کوئی لٹھ مار زخمی کوئی ماند اکوئی اچھا کوئی بدکار	کھتا ہے کوئی دیر میں پوتھی کی سما چا بیٹھا ہے کوئی عیش میں بھرتا ہر کوئی ناز مفلس کوئی ناچار تو نگر کوئی زور دار جب غور سے دیکھا تو اوسکی ہر اسرار
ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان	
ہے کوئی ولی دوست کوئی جانکا دشمن مالا کوئی چپتا ہے کوئی شوق میں سمرن نکلے ہے جواہر کے کوئی ہن کے ابرن جوگی کوئی بھوگی کوئی سوگی کوئی سوگن	بیٹھا ہے پہاڑ و زمین کوئی بھرتا ہر بن چھوڑی ہو کوئی مال سمیٹے ہو کوئی دھن لوٹے ہے کوئی خاک میں رو رو کے طاق جب غور سے دیکھا تو اوسکی ہر سب فن
ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان	

ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان
 جاتا ہے حرم میں کوئی قرآن قبل بار
 ہو بیٹھا ہے کوئی یار بھٹکتا ہے کوئی وار
 عاجز کوئی بیکس کوئی ظالم کوئی لٹھ مار
 زخمی کوئی ماند اکوئی اچھا کوئی بدکار
 ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان

ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان
 جاتا ہے حرم میں کوئی قرآن قبل بار
 ہو بیٹھا ہے کوئی یار بھٹکتا ہے کوئی وار
 عاجز کوئی بیکس کوئی ظالم کوئی لٹھ مار
 زخمی کوئی ماند اکوئی اچھا کوئی بدکار
 ہر آن میں ہر بات میں ہر ڈھنگ میں پہچان
 عاشق ہے تو دلبر کو ہر اک رنگ میں پہچان

دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
جو بونین میں ایک ایک کیلے سے بہا رہی گئی
عام ہر جھلک جھلک سے بہا رہی گئی
یار بونین میں ایک ایک کیلے سے بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی

رات لگی تھی واہ واہ کیا ہی بہا کی جھری	موسم خوش بہا تھا ابرو ہوا کی دھوم تھی
شع و چراغ گلبدن بارہ درسی تھی باغ کی	یار بغل میں فنجو لیلیات اندھیری جھلک رہی
مینہ کے منہ ہوا کے گلے کے نشے گھڑی گھڑی	اسمین کہیں کہیں ہاے تم ایسی اک پون چلی

ابر کھلا ہوا گھٹی بونین تھیں سحر ہوئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہ گئی

شب کو ہر مین ادا ہوا زور مزون کی مستیان	بجلی کی شکلیں نبتیان بونین پرن بستیان
سبز لون کی بستیان جنس خوشی کی مستیان	دونونین عیش مستیان و نونین محراب مستیان
دھوم جنونین بستیان چلین نرالی کستیان	اسمین فلک لیک بیک لوئی لون کی بستیان

ابر کھلا ہوا گھٹی بونین تھیں سحر ہوئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہ گئی تو

برسی تھیں کیا ہی جھوم جھوم ہرات گھٹا لیاں	کولین بولین کالیاں بچے نالے نالیاں
بجلیونکی او جالیاں بارہ دیر کی جالیاں	عیش کی جھومین الیاں بلین گلونکی الیاں
چلتی تھیں کی جالیاں نہ نشونکی لالیاں	اسمین فلک لے دوڑ کر سب ہوا مین کھالیاں

ابر کھلا ہوا گھٹی بونین تھیں سحر ہوئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہ گئی

ابر ہوا کو واہ واہ شکو عجیب ہی نہ درستے	بھگیا ہاتھ سب چپن مینہ کے جھڑا زور تھو
غونک پیو مور تھو جھنگرو نکے بھی شور تھو	بادہ کشی کوور تھو عیش و طرب کے جھوڑ تھو
باغ سے تاباغبان جتنے تھو شور بھر تھو	آپڑ سو اسمین ناگمان یہ جو خوشی کوور تھو

ابر کھلا ہوا گھٹی بونین تھیں سحر ہوئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہ گئی

میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی

میں نے نہ سہا وہ

میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی

بیان عالم بہار

شکوہ میں واہ واہ کیا ہی بہا کی جھری
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی
میں نے نہ سہا وہ دیکھو میں اس کی بونین سے بہا رہی گئی
ایک کھلا ہوا گھٹی بونین سے بہا رہی گئی
پہلو سے یار اوٹھ گیا سب وہ بہا رہی گئی

نگس و یار و یاسمن جو سن مگر نستر	کبک تدرو خندہ زن بابل و قمری نعرہ ن
یار بغل میں گلبدن سرخ گلے میں پیرہن	سینہ بسینہ تن بہ تن عیش مہرب کب برن
اسمین برقیب دلشکن آیا گجر کار کے فن	تھالی کہیں لاشا یہی ہے بجا ٹھن ٹھن

صبح کے ڈرے ہڑیا یار نے گھر کی راہ لی	ہم بھی دغا میں آگے مفت بہار لٹگئی
--------------------------------------	-----------------------------------

باغ میں شکو واہ واہ کیا ہی مٹوئی گھر تھو	ٹوٹے و گئے ہوئے فاختہ بھی شور تھو
شوخی پر اپنے زور تھے اوسکے برن بھی دور تھے	نور کرے دہو تھے چھلے بھی پور پور تھے
یار ہمارا چاند تھا چاند کے ہم چکور تھے	دونوں چکپی چکور تھے دونوں جنگل دور تھے
مکے نشو کے شور تھے کپڑے بھی شور ہوئے تھے	بولار قریب ن ڈھو ڈھو یار و چور تھے

صبح کے ڈرے ہڑیا یار نے گھر کی راہ لی	ہم بھی دغا میں آگے مفت بہار لٹگئی
--------------------------------------	-----------------------------------

کیا ہی مڑتے رانگو یار و میں تمس کیا کون	صحن چمن ارم نمون ڈالیاں جھوسن لگون
شوخی بغل میں دفنون عیش و طرب فزون فزون	مکے بھی آگے جوش خون چہر نشو نہیں لال لگون
یار کے بازو دھسوں اپنی بھی عشق اور خون	جام پکڑے منہ لگون عیش بکار دم نہ لون
اسمین برقیب شکون کچھ بنا تو وہ زبون	پچھلی ہی پیرہن کے مرغ بولا ہی آگے لٹون کون

صبح کے ڈرے ہڑیا یار نے گھر کی راہ لی	ہم بھی دغا میں آگے مفت بہار لٹگئی
--------------------------------------	-----------------------------------

لوٹے ہیں کیا ہی ہم نہ واہ رات مری بہا کے	انکھڑیوں سرمہ دار کے لعل مٹی لگا کے
--	-------------------------------------

یہ سب کچھ کہتا ہے میرا دل
کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دھوکا دیا
تو میری ہر بات کو سنا کر
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو

یہ سب کچھ کہتا ہے میرا دل
کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دھوکا دیا
تو میری ہر بات کو سنا کر
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو

یہ سب کچھ کہتا ہے میرا دل
کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دھوکا دیا
تو میری ہر بات کو سنا کر
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو

یہ سب کچھ کہتا ہے میرا دل
کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دھوکا دیا
تو میری ہر بات کو سنا کر
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو

یہ سب کچھ کہتا ہے میرا دل
کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دھوکا دیا
تو میری ہر بات کو سنا کر
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو
میرے دل کی باتوں کو

وہ لوگ ہیں جو یہ کہتے ہیں کہ
اسمین کیا ہے وہ جہنم
اوس تجلی کا نور تجلی کا
کائنات سے اور یہ علم جہنم
تج میں اکتسمین زراہ اور نورین فرق پر
دائیں کتبیر و مکان بائیں کو شمشیر و
اس طرح اوس کو طوری میں آتا ہے
یہ ہے جہنم کا نور و طوری
تج میں اکتسمین زراہ اور نورین
دائیں کتبیر و مکان بائیں کو
اس طرح اوس کو طوری میں آتا ہے
یہ ہے جہنم کا نور و طوری

جس سے کہتا ہے یہ عالم اور اٹھنا اور اٹھنا
 کیونکہ اب اس دم ہی مانتا تھا اس کا کہنا کہ وہ عالم
 کاٹ ڈالا تھا یہاں اوس بیگنہ کا ایک بار
 الفرض کرنا تھا اوس مقام کا سن ۱۳۵۷
 کو ٹھہر چکے تھے کہ کسے بند اور عقل پر پڑو یا
 نہ اوسے کھانا کھلایا ہے اوسے پیانی دیا
 شام تک بھوکا پیاسا کو ٹھہری میں بھار پڑا

دیکھ اپنے ہاتھ کو روئے تھا اور حسین
 وہ اندھیری کو ٹھہری وہ بیگنہ ہائی کی پیاس
 ہاتھ سے لوہی بوئین بھی ٹپکتی آئین
 کس مصیبت میں پڑا وہ گلبدن زرین لباس
 ہاتھ زخمی خون جاری دل پریشان بجا اور اس
 کس سے مانگے داد اور کس کو کیا پڑا بار بار
 وہ تو اپنی کیسی کے درد میں رونا تھا و ان
 اس میں کیا ہے دیکھتا اوس کو ٹھہری کے درمیان
 ہو گیا اک بارگی نور تجلی کا نشان
 اوس تجلی میں نظر آیا اوسے اک نور جوان
 کا نہ سے اوسے اور یہ علم پہلو میں اور شبنم
 داتا نہ ہاتھ میں اور شبنم

کافور کوئی صاحب السلام کا نام ہے
جوشاہ کھانے میں کوئی اور نہیں ہوگا
داراوسکندر وہ گئے آہ کرم کو
مغزوہ منو شوکت و حشمت پر یزید
اس دولت و اقبال یہ مت بھولو ایم
نہ ملک نہ دولت نہ سر ایام بیگنا
آخر وی اللہ کا اک نام بیگنا
یویار جو کرستے ہمارے میر کا زردار
آسمانی دکانے یقین کنی اور کی بازار

کلیم نظر کریں کہ اس کے
جسٹلو کا اب چاہیے کہ لیجیے یویار
بھرنیں نہ دلال نہ مالک نہ خریدار
تقدیر بھی فرض نہ سمجھو دام رہیگا
آخر وی اللہ کا ان نام رہیگا
پیش قدمی دیو کی ہو عالم میں عمارات
ایسی پیش قدمی دیو کی ہو عالم میں محلات
یا جھوٹے دروازے یا لاکھ کھانات
یا جھوٹے مکان کیا ہو ادا ریکانات
کیا پست مکان کی ہو بین الکی بات
الانیت بھی دھوکے میں نہ رہیگا
والان نہ جس سے نہ درد با ہم رہیگا
آخر وی اللہ کا اک نام رہیگا
یہ بات حقین اب جو ہر اک جان رہیگا
یہ بات حقین اب جو ہر اک جان رہیگا

[illegible]

خبر نرساں عجب تباہی زبانی
دو ان بنی بانی قصہ کہ کمالی
دو ان بنی بانی قصہ کہ کمالی
دو ان بنی بانی قصہ کہ کمالی
دو ان بنی بانی قصہ کہ کمالی

نوبت نشان کا سرور سلطنت نیابی
سب ملک سرور سلطنت نیابی
سب ملک سرور سلطنت نیابی
سب ملک سرور سلطنت نیابی
سب ملک سرور سلطنت نیابی

تھے آپ مثل دولہا اور فرج تھی برائی
جب چلے تو کوئی پھر نہنگ تھانسانی
یاراج بنی ہو کر دنیا میں راج پایا
جب تو بنی سستارا کا لہجہ لہایا
سب ادھر گئے ہو اور کوئی نہ کلام آیا
کتنے دنوں میں غل تھانسانی

نہ نہ صراحی نہ تراجم سام رہیگا	آخر وہی اللہ کا اک نام رہیگا
یہ عاشق و معشوق جو کرتے ہیں بھم چاہ	آگے بھی بہت عاشق و معشوق تھے واللہ
وہ شخص کہاں جاتے رہے لے لے لے اللہ	اس بات سے معلوم ہوا اب تو یہی آہ
نہ عشق نہ عاشق نہ دلارا رام رہیگا	آخر وہی اللہ کا اک نام رہیگا
ملک غور کرو اب میں کہاں مجنون و فریاد	لیے اکسین شیریں کہاں وہ ناز و بیداد
جو پھول کھلے واہ وہ سب ہو گئے برباد	ہم تم بھی غنیمت ہیں سن او یا پریراد
والن حسن نہ بیان عشق کا ہنگام رہیگا	آخر وہی اللہ کا اک نام رہیگا
محبوب بنا جسے تمہیں جس دیا ہے	اچھے ہی ہمیں عاشق جانباڑ کیا ہے
لہنا ہے قول لوی بیٹے کا مزا ہے	سباز و نیاز آہ یہ اک دم کی ہوا ہے
پھر ہر نہ کچھ وصل کا پیغام رہیگا	آخر وہی اللہ کا اک نام رہیگا
ملنے سے ہمارے جو متین آتا ہے الزام	آنید و یہ تم مجھے ملیجا و سحر شام
پھر حسن کہاں پائے رکھو کام سے تم کام	جھٹکتے ہیں وہ جو متین کرتے ہیں بدنام
طوفان نہ بتان نہ الزام رہیگا	آخر وہی اللہ کا اک نام رہیگا

دیکھا تو ان کا عالم وہاں
دو نکلا تو بڑا عالم وہاں
دو نکلا تو بڑا عالم وہاں
دو نکلا تو بڑا عالم وہاں
دو نکلا تو بڑا عالم وہاں

لیکن شجاع سب سے زیادہ فوجوں میں
 حضور اڑا دیا اس کے کتار جو کہ
 اس کے پیچھے سے کھائی گئے
 مگر اس نے شجاع سے کہا لا جرم فدا کا کر کر
 خود و سلاح چلتے تھے پورا تو بھیر گیا
 یہ خانہ جنگی اس کو یاد دلا دین میں خانہ
 جب لکھو کہ قضا کے بارے میں اس کے
 یہ خانہ جنگی کہ فریقین جو ہر ایک کو
 یہ جو حکم حادق کہنے کے طلبات
 اس کو کہنے کے طلبات

وہاں کی ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے

پلے تو چننا یا مہین اوس نو انور نے	آخر کو لگا پھر ستم و ظلم وہ کرنے
اب آہ اسیر کے پٹے دکھ مہین بھر نے	سیا د کی لفت سے پھنسے انکے در نے
تھے کا ہیکو ہم اس قفس و دام سے واقف	
منت سے بھلا کب وہ بلاتا ہے کیسکو	جھوٹا ہے دغا باز ہے عیار ہے بد خو
سمنے تو بہت اوسکی سمجھ رکھی ہے خوبو	ملنے کا پیام اوس سے کو جا کے غریزو
جوان کے نہ و وصل کے پیغام سے واقف	
چاہو کہ پھر ایسے مہین لو تم مہین اس آن	سواہ یہ ہونا نہیں اسے خسرو خوبان
ناحق دل صد چاک کو کرتے ہو پریشان	اور دے قسم کھائے اور ہمتو مریان
ہیں خوب ہمتا رہے قسم اقسام سے واقف	
اول تو نہ کیجے کبھی خوبان کی میان چاہ	اور کیجے تو ہو لیجیے سب خیر سے آگاہ
رونا مجھے رہ سکے سی آتا ہے واللہ	کوئی نہیں کرتا جو کیا تو نے نظیر آہ
دل اوسکو دیا جسکے نہیں نام سچ واقف	
ولہ	
رہی ہیں اب تو پاس اس شوخ کے شام و سحر موتی	جبیں رہی موتی اور سرین میں آئی انکے موتی
ادھر گنگنوں اور دھڑکیوں میں ملوہ گرموتی	بھر رہی ہیں اوس کی مہین اب تو یاد رہے موتی
گیلمیں کا نہیں نہ مہین بدھڑکی اور دھرموتی	
کوئی اوس چاہے ماتھے کو کیے مین اور چھلنا کر	کوئی بند و نہ ملے کانکے نرمو نہیں ملتا ہے
یہ کچھ لذت ہے جو چاہے پنا چھلے تے مین جگر موتی	

وہاں کی ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے

وہاں کی ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے

وہاں کی ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے
 اور ہر شے اپنے جہان میں ہے

سارے بھی ہوا اصل بھی تھا اس کا موافق
باز دیکھو جو وہ دشمن ہیں اس کا شوق
شکر و نیکوئی نہ بھی شکر کیا اس کا مدار
کو بستر نہ تھا ویکو شکر و نیکو
نیکوئی سے لگا اور دوسری دوسری
خونانی بیکوئی دوسری دوسری
کچھ لال چوڑی دوسری دوسری
پیدا کی بھی تھی تھی اس کے آئینہ غش
چاہت کے گرفتار ہیں یوں میرے
لیکھوئے تہہ و تنہا بھی چاہتیں نہیں
میں نے اپنے لیے لکھا
ہر پہلو بھی اس کے ہڈیاں اور دم
زناغ و زغن و طوطی و طاووس کیوں
سب کرنے لگے اس کی محبت کا اشارہ
شکل اس کی دینا بھی میں کھولتا ہوں پر
دی جاہ خباہت اسے جھانپنے ہی جھپٹے
ہر مل بھی اسے اس کے لیے چاہتے والے
جتنے غرض اس کے لیے دل و جان کو دوارا
اور سنیں ان سب کی کہ ہر دم اسے دیکھیں
فواہش تمہاری سب کی کہ ہر دم اسے دیکھیں
اور اس کی محبت سے ذرا منہ کو نہ چھپیں نہ
وزیر اسے خوش رکھیں نہ اس کی باتوں
سب خیر نہ ہو

[illegible]

[illegible]

[illegible]

۴۹
جی دم و نہ حق پرستین کی دانت آئے
کیا کوئی ہو جو حق پرست سے ملے
تو نہیں کیوں کیا سے ملے کی کوئی ملے
اس کی کوئی ملے یا رو برسات کی ملے
شہر و دیار کو جو وہاں ملے گلزار چھلکے ہیں
صحرای و صحرا پر جو کشتاں چھلکے ہیں
کسا کیا چھلکے ہیں دلدار چھلکے ہیں
تو کتنے تو کسروں کی بولی چھلکے ہیں
خون کی بولی چھلکے ہیں

[illegible]

نہدار کی تو سنکر آواز دہ پر سر د
کتنی ہے اون پر دوسے جلدی کو اور کھول
مفلس کوئی پکارے تو اس سے کسی ہے دو
ہرگز کوئی نہ دلو احمق کو بھگتے دو
کیا کیا مجھ میں یہ بار و برسات کی بہا میں
یہ سن کر وہ مفلس کو شوق غل جی اسے
بھٹک میں اینٹ پھینکے گا کندی نہا
کمر کی میں ڈالا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کستون نے قول باندھا معمولی دیکھے پیسے	کستی ہن شاد ہو کر یوں اپنے آشنا سے
برسات بہر تو ملے سنتے ہو جان پیارے	اجمق ہو جو پانگ آب موتنے کو اور ترے
کیا کیا مچی ہن یار و برسات کی بہارین	
یہ سنکے اونے سنسن کہتی ہے شوخ رنڈی	معمولی اب تو لیکر بندی بھی ہے گھنڈی
ہم پنے لال جوڑا تم پہنوخا صی بندھی	خندی ہو جو ہتھاری چھالی کرے نہ ٹھنڈی
کیا کیا مچی ہن یار و برسات کی بہارین	
نزدار کی توازنیں ہے کچھ رہی پانگڑی	دلیر پر سیٹی چھکاکا جوڑے پنگڑی
مناس کو ٹوٹی پٹی یاٹاٹ کی جھلنگڑی	رنڈی ملی تو کالی یا گنہی لولی لنگڑی
کیا کیا مچی ہن یار و برسات کی بہارین	
جو بیگی ہے گھر میں آرام کر رہی ہے	پر دو نہیں دوستوں سے پیغام کر رہی ہے
چٹون لگاؤ ٹونے سودام کر رہی ہے	چپکے ہی چپکے اپنا سب کام کر رہی ہے
کیا کیا مچی ہن یار و برسات کی بہارین	
کتاب ہے کوئی اپنے محبوب سے میرے	اس بیوقوفین نجاؤ پیاسے ہمارے برے
کوئی کہے ہے اپنے دلدار خوش نظر سے	ہاتھوں نے میرے جانی کھالے یہ دو اندر سے
کیا کیا مچی ہن یار و برسات کی بہارین	
کتاب ہے کوئی پیاری جو کچھ کہو سولاوین	زرد دوزی ٹاٹ باقی جو تاگو پٹھاوین
پٹیرا جلیبی لڈو جو کھاؤ سو مٹکاوین	چیرا دوپٹہ جامہ جیسا کہو لگاوین
کیا کیا مچی ہن یار و برسات کی بہارین	

[illegible]

[illegible]

هرگز نه گفتا که مری تقدیر کا نقشا

سُورۂ روم سے رونامیجی آتا ہے شب و روز کیا گردشِ ایام ہے اسے آہ جگر سوز

اولاً نظر آیا ترمی تا شیر کا نقصا

یا گھر سے نکالوں تجھے یا قتل کروں آہ

نہرا ہے یہ کچھ اب مری تعمیر کا نقشہ

اور وہی سو کر وہی سو کر ہے ہمیشہ

شوق کی یہ ہے منصب جاگیر کا لہذا

رہ بھو لوگا بجھے میں اسے نادان
میں توصفِ محشر میں بھی لوگا بجھے پچاں

نہجہ کو نہ بھولے گا کبھی سہرا نکشتا

ارجب آمریہ ہوا وقت برابر فرہاد سے قیثہ سے ہوا اپنا بہاگر

زین کود کهایاوه جو شیر کا نقشا

تست تست تست

سنة سبع مائة

19

2

دق

وزیراعظم

این اسرار

برده های این

یہ ہے کہ یہ کتاب

عزیزیت

میں نے یہ سب کچھ لکھ دیا ہے

وہی ہے جس نے ہمیں پیدا کیا

نہیں ہے یہ سبھی

دست و پا

[illegible]

اسوون پاي
کيون پاي
دراخت

وہ تو ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو
 اور ہرگز نہ دے گی جو اس کی دلجوئی کی گنجائش نہ ہو

طاقت بد نہیں کیے تو اب نام کو نہیں	ہوتا ہے اب بھی سیر و تماشا اگر کہیں
جائے ہیں لائے ٹھیک کو لاشاد ہم وہیں	جو ہو کو دیکھتا ہے وہ کہتا ہے آفرین
پیری کہ دم ز عشق زند بس غنیمت ست	وز شاخ کند میوہ نورس غنیمت ست
کل میکدہ میں ہم جو گئے باقد و رتا	اور پی شراب لوٹ گئے شور و غل بجا
اوس دم ہمارے دیکھ بڑھاپے کا حوصلہ	ہنس ہنس کے جیتو پیر مغان نے یہی کہا
پیری کہ دم ز عشق زند بس غنیمت ست	وز شاخ کند میوہ نورس غنیمت ست
پیارے تمہارے اور تو عاشق ہیں نوجوان	اک ہم ہی بوڑھے بسے ہیں اور پیر ناتوان
وہ تو رہیں گے ہم ہیں کئی دن کے میہمان	بس سب کو چھوڑ دے ملو کیلے کہ جان
پیری کہ دم ز عشق زند بس غنیمت ست	وز شاخ کند میوہ نورس غنیمت ست
جو ہیں جوان اور خون کے تو الفت ہیں کار و بار	ہم بوڑھے ہو کے عشق کو رکھتے ہیں برقرار
مٹے ہیں دل لگاتے ہیں پرتے ہیں خوار و زار	جو ہے ہو سکے وہ غنیمت ہے میرے یار
پیری کہ دم ز عشق زند بس غنیمت ست	وز شاخ کند میوہ نورس غنیمت ست
وانتوں کا اگرچہ منہ میں ہمارے نہیں نشان	یوہے یہ آن اڑتے ہیں تو بھی ہر ایک آن
ان شوخیوں کا وقت ہمارے بھلا کہاں	بر دل میں اپنے ہم بھی یہ کہتے ہیں میر کہاں
پیری کہ دم ز عشق زند بس غنیمت ست	وز شاخ کند میوہ نورس غنیمت ست

دل و صفت جوانی

کھانا پینا اگر بادی

کیا پیش کی رکھتی ہے سب آئینہ جوانی
 کرتی ہے ہمارے دل میں رنگ جوانی
 ہر آن پلائی ہے اس آئینہ رنگ جوانی
 کرتی ہے کہیں سے اور رنگ جوانی
 اس آئینہ میں کہیں جنگ جوانی
 عاشق کو دکھائی دیتی ہے اور رنگ جوانی
 اندر سے جوانی کا وہ عالم ہے جوانی
 جو ہر کہیں عاشق کہیں اسوہا کیشتوانی
 عزیز ہیں کہیں جی بس کہیں دل ہے پوشتوانی
 سب سے کہیں کہیں اس آئینہ رنگ جوانی
 اس آئینہ میں کہیں جنگ جوانی
 عاشق کو دکھائی دیتی ہے اور رنگ جوانی
 اندر سے جوانی کا وہ عالم ہے جوانی
 جو ہر کہیں عاشق کہیں اسوہا کیشتوانی
 عزیز ہیں کہیں جی بس کہیں دل ہے پوشتوانی
 سب سے کہیں کہیں اس آئینہ رنگ جوانی

اس آئینہ میں کہیں جنگ جوانی
 عاشق کو دکھائی دیتی ہے اور رنگ جوانی
 اندر سے جوانی کا وہ عالم ہے جوانی
 جو ہر کہیں عاشق کہیں اسوہا کیشتوانی
 عزیز ہیں کہیں جی بس کہیں دل ہے پوشتوانی
 سب سے کہیں کہیں اس آئینہ رنگ جوانی
 اس آئینہ میں کہیں جنگ جوانی
 عاشق کو دکھائی دیتی ہے اور رنگ جوانی
 اندر سے جوانی کا وہ عالم ہے جوانی
 جو ہر کہیں عاشق کہیں اسوہا کیشتوانی
 عزیز ہیں کہیں جی بس کہیں دل ہے پوشتوانی
 سب سے کہیں کہیں اس آئینہ رنگ جوانی

اس ڈھب کے فزور کھتی ہے اور ڈھنگ جوانی

عاشق کو دکھاتی ہے عجب رنگ جوانی

الف ت ہے کہین ہر و محبت ہے کہین چاہ | کرتا ہے کوئی چاہ کوئی دیکھ رہا راہ

ساقی ہے مراحمی ہے پر نیراد میں ہمراہ
کیا عیش میں کیا عشر میں کیا عشر میں

اس ڈھیکے فرے رکھتی ہے اور ڈھنگ جوانی

عاشق کو دکھاتی ہے عجب رنگ جوانی

برایہ جوانی کا جو اگر ہے چڑھا نور
رہ جاتی ہیں ہریان بھی غرض اسکا تین گھوڑ

جاتی ہے لپٹی ہے کوئی حُسن کی مغرور
گو دیکھیں مڑی لوٹے یہ حنجر سی کوئی حور

اس ڈھیلے منے رکھتی ہو اور ڈھنگ حوالی

عاشق کو دکھاتی ہے عجب رنگ جوانی

اور وائسے کسی اور کے ملنے کا ہوا دھیان	ات کسی باپس ہے عیش میں غلطان
--	------------------------------

اے اوشے جیو گری پاؤں پر ہر آن
کستی ہے ہمیں چھوڑ کے جاتے ہو کہ معر جان

س ڈبیکے منے رکھتی ہے اور ڈھنگ جوانی

ماشوق کو دکھاتی ہے عجب رنگ جوانی

تے میں نکلتے ہیں تو ہوتی ہیں یہاں

وہ شوخ کہ ہوں بند جنہیں دیکھ کر اہن

نہے ہے کوئی ہنسکے کوئی بھرتی ہیں آہیں
 پڑتی ہیں ہر اکجا سے نگاہوں پہ نگاہیں

عاشق کو دکھاتی ہے عجیب	ماورڈھنگ جوانی
------------------------	----------------

وہ جاہل و غافل

اور دین کے لیے جو کچھ دے گا وہ اس کے لیے ہے

...الربین و الباقی ...

اشق کو دیکھ کر

۱۰۰

ایں دھن کا نام ہے کوئی نہ پتا ہے کوئی نہ پتا ہے
عالم کو دکھائی ہے کوئی نہ پتا ہے کوئی نہ پتا ہے
ہیں ہنسنا کوئی نہ پتا ہے کوئی نہ پتا ہے
مستی کوئی نہ پتا ہے کوئی نہ پتا ہے

پستوئی کا لادو

۱۰۰ کوئی اندھا

اس دھماکے سے پہلے ہی اس نے کہا تھا کہ

کاشق کور

میں نے کہا کہ یہ ہے اور وہ صحت یوں

بہارِ کوئی رات

کے لئے کوئی ہنگامہ نہ تھا۔

وہ بھی خاطر میں نہ آئے

وَقَدْ كُنَّا مِنْ أَفْوَاجٍ

وہاں آکر

کوئی کئے نہیں تھیں

یہ سب کچھ دیکھ کر وہ بے ہوش ہو گیا۔

جہاں کوئی نہ رہے

...عجب رنگ
...چاہ

باز در کمالی است که او را می بیند

وہی اوس وقت کے نام

بین کرے

اور جو کہیں سے آئے ہوں

ابو اسحاق بن جوامی

محب زینب

مجلس حسن کا بولنے

و انچه که در این کتاب مذکور است

اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے
اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے
اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے
اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے

اس ٹھیکے میں رکھتی ہے اور ڈھنگ جوانی عاشق کو دکھاتی ہے جب رنگ جوانی	
ولہ	
عاشق جہان میں دولت و اقبال کیا کرے	مک مک مکان و تہ و تبر حال کیا کرے
جس کا گاہودل وہ زرو مال کیا کرے	دیوانہ جاہ و شمت و اجلال کیا کرے
بجائ ہو رہا ہو سو وہ حال کیا کرے گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے	
پالا ہے جن سواروں نے خرو آشکار	کتے کی بیٹی پر نہیں چڑھ سکے زینہار
اور جو پھلانگ مارے ہو چرخ پر سوار	جس کا خدانے ایسا بنایا ہو راہوار
وہ فیل و اسب زرد و سیہ لال کیا کرے گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے	
جنکو ہوس ہے قائم و دیبا سمر کی	پھر دیکھی ہے انہوں نے جھلک کوہ طو کی
عربانی کی بھی جسے قباق سے دور کی	پوشاک و سکی قطع ہوئی جبکہ نور کی
پھر وہ ردائے ریشمی اور شال کیا کرے گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے	
پہرتے ہیں وہ جو خلق میں گیسو بڑا بڑھا	اور وہ جو منہ گپا ہے لگا سر سے تابا
واڑھیکر مائے بوجھکے ہے سر بھی جھک رہا	ایک ایک بال بال ہوا ٹھہرا ہوا نیر آ
وہ آل بال جال کا جنجال کیا کرے	گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے

گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے
گاہک ہی کچھ نہ لے تو دلال کیا کرے

اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے
اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے
اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے
اور وہ جو ہر گز نہ دیکھتا ہے
تو اس کو دیکھنا ہے

[illegible]

اے ایمان تو اب منہ میں نہ ڈالے کوئی یہاں سے بھول
 کی دکان میں ہیں جو درگاہ کی بات بھول
 سب چیز کو ہوتا ہے براہ راست بھول
 عاشق کو تو اللہ نہ دکھلا سب بھول
 یاد داتے ہیں ہر کو وہ بھول
 اور یہاں دل الام نہ عیش اور آرام
 اون بس میں جو دیکھو تو تین ایک ایک ایسا
 کیا یا عیہ سم کر گئی یہ گردن ایسا
 سب چیز کو ہوتا ہے براہ راست بھول
 عاشق کو تو اللہ نہ دکھلا سب بھول

سب چیز کو ہوتا ہے بلکہ ہوا سے
 عاشق کو تو اشد ذلیل سے زبانا
 کیا یا راولٹ جسے کہہ لیا کہ
 جو شخص کہے کہ میں اپنی جگہ ہوں
 سب چیز کو ہوتا ہے بلکہ ہوا سے
 عاشق کو تو اشد ذلیل سے زبانا
 کیا یا راولٹ جسے کہہ لیا کہ
 جو شخص کہے کہ میں اپنی جگہ ہوں

سب چیزیں کہ بیوتا ہے براہ کرم سے بڑھایا
ماتنق کو تو اللہ نہ دکھلائے بڑھایا
دوران بین اگر جاوین تو پوری ہی بڑھایا
پورے کی بیکریں کو لیا تھا یہی ہیں بکری
سب چیزیں کہ بیوتا ہے براہ کرم سے بڑھایا
ماتنق کو تو اللہ نہ دکھلائے بڑھایا
دوران بین اگر جاوین تو گناہ نبیوں ان
پہن کیوں کر لکھے دل کے چرخوں کا مال

دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے ہر اک
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے ہر اک
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے ہر اک
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے ہر اک
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک

سب چیز کو ہوتا ہے بُرا ہا سے بڑھایا	عاشق کو تو اللہ نہ دکھلائے بڑھایا
یہ ہونٹ جو اب پو پلے یا روہن ہمارے	ان ہونٹوں کو سونکے بڑے رنگ میں مارے
ہوتے تھے جوانی میں تو پروئے کے گداسے	اور اب تو چڑیل کے بھی اک لات نہ مارے
سب چیز کو ہوتا ہے بُرا ہا سے بڑھایا	عاشق کو تو اللہ نہ دکھلائے بڑھایا
کرتے تھے جوانی میں تو سب آپسے آچاہ	اور حسن دکھاتے تھے وہ سب آنکھوں کو
یہ قہر بڑھاپے نے کیا آہ نظیر آہ	اب کوئی نہیں پوچھتا اللہ ہے اللہ
سب چیز کو ہوتا ہے بُرا ہا سے بڑھایا	عاشق کو تو اللہ نہ دکھلائے بڑھایا
روپے کی تعریف میں	
نقشا ہے عیان سوط بے رقص کی سے کا	ہے ربط ہم طبلہ اور سارنگی سے کا
جھنکار مجبورون کی ہے اور شو سے نے کا	مینا کی جھلک جام اور دھڑھلکے سے کا
جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا	دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
ہر آن جہان روپ پلے کے ہیں جھلکتے	کیا کیا زریز یور کے وہاں رنگ دکھتے
موتی بھی جھلکتے ہیں جو اہر بھی جھلکتے	سب ٹھاٹھ اسی چلکے سر دیکھیں ہیں چلکتے
جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا	دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا

جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا

جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا
 جھکا نظر آتا ہے ہر اک عیش کی شے کا
 دنیا میں عجب روپ جھلکتا ہے روپے کا

این کتاب است که قوام به کرب لطف و کرم
 بگویند به دوستی این مریض جانین پیغمبر
 بگویند بگویند که کتاب و کرم و کرم
 این کتاب است که قوام به کرب لطف و کرم
 بگویند به دوستی این مریض جانین پیغمبر
 بگویند بگویند که کتاب و کرم و کرم
 این کتاب است که قوام به کرب لطف و کرم
 بگویند به دوستی این مریض جانین پیغمبر
 بگویند بگویند که کتاب و کرم و کرم

این اس مطاع صاحب
 لطف و عقوبت
 بجهت این امان
 آنگاه است اس وقت
 این امان
 این امان
 این امان

بیدار شد ام از غم نہانے چند
 ن مہر و دام زندہ گریا نے چند
 خواہ تر سے ہاتھ سے ہو کر اب میں
 کو یک پونہیں ہو کر اب میں
 ت کی محبت میں ڈبو کر اب میں
 کی شریعتا ہوں ہو کر اب میں
 ایا دل ویرانی ہے
 انے را

بیدار شد ام از غم نہانے چند
 ن مہر و دام زندہ گریا نے چند
 خواہ تر سے ہاتھ سے ہو کر اب میں
 کو یک پونہیں ہو کر اب میں
 ت کی محبت میں ڈبو کر اب میں
 کی شریعتا ہوں ہو کر اب میں
 ایا دل ویرانی ہے
 انے را

زبانِ ہر مسلمان
 جو ستم بھجیے کہے میں اگر
 مظلومین زبان کے اوپر
 ہر ستمیہ کی زبان
 شمعِ ابنِ آتش جان

زبانِ ہر مسلمان
 جو ستم بھجیے کہے میں اگر
 مظلومین زبان کے اوپر
 ہر ستمیہ کی زبان
 شمعِ ابنِ آتش جان

زبانِ ہر مسلمان
 جو ستم بھجیے کہے میں اگر
 مظلومین زبان کے اوپر
 ہر ستمیہ کی زبان
 شمعِ ابنِ آتش جان

زبانِ ہر مسلمان
 جو ستم بھجیے کہے میں اگر
 مظلومین زبان کے اوپر
 ہر ستمیہ کی زبان
 شمعِ ابنِ آتش جان

بادہ مرید
 بار نوسہ جو ستم بچھڑا
 حلاج او کو نکلا و نہیں زبان سے او
 سید او شیعے میں ہے دل میں مچھاؤں کی
 شمع این آتش جانسوز گنہگن تا کے
 سو ختم سو ختم این سوز نطق تا کے
 دیکھو ایسا شمع بجھے ہر گھڑی اتنا نہ سنا
 عجب خبر اب اس سے دل کو نہیں تاب دیا
 عجز این برین دل خستہ ہوں پڑتا
 من کج تر از کج بخت کو بے یار و کنی

کیا تو ب سودا فقہر اس بات سے دنگو د اور رات سے
 غفلت کی یہ حال گشتین یان صاحب دارک رہ
 یہ وہ مکان ہے او میان یان پاک بہ بیابان
 کلچ گشتین کرچک ہے یان دنگو د اور رات سے
 کیا تو ب سودا فقہر اس بات سے دنگو د اور رات سے

تذکرہ

وہابیہ کی تاریخ

ادم کو جگہ می لے تختین دیار آیا
 ہمارا دل سے گئی بیگنی قہر آیا
 اوستہ ہو مہر سے ہنرہ پروری منظور
 تو میرا دھر کو جھکتا وہ مہر وار آیا
 مزانج اوسکا جو عاشق نواز ہے ہدم
 فوراہ لطف پہ پھر وہ کرم شمار آیا
 کہینے دور کے تھے کہا مبارک ہو
 تمہارے پاس سے وہ نازنین نگار آیا
 کہینے گل کی طرح اپنے یون نگار آیا
 بھلا ہو اگر تمہارا بھی گلزار آیا تو
 خوشی یہ بولی تمہاری میں گز خطاط ہو
 ادم سے عشق پکارا کہ ہو
 گویا حال ہو

تمہارے پاس
 کہیںے گل کی طرح ہنسکے یوں
 بھلا ہوا کہ تمہارا ابھی گلخدا را آیا تو
 خوشی یا بولی تمہاری میں گرز خاطر ہوں
 ادھر سے عیش پکارا کہ میں بھی حاضر ہوں
 گویا مال ہو سے شاد ہم زمانے سے
 ہوا ملاپ چھپے پوچر کے ستارے سے
 نشاطا جی کو مولی ہر طرف کے ملنے سے
 سحر و دل کو ہوا اپنے اور سنہارے سے
 کہ یہین نہاد ہو سے ہم جی انبیا طبعی
 ہر اک طرف سے ہوئی سوطوں کی خوشنودی
 عین آسماں شکر کے کارخانے سے

[illegible]

سید خواجہ علی علیہ السلام
 اک مجتہد کتب اولیٰ اوس شاگرد
 ہا تازہ واردات یہ از نقل روزگار
 تھا کوئی شخص دولت و حشمت میں نالدا
 اک روز وہ گئے تھا کہیں
 جس دست میں شکار کو گزرا تھا وہ غنی
 وان ایک شیر رہتا تھا اور اسکی پیرانی

وہاں کے رہنے والے ہیں

دینا ایک چشمہ پانی کا اور سب سے بڑی
 دینے اوس نبی میں تھی وہ شیرازی تھی
 دس بیس وز کے تھے ابھی طفل شیرخوار
 دینا کو اپنی چھاتی پر رکھے وہ بے زبان
 دینا کو بھی دودھ پلاتی تھی شادمان
 دینا کی جو آلی صد اس میں آسمان
 دینا کی جگہ گئے ہوئے نیچان
 دینا کی بھاری بھاری
 دینا کی بھاری بھاری

بندوق کی جو گولہ بھاگ گئے ہوں
زبانوں و دونوں بھاگ گئے ہوں
کچھ ایسے رہ گئے جنگل میں بقیرار
شکار سے فارغ ہوا یہ شاہ
اوسکی پیری بگاہ
جہاں سے جہاں سے

کچھ ایسے رشتے ہوئے ہوں گے جو ان کے لیے ایک نیا عالم ہے۔

رکھو اسے اونکو افواج
 ملوں میں اپنے

2

ادھنک سات بار تصدق ہوئی تھی
یہ تمام انعام ہوا
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو
یہاں تک کہ اس کی بیوی نے اس کو

انسان ہر مکان سے رہیں کو نہ نادر
جو ان کے مکان سے رہیں کو نہ نادر
انسان ہر مکان سے رہیں کو نہ نادر
جو ان کے مکان سے رہیں کو نہ نادر
انسان ہر مکان سے رہیں کو نہ نادر
جو ان کے مکان سے رہیں کو نہ نادر
انسان ہر مکان سے رہیں کو نہ نادر
جو ان کے مکان سے رہیں کو نہ نادر

بولا جف تو پندرہ دن کی آسماں سے راہ	بھو ادون کس طرح سے انھیں کل میں پر گناہ
اتنا تو اس غلام میں کب ہیگا اختیار	
جب حکم ہوا وہ سے جس وقت ہو سہ	جلد سے دونوں کو نکور کھو کے اونٹ پر
بھو آئے اپنے شہر کی آبادی سے او دھر	جب ہو چنگے شہر کے دروازہ کے اوپر
وان پیدا ہو گا غیب سے اک ناقہ سوار	
ہوتے ہی صبح اوسے منگا کر وہ دیوے	رکھو کے ایک اونٹ پہ جلدی رو ان کے
جب لوگ آئے شہر کے دروازہ کے کنے	کیا دیکھیں ایک شخص کو وان آدمی آسم
ہے منظور اونٹ کی پکڑی ہوے ہمار	
جاتے ہی دونوں بچے انھوں کے اوسے دیے	با احتیاط سوئپ کے پھر شہر کو پھرے
وہ ان بچوں کو لیکے چلا اس شتاب سے	آپو نجا اوس مکان میں اک پردن چڑھے
یکبار اوس کا شہر خف میں ہو اگزار	
بچوں کے آنے آئیں جب غل سے کڑوڑ	وہ شیرنی بھی تگنے لگی اپنے منہ کو موڑ
جب لاکے اوس کے سامنے بچے دیے وہ چھوڑ	یوں خوش ہو جائے لگی لفت کر کر چھوڑ
انسان جیسے کرتا ہے بچوں کو اپنے پیار	
بچے بھی دوڑ مانگے گلے سے لپٹ گئے	یوں جیسے کوئی دور کا بچہ اسو لے
چھاتی پہ لوٹ لوٹ کے جاو دھ سے لگے	اوس شیرنی کے جیسے کلہ میں داغ تھے
وہی ہی اوس کے منہ پہ خوشی کی ہوئی بہار	
جب اوس نے بچے پاس پہو کر وہ شادمان	بچوں سمیت اوٹھ کے وہ حیوان بنیربان

اور خیرین عجیبے کو صاف لڑائی
اس جگہ کب ہوئی اور لڑائی
کرتا ہوں کہ میں اس کو بڑا
دینا نہیں غلط ہے اسے اس کا
پھر کے میں دینا ہوئی تھی ہائی
دل کے بچوں میں نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی
انھوں میں آیا ہوا نہیں باقی

اس کام کا آخر کو بد انجام ہوئے
دل دینا ہوں بار بار مجھ کو ان میں سے
اس کام کا آخر کو بد انجام ہوئے
دل دینا ہوں بار بار مجھ کو ان میں سے
اس کام کا آخر کو بد انجام ہوئے
دل دینا ہوں بار بار مجھ کو ان میں سے

یہاں سے لے کر وہاں تک
 ہر ایک طرف کو اور جالاہو والی کا
 بسوئی کے دل میں سمان بھاگیا دوالی کا
 عجب بہار کا ہے دن بنا دوالی کا
 جہان میں یار و عجب طرح کا ہے یہ تو بہار
 کھانے کھانوں بتا سو کا گرم ہے بازار
 سبھو نکا و فکر ہے اب جا بجا دوالی کا
 مٹھائیوں کی دکانیں لگا کے حوالی
 بتا ہے کوئی برقی کیسے تلوالی
 گویا انھوں نے وان راج آگیا دوالی کا
 صرف حرام کی کوڑی کا جتا ہے بیویار
 کیمہ میں ہنس کے قرض خواہ سے ہر اک اکبار
 خدا کے فضل سے ہے آسرا دوالی کا
 مکان لپ کے ٹھلیان جو کوری کھولی
 اصل جواری تھے اونین تو جانسی آئی
 خوشی سے کووا و چھلکے کپا سے ادبھائی
 شگون پہلے کروتم ذرا دوالی کا
 شگن کی بازی لگی پہلے یار گنڈیچی
 پھر اس سے بڑھ کے لگی تن چار گنڈیچی
 تو آگے لگنے لگی پھر ہزار گنڈیچی
 کمال نرنگ لگا پھر تو آدوالی کا

یہاں سے لے کر وہاں تک
 ہر ایک طرف کو اور جالاہو والی کا
 بسوئی کے دل میں سمان بھاگیا دوالی کا
 عجب بہار کا ہے دن بنا دوالی کا
 جہان میں یار و عجب طرح کا ہے یہ تو بہار
 کھانے کھانوں بتا سو کا گرم ہے بازار
 سبھو نکا و فکر ہے اب جا بجا دوالی کا
 مٹھائیوں کی دکانیں لگا کے حوالی
 بتا ہے کوئی برقی کیسے تلوالی
 گویا انھوں نے وان راج آگیا دوالی کا
 صرف حرام کی کوڑی کا جتا ہے بیویار
 کیمہ میں ہنس کے قرض خواہ سے ہر اک اکبار
 خدا کے فضل سے ہے آسرا دوالی کا
 مکان لپ کے ٹھلیان جو کوری کھولی
 اصل جواری تھے اونین تو جانسی آئی
 خوشی سے کووا و چھلکے کپا سے ادبھائی
 شگون پہلے کروتم ذرا دوالی کا
 شگن کی بازی لگی پہلے یار گنڈیچی
 پھر اس سے بڑھ کے لگی تن چار گنڈیچی
 تو آگے لگنے لگی پھر ہزار گنڈیچی
 کمال نرنگ لگا پھر تو آدوالی کا

دیباچہ

جنگل خنہن خنہن خنہن خنہن خنہن خنہن
 کسی نامے میں آگے ہو جواری ہے
 قوافل سے جواری کی تھا اور لکڑا اور لکڑا
 انار کیا ہے کہ جواری لکڑا ہے
 سنا یہ تو نے نہیں باور دوالی کا
 جہان میں یہ جواری کی سی ہوتی ہے
 نوز سے ہوتی ہے اور زریخ ہوتی ہے
 نوز سے اور زریخ ہوتی ہے

اور اوٹھیں آگے آگے آگے آگے آگے آگے
 تو آگے آگے آگے آگے آگے آگے آگے
 جہان میں یہ جواری کی سی ہوتی ہے
 نوز سے ہوتی ہے اور زریخ ہوتی ہے
 نوز سے اور زریخ ہوتی ہے

[illegible]

ایسی نہ شب ہر اس نہ بقدر کی خوشی تر

جیسی ہر ایک نے ل میں ہے اس عید کی خوشی

ملنے ہیں دوڑ دوڑ کے باہم جھپٹ جھپٹ

کیا ہی معافہ کی مچی ہے اولٹ پلٹ

عاشق فرخو اوڑاتے ہیں ہر دم ایٹ لپٹ

پھر نے میں و لبر و نکی سچی گلیوینین غلک غٹ

ایسی شب برات ذیقریہ کی خوشی

جیسی ہر ایک لمپن ہے اس عید کی خوشی

بشواتین مرغ سوسنی لابی کی چھٹی

کاجل خا نصیب منی و بیان کی دھڑکی

کہہ عید لوئے ہیں دل کو گھڑی گھڑی

کر لی بھی دیکھا بھی انگلیا کسی کڑی

بی نسبت به برات نه بقرید کی خوشی

یہی ہر ایک دل میں ہر اس عید کی خوشی

جاتے ہیں اور ان کے ساتھ لگے تابعدار گاہ

چو جو کہ اوئے حسن کی کہتے ہیں دل سرجاہ

میانے کھلنے سے سیر فرمے عیش و آرام

پولیسے شورا اور دوکانوں کی رسم و رواج

نقشب مرات فیقرید کی خوشی ہر

یہاں ایک لڑکین ہر اس عید کی خوشی

تو ایسی عید کی نہ خوشی ہوتی و لذت میر

روز بروز کی تحسین میں بنوئے اگر اسیر

دیکھا جو مجھے خوب تو یہ ہے میانِ قیصر

سب شاهین که اسرار شاه نازیر

جیسی ہر ایک لہر میں اس عید کی خوشی

مجلس شورای ملی

[illegible]

بیان غلام احمد صاحب
 انجمن جگہ جگہ
 میوہ سٹھالی کی کھانسی اور سعال کا چمن
 ہر اک مکان میں ہو کر شہادہ پیر سے پہلے
 اس آگ میں کیا گیا ہے یا پیر سے پہلے
 رستہ میں جو آگ ہو دھتار سے پہلے
 یا کھڑی ہو دھتار سے پہلے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

میں نے کہا کہ میں نے یہ سب کچھ
تو نے ہی کیا ہے

[illegible]

کوڑی کے سب جہان میں نقش و نگین ہیں
کوڑی نہ تو کوڑی کے پھر تین تین ہیں

بن کوڑی تھیں جو تیل کی باسی منگوڑیاں یوں خلق دوڑی کھیمان چون گوڑیہ پڑیاں	گوڑی ہوئی تو چھنے لگیں لہنی چوڑیاں خالق نے کیا ہی چیز بنائیں مہن کوڑیاں
---	--

کوٹری کے سب جہان میں نقش و نگین ہیں
کوٹری نہ تو کوٹری کے پھر تین تین ہیں

<p>پکے کوین کھڑاتے ہیں کوڑیگر زو سے باغ و چین لگاتے ہیں کوڑیگر زو سے</p>	<p>خاصے محل اور ٹھاتے ہیں کوڑیگر زو سے پلا ورسرا بناتے ہیں کوڑیگر زو سے</p>
---	--

کوٹری کے سب جہان میں نقش و نگین ہیں
کوٹری نہ تو کوٹری کے پھر تین تین ہیں تڑ

<p>کوٹری وہ دلربا ہے کہ ہے سب کے دلنیز کوٹری عجب ہی شیریں مین کیا کہوں نظر</p>	<p>لے مفلس اور فقیر سے تاشاہ اور وزیر دیتے ہیں جان کوٹری پُفل و جوان و پیر</p>
---	---

کوڑی کے سب جہاں میں نقش و نگین ہیں
کوڑی نہ تو کوڑی کے پھر تین تین ہیں

پیسے کی عزت میں

نقش یان جسکے میان ہاتھ لگا پیسے کا
اوسنے تیار ہر اک ٹھاٹھ کیا پیسے کا

میں نے کچھ بیان کیا ہے

پوچھا اس سے کہ یہ سب کیا بننا و کسکا
 دوست بن کر کی طرح ہنس دیا اور بھٹکا
 ہر بان بھٹکے سے غم پوچھو سوکے سے
 یوں کیا اور بس ایسے میں جو مان و دین
 میں کھل کر یوں میں زنگی و سرن و دین
 جی بھر کر دیکھو غنیمت کی ہر دھون
 وان بھی دیکھا تو فقط گل سے کھلا ایسے کا
 وان کوئی آیا ہے ایک مرصع پر ہوا
 لال و ستار و پشا بھی ہر اون لوطا
 دیکھو کہ یہ کیا ہے
 اوس میں اک بیٹی وہ دنیا کہ ہو بلبل بھی
 بنے پوچھا یہ تمہارا ہے رہا وہ جیکا
 غلطی تھا سے دنیا کے صد ایسے کا
 وان سے نکلا تو مکان اک نظر آیا ایسا
 در و دیوار و در سے چلے تھا پر آب لالا
 یہ ہم کو نے کی جگا و سکے تھا انیونین لگا
 واہ مارے کہ میں نے یہ ہو گا کسکا
 عقل نے جب مجھے پہنچے کہ سے کہا پیچکا
 انکا عاشق سے جو عشق کوئی ہوتا
 اور وہ سنت سے کسی طو و نہیں ہے بتا
 موم سا ہو گیا

اور یوں کہا کہ عادی خفا کا دوسرا شتاب
اسکا زنا چکا ونگا جا کر اسے شتاب
وہ راسی حق کے تین بار ہا کہا
یہ کہ یوں سنائی اسات کے دوست
ایا ہوں یہ شتاب فرسہ کی پوچھ
میری تو کو خطا نہیں تھی پوچھ
یہ کہ یہ او کہنے سے چھ یا بجا کہا
بجھتے تو اس نگار کی خود غمی سب بیان
کیون نام لکھا تو نے کیا درد دل بیان

جو ہاتھی ریٹا اونٹ گرا خر پھسل پڑا	
کوچے میں کوئی اور کوئی بازار میں گرا	گوئی گلی میں گر کے ہے کچر دین لوٹتا
ستے کچے پاؤں کیسا رپٹ گیا	اوس سجدہ کے گرنے سے آیا جو بچ گیا
وہ اپنے گھر کے صحن میں آکر پھسل پڑا	
گرتی ہے گرچہ سب کو پھسلنی زمین خوار	عاشق کو یہ دکھاتی ہے کچھ اور ہی بہار
آیا جو سامنے کوئی محبوب گلزار	گرنے کا مگر گر کے اوچھلکودا کیا بار
اوس شوخ گلبدن سے لپٹ کر پھسل پڑا	
کپڑے ہر مکان سے تو بچنا بہت پڑا	پر جب کھائی دی گئے باونگی اک گٹھا
بجلی بھی چمکے حسن کی سینور سے ناز کا	پھسلن جیسا یساری تو پھر کچھ نہ بس چلا
آخر وہاں نظیر بھی آکر پھسل پڑا	
محسن بر غزل خود	
کیا تو نے حال اس سحرے درد کا کہا	اور میرے انتظام کا کیا باجر کہا
رہنج فراق کچھ نہ گستا تو نے یا کہا	قاصد صغیر نے خط کو مرے دیکھ کیا کہا
حرف عتاب یا سخن دلکش کہا	
آتا ہے ہول اب تو مرے دل میں ہو ہو	صبر و قرار ہوتے ہیں خاطر سے ایک سو
جس جس طرح کی باتیں ہوئیں تیرے روبرو	تجھ کو قسم ہے کیونہ پوشیدہ مجھے تو
کہو وہی جو اس نے مجھے بر ملا کہا تو	
میں تو کہاں ہر میں ہوں اوسکے بقرار	دنرات اوسکے آنیکا رکھتا ہوں انتظار

میں نے نظر کیا بادی

اب آنکر کرے گا وہ کیا کیا فرمایاں
کہتا تھا میں تجھے کہ بیچ اوسکو خط مایاں
کہیں نظیر کو تو نے نامہ لکھا
خمسہ و ربیان ہولی
میان تو ہے نہ کچھ غبار ہولی میں
کر دیکھتے ہیں آہیں بار ہولی میں
چہ زنگ کی کسی بار ہولی میں
ہو اسے زور میں آٹھار ہولی میں
عجب یہ بند کی دیکھی بار ہولی میں
اب اس نینے میں ہو پوچھتا ہوں
فلک کا جامہ میں سر پہ تنگ خیال
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں

میں نے نظر کیا بادی
اب آنکر کرے گا وہ کیا کیا فرمایاں
کہتا تھا میں تجھے کہ بیچ اوسکو خط مایاں
کہیں نظیر کو تو نے نامہ لکھا
خمسہ و ربیان ہولی
میان تو ہے نہ کچھ غبار ہولی میں
کر دیکھتے ہیں آہیں بار ہولی میں
چہ زنگ کی کسی بار ہولی میں
ہو اسے زور میں آٹھار ہولی میں
عجب یہ بند کی دیکھی بار ہولی میں
اب اس نینے میں ہو پوچھتا ہوں
فلک کا جامہ میں سر پہ تنگ خیال
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں
تو آدمی کا بھلا کیا تیار ہولی میں

الحمد لله

ایضا
بیا بیا ایل کا ایٹوی ملک اور سکودیکہ درو بیا
ایسا شک بھاوا انکو نے اور این سو کو جو بیا
دل ہاتھ اور تھا اس پر عزت سے بیٹھیں اور دیا
جب پانی خاطر روئے تھے اپنی خاطر دیا
ن تو کھا کھڑی بیٹھ سولی کو پر زنی کو دیا
ایست نقادہ باج یہاں سے نئی فر کر دیا
اب جیسے کو کم رخصت دو اور دم نکو جان کر
خیرات کرو احسان کرو پان کرو یا وان کر

یوں پوری لڑو نہواؤ یا خاصا صلوات مان کرو
 بھلائی نہیں آتی جینے کا اب جینے کا سامان کرو
 من سوکھا کٹری پیچیدگی کی ٹیڑھی زین دے دو بابا
 اب بت تھا را باج چکا جینے کی فکر کرو بابا
 دل کو تو اپنا جینے سے الودار ہو کر کوٹ کاٹو
 اب چاٹ فنا کی کب چھوڑو خون کیسیکا چاٹو
 چھوڑو صبر سے کی اور دلتی مت چھاؤ
 دیکھا اب ویر زین دے دو بابا
 من سوکھا کٹری پیچیدگی کی فکر کرو بابا
 اب بت تھا را باج چکا جینے کی فکر کرو بابا
 دیکھا اب ویر زین دے دو بابا

[illegible]

مال دولت سونا روپا تو لا باشتے پھر کہاں
 دم غنیمت سے بھلا یہ بود باشتے پھر کہاں
 دیکھ لے فنا کو غافل یہ تماشے پھر کہاں
 دل لگا الفت میں اور کرے بزرگ دون کی جاہ
 چاند سے کھٹو نے مل سوچ شوق پر نگاہ
 کچھ مڑے پھلوٹ خط یہ وقت کب ملتا ہے آہ
 کھا مے پی لے سکود اور کدے لا دوا دواہ
 دیکھ لے دنیا کو غافل تماشے پھر کہاں
 حسن انوکھے بھی کیا کیا حسن عالم میں یاں
 سارے گوشے سہری سرخ بازو گریبان

طی خط المادی

کیا یکن کیا کیا دین کیا نیاز کیا چھب گشتان
 بھولی بھولی صورتیں اور یہ ساری پیاری لکھنوی زبان
 دیکھ سے دنیا کو غافل یہ تاتے یہ تم کمان
 کتنے میمانوں کے دیروں کو طے پا لیں گے
 کتنے مجلس کر کے سنتے ہیں قند و رنگ و
 دیرو دین اور مسک دین کر لیں گلے پہ پہلے
 ہم طرف دھوین گی ہاں دید ہے اور ہم سے
 دیکھ کے دنیا کو غافل یہ تاتے یہ تم کمان
 واہ وایا کیا کیا نظر اس خلق کے لکڑیاں
 خواہیں ہم دار میں نہ دار میں بھیا میں
 من بولی میں سے کی بازار میں
 ہاں اور کہہ ہاں میں
 ان

<p>تن سوکھا کٹری پٹھ ہوئی گھوڑے پر زین دھرو بابا</p> <p>اب موت نقار اراج چکا چلنے کی فکر کرو بابا</p>	<p>یا یاد ان گھسکر چلنے سے مت رستہ کو چیر کر</p> <p>اب پاس سے تم پانی سے مت پانی کا نقصان کرو</p>
<p>تن سوکھا کٹری پٹھ ہوئی گھوڑے پر زین دھرو بابا</p> <p>اب موت نقار اراج چکا چلنے کی فکر کرو بابا</p>	<p>گراچی کرنی نیک عمل تم دنیا سے لجاؤ گے</p> <p>اور ایسی دولت چھوڑ کے تم جو خالی ہاتھوں جاؤ گے</p>
<p>تن سوکھا کٹری پٹھ ہوئی گھوڑے پر زین دھرو بابا</p> <p>اب موت نقار اراج چکا چلنے کی فکر کرو بابا</p>	<p>یہ عمر جسے تم سمجھو ہا یہ ہر دم تن کو چنتی ہے</p> <p>تم کٹھری باندھو کپڑے کی وردیکہ اجل سر دھنتی ہے</p>
<p>تن سوکھا کٹری پٹھ ہوئی گھوڑے پر زین دھرو بابا</p> <p>اب موت نقار اراج چکا چلنے کی فکر کرو بابا</p>	<p>گھبرا رو پڑو اور سپر سویت دل کو تم خرسند کرو</p> <p>موت آن لٹاریگی آخر کچھ بکرو یا فند کرو</p>
<p>تن سوکھا کٹری پٹھ ہوئی گھوڑے پر زین دھرو بابا</p> <p>اب موت نقار اراج چکا چلنے کی فکر کرو بابا</p>	<p>یا گور بناؤ جنگل میں یا جمن پراستد کرو</p> <p>بس خوب تماشا دیکھو چکے اب نکسین اپنی سبکدرو</p>

[illegible]

جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے
ہو اگر اوپر جو آسمان کا ہے جو باخیمہ جو تنہا ہے
اسکی مہینے ہیں طنائیں اسکی چمنیں اور کھڑے ہیں
کیسے مطلق جہنمیں ہو کب بنائے اور کاہو کا ہے

ہو اگر اوپر جو آسمان کا ہے جو باخیمہ جو تنہا ہے
اسکی مہینے ہیں طنائیں اسکی چمنیں اور کھڑے ہیں
کیسے مطلق جہنمیں ہو کب بنائے اور کاہو کا ہے

پڑے جھٹکتے ہیں لاکھوں دانا کروڑوں نہڈت ہزاروں سیانے
جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے

فلک تو کتر کو دور ہیکازمین کا آج یہ بستر ہے
ہزاروں حکمت کا اک چھوٹا یہ پانی در جو بچہ ہے

پڑے جھٹکتے ہیں لاکھوں دانا کروڑوں نہڈت ہزاروں سیانے
جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے

زمین و لیکر جو آسمان تک بھری ہر لاکھوں طرحی خلعت
یہ جترو جلو و کھار ہی ہو خدا کی صفت خدا کی حکمت

پڑے جھٹکتے ہیں لاکھوں دانا کروڑوں نہڈت ہزاروں سیانے
جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے

کوئی ہر سنت کوئی ہر رونا کہیں ہر شاوی کہیں غمین
کوئی گھٹتا زمین کے اوپر کوئی خوشی ہر فلک نشین ہے

پڑے جھٹکتے ہیں لاکھوں دانا کروڑوں نہڈت ہزاروں سیانے
جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے

جب طر حکی رہ رنگین جو پیر غرض بھجائی ہر آب جھانے
جو باسا پھینکے بنا بنا کروڑوں کتنی ہی لہن لہانے

کوئی ہر ٹھیکل کیس کا جگ ہی چمن ہیں بنی خانے
جو پاستا ہر اٹھارہ آدین او سو پڑ تو ہیں تن گانے

جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے
ہو اگر اوپر جو آسمان کا ہے جو باخیمہ جو تنہا ہے
اسکی مہینے ہیں طنائیں اسکی چمنیں اور کھڑے ہیں
کیسے مطلق جہنمیں ہو کب بنائے اور کاہو کا ہے

ظہر نظر الیاری

جب طرح کا جمال بیگا کہیں کیسے دیکھنے
بہشتی جہنمی ہر خوشی ہر خوشی کوئی پیدا
جو کتر کو دور ہیکازمین کا آج یہ بستر ہے
ہزاروں حکمت کا اک چھوٹا یہ پانی در جو بچہ ہے

آلے دال کا بیان

کیا کہوں بار دین نقش خلق سے احوال کا
ایل دولت کا چلن یا غفلت کے کمال کا
کیا بیان تو واقعی ہے ہر ایک سال کا
کیا تو کہی گئی کیا یہ سب اور کیا یہ کمال کا

جو خوب دیکھا تو یار آخر خدا کی باتیں خدا ہی جانے
ہو اگر اوپر جو آسمان کا ہے جو باخیمہ جو تنہا ہے
اسکی مہینے ہیں طنائیں اسکی چمنیں اور کھڑے ہیں
کیسے مطلق جہنمیں ہو کب بنائے اور کاہو کا ہے

پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے

چوڑے چمن بہار ہین پیسے کے واسطے	کئے مرصع کار ہین پیسے کے واسطے
نوشبو کے پھول ہار ہین پیسے کے واسطے	سب نقش اور نگار ہین پیسے کے واسطے
پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے	پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
رواق بہار ہوتی ہر پیسے سے سبھول	اور جو نووے چہرے اور تری ہر خاک دھول
پیشانی ساری چیز ہے پیشانی مرد و مول	پیسے سے آدمی ہے جان بچ ناقبول
پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے	پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
پیشانی بس بناتا ہے انسان کی بات کو	پیشانی زیب دیتا ہے بیاد اور بہار کو
بھائی سگا بھی آنکھ کے پوچھے نہ بات کو	ہن پیسے یار و دولہا بنے آدمی رات کو
پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے	پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
پیسے جس مکان میں بچایا ہے اپنا جمال	پیسے میں اوس مکان میں فرشتوں کے پروال
پیسے کے آگے کیا ہین محبوب خوش جمال	پیشانی گولہ لاسے پرستان سے نکال
پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے	پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
تیغ و سپر اٹھاتے ہین پیسے کے واسطے	پیر و شان لگاتے ہین پیسے کے واسطے
میدانین زخم کھاتے ہین پیسے کے واسطے	یا تھک کہ سر کٹاتے ہین پیسے کے واسطے

پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے

راستی کا مٹا یا سر بسر دغا ہے
 کر تو وہی جو نہیں سابل کو کوئی لگا ہے
 ام جانے نہیں ہن کو نیک بد کہ کیا ہے
 راضی ہین ہم آدمی میں جہین تری خانے
 یان یون بھی داہ واسطے اور وں بھی داہ واسطے
 کچھ دل میں تو دل کی آبادیاں بھی کر لے
 جو رستم کی اپنے اوستا دیاں بھی کر لے
 بیدار ہے تو ظالم بیدار دیاں بھی کر لے
 جلا رہے تو کا فیر جلا دیاں بھی کر لے
 راضی ہین ہم آدمی میں جہین تری خانے
 یان یون بھی داہ واسطے اور وں بھی داہ واسطے
 کچھ دل میں تو دل کی آبادیاں بھی کر لے
 جو رستم کی اپنے اوستا دیاں بھی کر لے
 بیدار ہے تو ظالم بیدار دیاں بھی کر لے
 جلا رہے تو کا فیر جلا دیاں بھی کر لے
 راضی ہین ہم آدمی میں جہین تری خانے
 یان یون بھی داہ واسطے اور وں بھی داہ واسطے
 کچھ دل میں تو دل کی آبادیاں بھی کر لے
 جو رستم کی اپنے اوستا دیاں بھی کر لے
 بیدار ہے تو ظالم بیدار دیاں بھی کر لے
 جلا رہے تو کا فیر جلا دیاں بھی کر لے

پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے
 پیشانی رنگ پر سیاہی مال ہے
 پیشانی ہو تو آدمی چرخے کی مال ہے

سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا

بک حرس ہو کو چھوڑ میان دین میں بھر مارا	فراق اہل کالوٹے ہے دنرات بجا کر نقارا
کیا بدیشیا بھی سبیل شتر کیا گوین پلا سہارا	کیا گیلو چانول موٹو شتر کیا اگ حوان اور انگارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا	
گر تو ہر لکھی بنجارا اور کھپ بھی تیری بھاری ہے	ای غافل تجھ سے بھی چڑھا اکل اور بڑا بویا پاری ہے
کیا شکر مری قند گری کیا سانبر مٹیا کھاری ہے	کیا داکھ منقہ سوٹھ مرچ کیا کیسرنگ ساری ہے
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا	
تو بدیشیا لادوی بیل بھر جو پور پچھم جاویگا	یا سوڈ بڑ سا کر لاویگا یا ٹوٹا گھاٹا پاوے گا
فراق اہل کارستے میں بے بھال مارا گراویگا	دھن ولت تاتی پوتا کیا ایک کنسا کام نہ آویگا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا	
ہر منزل میں اب ساتھ تری جتنا ڈیرا ڈنڈا ہے	زر دام درم کا بھانڈا ہے ہر ندوق سپور کا سڈا ہے
بیک تن کا رنل گیا جو ملکوں ملکوں ہانڈا ہے	بھرا ہنڈا ہے نہ بھانڈا ہے نہ حلو اچھ نہ مٹا ہے
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا	
جب چلتے چلتے رستہ میں یہ گونہ تری محل جاوگی	اگھی سیاتیری مٹی پر پھر گھاس جرنے آویگی
یہ کہتے تو نے لادی ہر حصونین بٹھاویگی	دھی پوت جنوائی بیٹا کیا بنجارن پاش آویگی
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا	
یکھپ بھر جو جاتا ہے یہ کھپ پان مت گونی	اب کوئی گھڑی پل ساعت میں کھیت نکلی کھنی ہو
کیا تھا ال کٹوری چاندی کی یا پتل کی یا ڈھنی	کیا برتن سوچا نہ کیے کیا مٹی کی ہاٹھیا چینی
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا	

سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا

کیا سخت مکان بنواتا ہے کم تیر دن کا پھولا
تو اچھا کھانا دھاتا ہے دان گور گور منہ کھولا
کیا رتی خندق رہتا ہے کیا بون کنڈا انڈولا
گر دھ کوٹ رہا کہ قوت قلو کیا شینہ زور اور گولا
ہر آن نفع اور کوٹے میں کیوں متا بھر تپین بن
بیک غافل میں یہی دھڑا ہے ساتھ نکاتیر دشمن
کیا لونڈی بانڈی الی دد کیا بینا چیلانک چلن
کیا مند مٹی تال کو ان کیا کیستی باری بھول چلن
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا
سب ٹھاٹھ پڑا رہا دیکھا جب لاد چلے گا بنجارا

کیا سخت مکان بنواتا ہے کم تیر دن کا پھولا

نام ہو گئے ہیں علی مشکلات کو سرسرا
کے دل میں جو عیش و عشرت کی باتیں
میں بھی لکھی گئی ہیں کہ ان کو
میں بھی لکھی گئی ہیں کہ ان کو

افت کی آگ لیں میں بھی لکھی گئی ہیں کہ ان کو
جب آگ لگے تو اس سے لڑی بت فرمائی
جیت چکی ہوئی ہے لڑی بت فرمائی
افت کی آگ لیں میں بھی لکھی گئی ہیں کہ ان کو
جب آگ لگے تو اس سے لڑی بت فرمائی
جیت چکی ہوئی ہے لڑی بت فرمائی

تو کیا بہار سے گزری ہے رات کو ٹھٹھے پر	
اوجھ سے ساقی و مطرب بھی ہو گئے کیجا	اور وہ یہاں اور وہ صراچ راگ بھی ٹھرا
عجب بہار کی انجمن ہوئی برپا	یہ دھوم دھام رہی صبح تک انا نا نا
کیسی اور تری ہے جیسے برات کو ٹھٹھے پر	
حجاب دور ہو اور جام کی ٹھری	لکین بکلی جو کچھ حسین تھیں ل میں بھی
بہاروں سے اسی بات کی تہناتی	مکان جو عیش کا ہاتھ آیا غیر سے خالی
پٹکے چلنے لگے پھر تو ہات کو ٹھٹھے پر	
جو عیش سکے رقیبوں کے دل میں آگ لگی	تو چور بن گئے چڑھے اور منڈیرا پکڑ سی
اور وہ یہاں اور وہ صراچ راگ بھی ٹھرا	گرا یا شور کیا گالیاں دین دھوم مچی
عجب طرح کی ہوئی واردات کو ٹھٹھے پر	
اکیلے بیٹھے ہو تم پشت بام پر اس آن	ہمیں بلا تو کچھ عیش کا بھی ہوسا مان
یہ بات پر وہی پردے میں لیجئے پہچان	لکھیں ہم عیش کی تختی کو کس طرح ایجان
قلم زمیں کے اوپر اور دوات کو ٹھٹھے پر	
سیان یہ ہاتھ ہم دل جواب لہرین کھڑے	اور ایک لمحے کی قیمت پہ بیچتے ہیں گے
جو لیجئے تو یہ ترکیب خوب ہے پیارے	کمزلف کی لٹکا کے دل کو لے لیجے
یہ جنس یون نہیں آئیں ہات کو ٹھٹھے پر	
کہہ رہے ہو فوراً منہ کو ہکود کھلاؤ	ہمارے حال کے اوپر بھی کچھ ترس کھاؤ
سہوئے سننے ہو ہر اک سے کہتے ہو آؤ	خدا کے واسطے زینے کی راہ بتلاؤ

یارو نے مبتدو ہو سکے کہ لواریں ہم چلے
لاسٹے تھے ہتھوڑے چایاں کھاوے
جب یہاں پہنچے ہمدردی چڑھی تب غم ہوئی
اوس حال پہ بھی کچھ نہ ہوئی دنیا و تندر
دانتو پہ زمین تانے پہ لپٹ لپٹ کر رہے
منشی قضا کا کہنے لگا جنس کی رسیہ
دارمیں لکھیں اور کھڑے زندان ہو کر شہید
جنس میں جن جن سے لگے کر کے جہنم

اوس کو لکھیں کہ میں نے کتنی کتنی کچھ
کہا ہے میں نے کتنی کتنی کچھ
کہا ہے میں نے کتنی کتنی کچھ
کہا ہے میں نے کتنی کتنی کچھ

۹.

دکھو در دین افانین جنال میں خوش بین
یورایہ دی اوجھ حال میں خوش
گروستہ دیام توادی غم میں ہے خوش
جسطیہ کمال سے اس عالم میں رہا خوش
کھانی کو علم کوادی کم میں رہا خوش
جسطیہ رکھا اسے اوپر میں رہا خوش
گرشال اور ضالی توادی شال میں خوش بین
بلوستان دی اوجھ حال میں خوش بین
بیلے کا نہ اندوہ نہ مرنے کا درد اعظم
یکسان ہے اوچھن زندگی اور موت کا علم
واقف تیریں کے یہ ہیں روزگار کا نام
نہ شب کی مصیبت نہ کبھی راز کا نام
درزات گھر ہی پر نہ دو سال میں

ای پرم بدی م دوسال میں خوش بین
گرادنے اور حیا تو کیا اور بعد و شالہ
کلی جو دیا تو وہی کا نہ ہے سنبھالا
بندھو الی ننگوئی تو وہی ہونگی بالہ
پوشاک میں دستار میں رومال میں خوش بین
پیر میں ہی ہر دور ہر حال میں خوش بین

مکتبہ اربعہ اہل سنت

وہی ہے جو
 پہلے اور کو طلب گہر کی نہیا ہری اویں کام
 مکیہ کی نہ خواہش ہے ہاں رہتے اویں کام
 اشل کی ہوش ل میں مندر اویں کام
 مفاس نہ مطلب تو نگارے اویں کام
 میدان میں باز رہیں جو پالمین خوش ہیں
 بوزہن وہی مرد جو ہر حال میں خوش ہیں
 اے تو جهان میں عجب عالم ہیں نظر آہ
 اب ایسے تو دنیا میں کے کم ہیں نظر آہ
 کیا طے فرستے ہیں کہ آدم میں نظر آہ
 ہر وقت میں ہر آن میں خرم ہیں نظر آہ
 یہی عالم ہیں کھاوا وہی عالمین خوش
 وہی ہیں وہی مرد جو

۱۰

ہے آئندہ کو با تمہیں اور بار بار دیکھو
 صورت میں اپنی قدرت پروردگار دیکھو
 خال سیاہ اور خط مشکبار دیکھو
 رفت دراز و موطرہ غمگینا دیکھو
 ہر خط اپنی چشم کے نقش و نگار دیکھو
 اگر گل خواہد خوشن کامیابی مبارک دیکھو

خاک ایسی زندگی پر ہم کیسے
بہ چو باؤں کی غمناک
بن دوسرا ہونے کا
نہاؤں کا غم
۲۰
ابو کا حال
فانی کی زندگی کا
جو باؤں کی غمناک
بن دوسرا ہونے کا
نہاؤں کا غم
۲۰
ابو کا حال
فانی کی زندگی کا

دیر بیان سخاوت و عفت
نزد اسے تو ہم گرت مارا ہے من کو
قربان کی جلیں میں جلیں تو بھی اوس جلیں کو
جو پہلے جلیں میں جلیں تو بھی اوس جلیں کو
مرشد کا ہے یہ نکتہ رکھیا داس من کو
دل کی خوشی کی خاطر چھوڑا داس من کو
گرم دہے تو عاشق کو زنی نہ رکھو کفن کو
جایو میکہ دن میں سب درد و غم سے بھر
جھکا گلابی سے کے پیالے اولت پلنگر
محبوب و لبرون سے خوش ہو پلنگر
پلنگر دودھ اوریتا سے یہ وہ مٹھائی پلنگر

جب سے تم کو لے گیا ہے یہ فلک اظلم کہیں ہم پہ جو گزرا ہے وہ گزرا کسی پریم کہیں	جی ترستا ہے کہیں اور چشم ہر پریم کہیں نے تسلی ہے نہ دل کو چین ہر اکدم کہیں
چھوٹا دین غم کے ہاتھوں سے جو نکلے دم کہیں خاک ایسی زندگی پریم کہیں اور ہم کہیں	
ہر گھڑی آنسو بہا نا دیدہ خونبار سے آہ و نالہ کہیں ہر دم دل بیمار سے	رات دن سر کو ٹپکنا ہر درو دیوار سے ہے برا احوال اب تو ہجر کے آزار سے
چھوٹا دین غم کے ہاتھوں سے جو نکلے دم کہیں خاک ایسی زندگی پریم کہیں اور ہم کہیں	
نے کسی سے وفا فت نے کسی سے پیار ہے دل او دھریے میں تڑپے جی دھریا ہے	نے رفیق اپنا کوئی اور نہ کوئی غمخوار ہے کیا کہیں اب تو بہت مٹی ہماری خواہ ہے
چھوٹا دین غم کے ہاتھوں سے جو نکلے دم کہیں خاک ایسی زندگی پریم کہیں اور ہم کہیں	
گھر میں جی بے نہ باہر انجن میں دل لگو نے پار و نہیں نہ محراب میں دل لگو	نے خوش آویسے سر و سمن میں دل لگو اب تو تم بن گلستان کے چمن میں دل لگو
چھوٹا دین غم کے ہاتھوں سے جو نکلے دم کہیں خاک ایسی زندگی پریم کہیں اور ہم کہیں	
پر نہیں اوڑھ کر متا رہا پس جو آجائے چشم تر اور داغ سینے کے کسے دکھلائیے	جی ہی میں کبتک خون جگر کو کھائیے دل مجھتا ہی نہیں کیونکر اسے سمجھائیے

دل کی خوشی کی خاطر چھوڑا داس من کو

دل کی خوشی کی خاطر چھوڑا داس من کو
گرم دہے تو عاشق کو زنی نہ رکھو کفن کو
جایو میکہ دن میں سب درد و غم سے بھر
جھکا گلابی سے کے پیالے اولت پلنگر
محبوب و لبرون سے خوش ہو پلنگر
پلنگر دودھ اوریتا سے یہ وہ مٹھائی پلنگر
دل کی خوشی کی خاطر چھوڑا داس من کو
گرم دہے تو عاشق کو زنی نہ رکھو کفن کو
جایو میکہ دن میں سب درد و غم سے بھر
جھکا گلابی سے کے پیالے اولت پلنگر
محبوب و لبرون سے خوش ہو پلنگر
پلنگر دودھ اوریتا سے یہ وہ مٹھائی پلنگر

دل کی خوشی کی خاطر چھوڑا داس من کو
گرم دہے تو عاشق کو زنی نہ رکھو کفن کو
جایو میکہ دن میں سب درد و غم سے بھر
جھکا گلابی سے کے پیالے اولت پلنگر
محبوب و لبرون سے خوش ہو پلنگر
پلنگر دودھ اوریتا سے یہ وہ مٹھائی پلنگر

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے	
بہنو نکے کان نہیں دور کی وہ سنتے ہیں	جو کان والے ہیں بیٹھے وہ سر کو دھنتے ہیں
دھوین برستے ہیں اور برتن کی جیتے ہیں	کیا بھگتے ہیں اور یلہ دے جھٹتے ہیں
غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے	
خبیث دیو پلید امراک سے لڑتے ہیں	جو آدمی ہیں وہ اون کے پاؤں پڑتے ہیں
بلا میں لیتے ہیں اور موت جن جھگڑتے ہیں	یہ قہر دیکھ کر زندوں سے مڑے لڑتے ہیں
غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے	
کھلے ہیں آگ کے پھول اور گلاب جھڑتے ہیں	بنو لے پکتے ہیں انگور آم سڑتے ہیں
سخی کریم پڑے اٹریان رگڑتے ہیں	بخیل موتیوں کو موسلون سے چھڑتے ہیں
غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے	
غریب تھے جو تھے چشم میں سہوں کے حیر	حقیر تھے سو ہوئے سب میں صاحب توقیر
عجب طرح کی ہوائیں ہیں اور عجب تاثیر	اچھے خلق کے کیا کیا کروں بیان میں نظیر
غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے	
دربان غنیمت شمر دن و جمال	
اپنے مخو روئے کوئی آن نہیں بولے	درومند و نکال نکال رہاں نہیں بولے
پھر کہاں یہ لبرسی شیان نہیں بولے	دم غنیمت ہے اسے نادان نہیں بولے
مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے	
حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے	

کس نام ایجاں نہیں بولے
 حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے
 مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے
 غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے

استغدر شکر مری جان اپنے پاس مان
 یہ نہیں اتنا ہے نہیں کا فربہ جو بن جبریا
 جب گریں دانت اور پیر پیرا جھیلیاں
 پھر یہ سننا بولنا اور پھر یہ جھولنا
 مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے
 حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے
 ایسا کون حسن و اناہ تو ہم کو تباہ
 جسکی فوہی کا ہمیشہ اکسا عالم ہا

کیون خفا ہوتا ہے ہمیں یاد رکھو اور دل بیا
 مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے
 حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے
 کیا ہمارا حال دل فوہی بھگے کسے نہیں
 یا ہمارے چاہے تیرا سا تاز کو سہی نہیں
 آہ کھینچی حسن کا فربہ ہاں رہی نہیں
 نا و کاغذ کی پیار یہ سدا رہی نہیں
 مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے
 حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے

کس نام ایجاں نہیں بولے
 حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے
 مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے
 غرض میں کیا کہوں دنیا بھی کیا تماشا ہے
 اپنے مخو روئے کوئی آن نہیں بولے
 پھر کہاں یہ لبرسی شیان نہیں بولے
 مان لے کس نام ایجاں نہیں بولے
 حسن یہ ورنکا ہے جہاں نہیں بولے

<p>دل غریبوں کے چہرے اب کھپائیں گے بات کو سننے کو دیدی جھڑکیاں ترسائیں گے</p>	<p>لیکا کدن تجکو بھی خوبان یونہیں کھپائیں گے پاؤں سے جی پٹپٹائیں گے وہ ہی خبر کی کھپائیں گے</p>
--	--

اب نظر آگے تے رہتا ہوں حافر صبح و شام
پھر کہان یہ دلبری عیش کی باتیں مدام

پیارے حسن مجل سیایے پی مٹوا لے گا جام
کچھ نہ ہو لگا رہیگا آخرش اللہ کا نام

تلح کے لٹرو

<p>ہر ایک خواجہ میں دیکھا اترل کے لٹو ہلو بھی سینگے دل سے خوش اترل کے لٹو</p>	<p>جاڑ میں پھر خدانے کھلوائے تل کے لٹو کوچے میں گلی میں ہر جا بکوا اترل کے لٹو</p>
--	---

<p>مردوں نے سوطر کی یا قوتیان بتائیں سردیوں کے دنوں نے سرگرم چپہ کھائیں</p>	<p>لوگوں نے دیر چینی شکر میں لے لائیں اور دن ڈال مصری گڑ پٹیاں بنائیں</p>
--	--

رکھوانچ کوسر پیکاریون پکارا | بادام بھونا چا بوا در کٹر کڑا چھوڑا |

[illegible]

بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی

کیا تھنے دیا خوب نیار یہ کچھ کا بچا	
اوس کچھ کچھ بچہ تھیں تھاس ناچ کا ایجاد	کرنا تھا کوئی قدرت خالق کے تئیں یاد
ہر کوئی یہ کہتا تھا خدا تم کو رکھے شاد	اور کوئی یہ کہتا تھا رواد رواد استاد
تو بھی جیسے اور تیرا سدا یہ کچھ کا بچا	
جب ہمنے اوٹھایا تھ کڑون کو جو ہلایا	خم ٹھوک پہلو ان کی طرح ماسٹریا
لپٹا تو یہ کشتی کا ہنس ران دکھایا	جو چھوٹے بڑے جتنے تھے اون بکھر جھپٹا
ہم بھی نہ تھکے اور نہ تھکا یہ کچھ کا بچا	
جیہ کشتی کی ٹھری تو وہین سر کو جو جھپٹا	لکارے ہی او سنے ہمن آن لٹا
گر ہمنے پچھاڑا او سے کہ او سنے پچھاڑا	اک ٹیڑھ پہر ہو گیا کشتی کا اکھاڑا
گر ہم بھی نہ ہائے نہ شہار یہ کچھ کا بچا	
یہ او میں بچوں میں جو کشتی میں ہوئی اور	یوں پڑتے روپے پیسے کہ آندھی میں گویا
سب تھکے آگے سوالا کہ روپے ڈھیر	جو کہتا تھا ہر اک سے اس طرح سے منہ پھیر
یار و تولد ادیکھو ذرا یہ کچھ کا بچا	
کہتا تھا کھڑا کوئی جو کر آہ اہا ہا	اسکے تھیں استاد ہووا لٹا ہا ہا
یہ سحر کیا تھنے تو ناگاہ اہا ہا	کیا کیے غرض آخرش اے واہ اہا ہا
ایسا تو نہ دیکھنا نہ سنا یہ کچھ کا بچا	
جس دن نظر اپنے تو دلشاد ہی ہین	جاتے ہین جدھر کو او دھڑا شاد ہی ہین
سب کہتے ہین وہ صاحب بچا دی ہی ہین	کیا دیکھتے ہو تم کھڑے استاد ہی ہین

بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی

بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی
 بازار فوینش آتش مایہ زینکینی
 دیدار می غامی دیار سزینکینی
 القصد ہر ادارہ سزینکینی

گرچہ بوٹا وہ قد کا ہے چوٹا	جس نے دیکھا اویسی کا دل لوٹا
----------------------------	------------------------------

تازگی جی کی اور تری تن کی
واہ کیا بات کو برے بر تن کی

<p> کورسے کو زون کو دیکھو عالم میں یوں وہ رستے میں آب کے خم میں </p>	<p> کوئے مہر می کے بھر گئے غم میں جیسے ڈوبے ہوں بھول شلغم میں </p>
---	---

تازگی جی کی اور تری تن کی تر
واہ کیا بات کورے برتن کی

وہ جو گورا سفید چمبیر ہے	جسکی جاگید ملک چمبیر ہے
بسیل بوٹے سے اس جھمک پیر	تاش کنجواب یا شجر ہے

تازگی جی کی اور تڑپی تن کی
واہ کیا بات کو رہے بر تن کی

جس صراحی میں سر و پانی ہے	مولیٰ کی آب پانی پانی ہے
زندگی کی یہی نشانی ہے	دوستو یہ بھی بات پانی ہے

تازگی جی کی اور ترسی تن کی
واہ کیا بات کو رے بزن کی

<p> جتنے نذرو نسیاں کرتے ہیں جب کہ لایچھول پاں دھرتے ہیں تازگی جی کی اور تری تن کی </p>	<p> اور جو بیرون سے اپنے ڈرتے ہیں وہ بھی کوری ہی ٹھلیاں بھرتے ہیں واہ کیا بات کورسے برتن کی </p>
---	--

[illegible][illegible]

اور یہی ہے کہ
 بلکہ کو بھی کر سکا اور بڑی کو جھنگ
 لکھری کو بھی جھنگا کہ تو ہی کیا اری چل جا
 رہے تھے لکھری کو بھی چلے گئے اور آیا
 الی وندو سارن سے لگا گئے اور چھلک
 جس میں یہ تمام بیٹے ہیں ملتا ہے سارن
 سارن میں سن اوں پورن سے ملتا ہے
 کیا بات تم کہتے ہو

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

تازگی جی کی اور تری تن کی
واہ کیا بات کو رہے برتن کی

دیکھتیر حسن میں کیا کیا ہوا اور گھر گئے	صبر اور تسکین یہاں سے کوچ کیا کر گئے
اب دواع سنگ ہے اور خدمت ناموس ہے	
ہفت تین احوال اپنا کوئی کیا تجھے کہے	آدمیت سے گئے سودا ہوا ہوا ہے
خود بخود دے دل میں بخود خیال و شغل لگو	کل ہوس اسطر سے ترغیب دیتی تھی مجھے
کیا ہی ملک و مہ ہے اور سرزمین روس ہے	
جانیے بیٹے ان تو کس عشرت سے کیجے زندگی	مثل گل کے نہ بہت و نہ فرحت یہ کیجے زندگی
گر میرے سو تو کس عشرت سے کیجے زندگی	سب طرح سے راحت و شمت سے کیجے زندگی
اس طرف آواز بلبل اور دھواں سے کوس ہے	
خیال خام اپنے دل میں بندھتے تھے پڑے	کھلے تھے پیش و عشرت و طبیعت پر پڑے
جب بان و دل سے باہم یہ سخن ہونے لگے	سننے ہی عبرت پکاری اگ کا شامیں تجھے
چل دکھاؤں تو جو حرص و از کا مجھوں ہے	
میںے جاننا لے چلیگی یہ گستان کی طرف	یا کنار آب یا حرم بیابان کی طرف
نہ وہ صحرا الیگی نے باغ و لیسان کی طرف	لیکن اکیبارگی کو غریبان کی طرف
جس جگہ جان تمنا سو طرح مایوس ہے	
میں جو وان پونجا تو او سجا دیر دیکھے خاک کے	کوئی بیسیا یہ کہیں سایہ کسی سر گیا کرے
اتنے میں عبرت پکڑ کر ہاتھ پر خوف سے	مردین دو تین دکھلا کر لگی کہنے مجھے
یہ سکندر ہے یہ دارا یہ یہ کیا و س ہے	
بہ ہے جسکو کہ ہفت اقلیم دیتی تھی خراج	یہ وہ ہے جسکو کہ ہفت افلاک سوا ترا خراج

دیکھتیر حسن میں کیا کیا ہوا اور گھر گئے
صبر اور تسکین یہاں سے کوچ کیا کر گئے
اب دواع سنگ ہے اور خدمت ناموس ہے
ہفت تین احوال اپنا کوئی کیا تجھے کہے
خود بخود دے دل میں بخود خیال و شغل لگو
کیا ہی ملک و مہ ہے اور سرزمین روس ہے
جانیے بیٹے ان تو کس عشرت سے کیجے زندگی
گر میرے سو تو کس عشرت سے کیجے زندگی
اس طرف آواز بلبل اور دھواں سے کوس ہے
خیال خام اپنے دل میں بندھتے تھے پڑے
جب بان و دل سے باہم یہ سخن ہونے لگے
چل دکھاؤں تو جو حرص و از کا مجھوں ہے
میںے جاننا لے چلیگی یہ گستان کی طرف
نہ وہ صحرا الیگی نے باغ و لیسان کی طرف
جس جگہ جان تمنا سو طرح مایوس ہے
میں جو وان پونجا تو او سجا دیر دیکھے خاک کے
اتنے میں عبرت پکڑ کر ہاتھ پر خوف سے
یہ سکندر ہے یہ دارا یہ یہ کیا و س ہے
بہ ہے جسکو کہ ہفت اقلیم دیتی تھی خراج
یہ وہ ہے جسکو کہ ہفت افلاک سوا ترا خراج

دیکھتیر حسن میں کیا کیا ہوا اور گھر گئے
صبر اور تسکین یہاں سے کوچ کیا کر گئے
اب دواع سنگ ہے اور خدمت ناموس ہے
ہفت تین احوال اپنا کوئی کیا تجھے کہے
خود بخود دے دل میں بخود خیال و شغل لگو
کیا ہی ملک و مہ ہے اور سرزمین روس ہے
جانیے بیٹے ان تو کس عشرت سے کیجے زندگی
گر میرے سو تو کس عشرت سے کیجے زندگی
اس طرف آواز بلبل اور دھواں سے کوس ہے
خیال خام اپنے دل میں بندھتے تھے پڑے
جب بان و دل سے باہم یہ سخن ہونے لگے
چل دکھاؤں تو جو حرص و از کا مجھوں ہے
میںے جاننا لے چلیگی یہ گستان کی طرف
نہ وہ صحرا الیگی نے باغ و لیسان کی طرف
جس جگہ جان تمنا سو طرح مایوس ہے
میں جو وان پونجا تو او سجا دیر دیکھے خاک کے
اتنے میں عبرت پکڑ کر ہاتھ پر خوف سے
یہ سکندر ہے یہ دارا یہ یہ کیا و س ہے
بہ ہے جسکو کہ ہفت اقلیم دیتی تھی خراج
یہ وہ ہے جسکو کہ ہفت افلاک سوا ترا خراج

کچھ دیکھ کر میں نے کہا کہ یہ تو بڑا عجیب ہے کہ اس کا رنگ
 اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر دل میں
 محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے

بائیں دیکھ کر کوئی گھبراہٹ نہ ہو
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے

گھر میں اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے

بلیبل سمجھ کے گل جیسے ہو جاوے مبتلا	ہر لحاظ اس ہا ہے اور تا ہے لی پرا
گھائل کے اور بھی صفت اب کو نہیں کیا	گھائل جو عشق کے ہیں یہ کہتے ہیں بر ملا
پہل میں خوب شوق بڑھانا پتنگ کا	
اڑنا لنگوٹ سے کا ہے ایسا کچھ ارجمند	گوشے سے جس کو دیکھنے آئے لنگوٹ بند
اور چاند تاری بھی چمک چاند سے دو چند	اڑنا پھاڑیے کا بھی ہے اس قدر باند
اوکڑے تو پھر فلک پہ ہو پانا پتنگ کا	
بگلے کے اڑنے میں بھی وہ خوبی ہے آشکار	چلی ننگ کی دیکھ کے ہو جس کو بھیرا
پنے کے مول کا بھی وپنا ہے خوش نگار	دھیر بھی ابلقے کو پڑتا ہے بار بار
چنچل میں اس قدر ہے جانا پتنگ کا	
اڑنا کلہریے کا بھی میں کیا کروں بیان	دیکھیں درخت پر جسے چڑھ کر گلہریاں
اوپر دو دھاریے کی بھی کچھ اور ان بان	جیران ہو جس سے تیغ گاہ پر رہا زخمان
بھر کس طرح نڈل ہو دوانا پتنگ کا	
اڑتا ہے اس طرح سے وہ ہر جوانگدار	ہوتا ہے جب کہ گوہر دل دیکھ کر نثار
خربوزیے کی کانپ کا جھکنا یہ لال دار	اور پسندی پانکی بھی کچھ اس طور کی بہار
گویا ہوا میں گل ہے کھلانا پتنگ کا	
بنا بھی اپنی دیتا ہے جس وقت خوبی کھول	نکلے میں واہ واہ کے ہر اک بان بگول
اوپر دو کونے کی بھی اک اک ادا مول	اڑتا ہے کل سے میں بھی شیراز نوک انمول
جدھر ہے نوک جھوک نکھلنا پتنگ کا	

اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے
 اس کا رنگ اور بونٹ اس قدر حسین ہے کہ اس کو دیکھ کر
 دل میں محبت پیدا ہوتی ہے اور اس کی رائیسی کی رائیسی سے

خوشامد کے بیان میں
دل خوشامد سے ہر اک شخص کا کیا راضی ہے
آدمی تین دہری جھوٹ بلاراضی ہے
بھائی فرزند بھی خوش بابیچا راضی ہے
شاہ مسور غنی شاہ وکدار راضی ہے
خوشامد کے خلق اوس سے سدا راضی ہے
حد تو یہ ہے کہ خوشامد کی خوشامدی ہے
ایسا مطلب ہو تو مطلب کی خوشامدی ہے
اور نہ تو کام تو اوس کی خوشامدی ہے
اولیا انبیا اور رب کی خوشامدی ہے
اپنے مقدور غرض سب کی خوشامدی ہے

کوئی تاج خریدی سنسکر کوئی تخت کھڑا بنواتا	کوئی کپڑی رنگے پنہے کوئی گڈری اور صجباتا
کوئی بھائی بابیچا نانا کوئی ناتنی پوت کداتنا	جب بیکھا خوب تو آخر کو نہ شہدے نئے ناتا ہے
غل شور بولا آگ ہوا اور کچھ پڑ پانی مٹی ہے ہم دیکھ چکے اس دنیا کو یہ دھوکے کی سی ٹٹی ہے	
کوئی بھولکے بیٹے مندر کوئی روڑی اپنی ولکے	کوئی بولے اپنا مجھے لو اور میرا ہوسو بھکودو
کوئی لڑتا ہے کوئی مترا ہو کوئی جھگڑتی حق پر ناحی کو	جب بیکھا خوب تو آخر کچھ لینا ایک نہ دینا دو
غل شور بولا آگ ہوا اور کچھ پڑ پانی مٹی ہے ہم دیکھ چکے اس دنیا کو یہ دھوکے کی سی ٹٹی ہے	
رمالی بخومی عامل ہے اور فاضل ملاسیا نامی	کوئی عاقل کامل دانا ہو کوئی مست پڑا دیوانا
تو زینت اوال فسوں اور جادو منتر لانا ہے	جب بیکھا خوب تو آخر کو سب حیلہ مکر بیان ہے
غل شور بولا آگ ہوا اور کچھ پڑ پانی مٹی ہے ہم دیکھ چکے اس دنیا کو یہ دھوکے کی سی ٹٹی ہے	
کوئی لوٹے کو بچے گلیو نہیں تیار کسی کا ڈیرا	کوئی باغ کو ان بنواتا ہو اور گھیرے گھیرا
نت قصبے جھگڑے رہتے ہیں میرا میرا تیرا	جب بیکھا خوب تو آخر کو نہ تیرا میرا ہے
غل شور بولا آگ ہوا اور کچھ پڑ پانی مٹی ہے ہم دیکھ چکے اس دنیا کو یہ دھوکے کی سی ٹٹی ہے	
کوئی ٹوٹی ٹوپ بناتا ہو کوئی باندہ بھرا ہوا	کوئی صاف برتنہ بھرتا ہے نہ کپڑا نہیا جاتا ہے
کنجوا بگزی درکار صحت قصبے بھنگا ماری	جب بیکھا خوب تو آخر کو نہ بگڑی ہو نہ جاتا ہے

خوشامد کی خلق اوس سے سدا راضی ہے
حد تو یہ ہے کہ خوشامد سے خدا راضی ہے
چار دن جسکو خوشامد سے کیا بھلا سکھام
وہ بھی خوش ہو گیا اپنا بھی ہو کام میں کام
بڑے عاقل بڑے دانائے نکال ہے یہ کام
خوب دیکھا تو خوشامدی کی آمد ہے تمام
جو خوشامد کے خلق اوس سے سدا راضی ہے
حد تو یہ ہے کہ خوشامد سے خدا راضی ہے
بیایس جو دیکھ جسکا طرف ہاتھ تو آہ
دیہن خوش ہو گیا کسی دہی دہی خوشامد
خوشامد کے بیان میں
دل خوشامد سے ہر اک شخص کا کیا راضی ہے
آدمی تین دہری جھوٹ بلاراضی ہے
بھائی فرزند بھی خوش بابیچا راضی ہے
شاہ مسور غنی شاہ وکدار راضی ہے
خوشامد کے خلق اوس سے سدا راضی ہے
حد تو یہ ہے کہ خوشامد کی خوشامدی ہے
ایسا مطلب ہو تو مطلب کی خوشامدی ہے
اور نہ تو کام تو اوس کی خوشامدی ہے
اولیا انبیا اور رب کی خوشامدی ہے
اپنے مقدور غرض سب کی خوشامدی ہے

خوشامد کے بیان میں
دل خوشامد سے ہر اک شخص کا کیا راضی ہے
آدمی تین دہری جھوٹ بلاراضی ہے
بھائی فرزند بھی خوش بابیچا راضی ہے
شاہ مسور غنی شاہ وکدار راضی ہے
خوشامد کے خلق اوس سے سدا راضی ہے
حد تو یہ ہے کہ خوشامد کی خوشامدی ہے
ایسا مطلب ہو تو مطلب کی خوشامدی ہے
اور نہ تو کام تو اوس کی خوشامدی ہے
اولیا انبیا اور رب کی خوشامدی ہے
اپنے مقدور غرض سب کی خوشامدی ہے

ہر سو نسیم چلتی ہے اور ہر طرف ہوا	ہلتی ہیں ڈالیاں سبھی ہر گل ہے جھولتا
کیا کیا روش روشن پہ ہجوم بہار ہے	
سرو سہی کھڑی ہیں قرینے سے نشتران	کو کو کرے ہیں قمریان ہو کر شکر شکن
راہیل سیوتی سے بھری ہیں چین چین	گلنار لالہ و گل و نسرين و نشتران
فوا سے جھٹ ہے ہیں روان جو بیا ہے	
وہ تاجدار شاہ جہان صاحب سریر	بنوایا ہے اونہوں نے لکاسیم و زکیر
جو دیکھتا ہے اوسکے یہ ہوتا ہے دلپذیر	تورف اس مکانکی میں کیا کیا کروں نظر
اسکی صفت تو مشہور روزگار ہے	
در حمد الہی	
الہی تو فیاض ہے اور کریم	الہی تو غفار ہے اور رحیم
مقدس معلیٰ مستزہ عظیم	نہ تیرا شد کیا اور نہ تیرا سہیم
ترسی ذات والا ہے یکتا قدیم	
ترسے حسن قدرت نے یا کردگار	کیے ہیں جہان میں وہ نقش و نگار
پوچھتی نہیں عقل اونہیں ڈرہ دار	تختہ میں ہیں دیکھ کر بار بار
ہیں جتنے جان میں ذہین و فہیم	
زمین پر سموات گردان کیے	نجوم اونہیں کیا کیا درخشان کیے
نباتات حبیب نمایان کیے	عیان بھرے و درمجان کیے
حجر سے جو اہر بھی اور زر و سیم	

نہایت کی عظمت اور بزرگوں کی عظمت کی طرف اشارہ ہے
 بیان کی صواب طرف اور ان کے توجہ و توجہ کی طرف اشارہ ہے
 روان کی صواب طرف اور ان کے توجہ و توجہ کی طرف اشارہ ہے
 بیان کی صواب طرف اور ان کے توجہ و توجہ کی طرف اشارہ ہے

عبادت اطاعت و الفتن ادب مصلحت
 حیا حسن و خلق خوش مکرست
 تمیز و سخن و سلیقہ اوزار و نفع
 فراوان و سلیقہ اوزار و نفع
 تراشکر احسان ہو کس سے ادا
 بہین مسد لطاف ہے انت
 کیے اور الطاف ہے انت
 نظر اس سو کیا کے سحر جھکا
 یہ سب تیرے اکرام ہیں یا کریم

حیات نیکو کارانی

منقبت مقام و کائنات علیہ السلام
 علم تہ دنیا و دین ہو یا محمد مصطفیٰ
 سرگودہ سلیمان ہو یا محمد مصطفیٰ
 عالم دین مبین ہو یا محمد مصطفیٰ
 مبداء الہی یقین ہو یا محمد مصطفیٰ
 رحمت للعالمین ہو یا محمد مصطفیٰ
 آسمان شمس و قمر ہو یا محمد مصطفیٰ
 زمین و دریا کو قدم اپنے سے دی نصیب
 رنگ و بو گلشن سکونت کی بڑھالی بر ملا
 نہایت کی عظمت اور بزرگوں کی عظمت کی طرف اشارہ ہے
 بیان کی صواب طرف اور ان کے توجہ و توجہ کی طرف اشارہ ہے
 روان کی صواب طرف اور ان کے توجہ و توجہ کی طرف اشارہ ہے
 بیان کی صواب طرف اور ان کے توجہ و توجہ کی طرف اشارہ ہے

دانش عام ترستہ انہیں کا نشان
 ہمارا رہی پیش قدم بنون کا نشان
 اور کھار و صف ہے کلام و کلام کا نشان
 مہر و قیام مہر و قیام کا نشان
 کشور اعجاز و نو ہے اوستا کا نشان
 صاحب تاج و تاج کا نشان
 ملک و الملوک کا نشان
 اور سار و سار کا نشان
 کیانی کو سار کا نشان
 اور کھار و صف ہے کلام و کلام کا نشان
 مہر و قیام مہر و قیام کا نشان
 کشور اعجاز و نو ہے اوستا کا نشان
 صاحب تاج و تاج کا نشان
 ملک و الملوک کا نشان
 اور سار و سار کا نشان
 کیانی کو سار کا نشان

[illegible]

یہاں تک کہ جو کچھ کہنا چاہتا ہوں اسے کہتا ہوں اور جو کچھ نہ کہنا چاہتا ہوں اسے چھپاتا ہوں۔
یہاں تک کہ جو کچھ کہنا چاہتا ہوں اسے کہتا ہوں اور جو کچھ نہ کہنا چاہتا ہوں اسے چھپاتا ہوں۔
یہاں تک کہ جو کچھ کہنا چاہتا ہوں اسے کہتا ہوں اور جو کچھ نہ کہنا چاہتا ہوں اسے چھپاتا ہوں۔

خوبانکو مزاجو نے ابھی تو نہیں آگاہ	وہ آپسے روٹھا نہیں ملنے کا نظیر آہ
کیا دیکھے ہے چل پاؤں پڑا اور او سکھ منالا	
در بیان فنا	
پڑھو علم کو اس نیامین کو کامل فی ادراک ہو	اور لاؤ کتابین او ٹوئیر معنی کے ذراک ہو
مقول پڑھو منقول پڑھو منطق میں چالاک ہو	یاں جتنے علم کے دریا ہیں اون دریا کے پیراک ہو
سب جیتو جیکے جھگڑ میں سچ پوچھو تو کیا خاک ہو	
جب موت سے اگر کام پڑا سب قفسے قفسے پاک ہو	
مشہور حکیم اور سید ہوے یا پڑھو علم لیا بت کا	والا ان کتابوں سے روکا اور نسخوں سے صندوق بھرا
جیتت مرض نے ان لیا جھوٹے گھن اور زقا ورا	گو نسخے لاکھ مجرب تھے پر کام نہ آیا اک نسخا
سب جیتو جیکے جھگڑ میں سچ پوچھو تو کیا خاک ہو	
جب موت سے اگر کام پڑا سب قفسے قفسے پاک ہو	
یا مست شرابی نہ تھے یا زہر اہل مقدور ہو	یا پی پی کر دل شام ہو یا چلو میں مسرور ہو
جب عمر کے پیالے دو نوٹ کے ساعت پر مغمور ہو	یاں جب تہیج دور ہوے وان غرض شہ چور ہو
سب جیتو جیکے جھگڑ میں سچ پوچھو تو کیا خاک ہو	
جب موت سے اگر کام پڑا سب قفسے قفسے پاک ہو	
اس دنیا کی دھن دولت میں گر شاہ سلیمان جاہ چلے	یا شہر میر وزیر اعظم یا راجہ بنگر آہ چلے تر
منہ دیکھو اہل کے لشکر کات لکیر گھر کی راہ چلے	نے ہاتھی گھوڑے سنگ گئے تھے جیتو ہر اہل چلے
سب جیتو جیکے جھگڑ میں سچ پوچھو تو کیا خاک ہو	
جب موت سے اگر کام پڑا سب قفسے قفسے پاک ہو	

در بیان موت
دنیا کے ہر آدمی کو موت کی سزا ہے
جیتو جیکے جھگڑ میں سچ پوچھو تو کیا خاک ہو
جب موت سے اگر کام پڑا سب قفسے قفسے پاک ہو
اس دنیا کی دھن دولت میں گر شاہ سلیمان جاہ چلے
منہ دیکھو اہل کے لشکر کات لکیر گھر کی راہ چلے
سب جیتو جیکے جھگڑ میں سچ پوچھو تو کیا خاک ہو
جب موت سے اگر کام پڑا سب قفسے قفسے پاک ہو

کتے سن کے ہوش کھوتے تھے	ہم اسی دن کو یار و روتے تھے
آخرا دیکھے تو یہ نئے طوفان	اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
کہ بھلا وہ جو کچھ کہے تھا جب	کچھ ہے سچ یا کہ جھوٹ ہے یہ سب
آہ اب ہکو اس سے کیا مطلب	سچ بھی ہو گا تو تو کہے گا کب
شرم کا ہے کو کھلنے دے گی زبان	اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
تو جو راتوں کو اوتھیں جاتا ہے	جی میں پھولا نہیں سماتا ہے
قہقہے مار کھلکھلاتا ہے تو	ہکو اب پھر یہ ہول آتا ہے
کہیں ویسے ہی پھر خون بہتاں	اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
آج جہاننا کہیں جو ہے ٹھانا	دیکھو اونکے ساتھ مت جانا
آفت اس حسن پر تو مت لانا	اونکے زہن ساز و مہین مت آنا
اونسے ڈرتا ہے ہر گھڑی شیطان	اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
تو بھلا گو کہ ہوشیار رہا	پر دیا جب تشا وغا سے بلا
تجھے غافل نشے میں جب پایا	پھرا چھوٹا کیسے کب چھوڑا
رحم کر اپنے حال پر اسے جان	اب بھی ظالم ہماری بات کو مان

اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان

اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان

اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان

اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان
 اب بھی ظالم ہماری بات کو مان

جوشوخ سنگدل ہے پر نیراد نرم ہو	زیر وہ ہے جسکو دیکھ کے فولاد نرم ہو
--------------------------------	-------------------------------------

زیر وہ ہے جسکو دیکھ کے فولاد نرم ہو

جو بے سوہو رہا ہے خدا مبتلا سے زبرد

ہر اک یہی لکائے ہے و نرات ہائے زر

کیرٹے پہ گرگا ہے ملائی کلابون

مین اوسکے تار تار کی تعریف کیا لکھوں

ہو دسترس تو حور اوچکے کو کیا کہوں ؟

میر بھی دلیور ہے کہ سن سی اسکو چھوڑ لوں

جو ہے سو ہو رہا ہے سدا مبتلا ہے زر

ہر اک یہی پکارے ہے و نرات ہائے زر

حالوگ روم شام سر ہزر کو کاتے ہیں

ماجید مجید: نیکو کار آتے جاتے ہیں

و کہ ہے زکوٰۃ اسطرح بانگہ آتر ہے

اور ہانگیز کہ اسطو کہ کہہ آتے ہیں۔

ہوئے سو پور ماتے سدا مٹاے زر

ہر اک ہر کارے سے دنیا ات باسز

سونیک، احمد ولین جو کتابوں پر عام بین

وہ جو دلیر و بہادری کا نام ہے

حسکے ورق ورق ہی سندھے تمام ہیں

ست موز زاده اونکے ہی قیمت موز نام موز

جو ہے سو ہو رہا ہے خدا عزوجل سے زر

ہر اک یہی کما ہے ہے دمنات ہا سے زر

اب جنگ گھر میں ڈھیر سے سونکے دام کے

ہر اک امیدوار پر ۱۰ روپے ٹکس تمام

ملک او ان کے لئے اور کئی اور سر

ماہر کے ایسے کامیاب اور کے حکام کے
ارتقاء کے لئے اس کے لئے اس کے لئے

سب سے پہلے جوہن سے سلام ہے

یہاں تھے عطا کے علیہ السلام کے

جو ہر مور ہا ہے سدا مبتلا ہے رہے ہر اہل بھی پکارے ہے دوسرا ہا ہے رہے

ہر اس بھی پکارے ہے دھڑا دھڑا

ایم کیم او و سب کی بید و سرت کنی یون ان کا ز حصار یکدر و قدر

ان راجع الى محمد بن عبد الله بن قيس

اور کج خلق بی بی سے

بجائی میں اس کے لئے اس کے لئے اس کے لئے

نور علیہ السلام

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

روزگار / روزگار / روزگار / روزگار / روزگار

موتی

۱۲۱ حضرت سلیمان علیہ السلام کا دربار
۱۲۲ حضرت داؤد علیہ السلام کا دربار
۱۲۳ حضرت یونس علیہ السلام کا دربار
۱۲۴ حضرت ابراہیم علیہ السلام کا دربار
۱۲۵ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۶ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۷ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۸ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۹ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۰ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار

ہو بلبل خوش الحان حضرت سلیم چشتی	
چاکر ہین تیر سردار کے فقور اور خاقان	ہے سلطنت جہان کی سب تیر زیر فرمان
ہین حکم ہین مہار جہن و بری والسان	خوان کرم یہ تیر ہے خلق ساری حمان
ہو وقت کے سلیمان حضرت سلیم چشتی	
خلفت ہوئی محتاسے سب نور سے مجسم	تم سب سے ہو معظم اور سب سے ہو مکرم
ابر کرم سے تیر دایم ہے سبز و خرم	اور خوبیاں جہان کی تیر ہو میں مسلم
عالم کا سب گلستان حضرت سلیم چشتی	
محتاج ہین محتاسے اک لطف کی نگہ کے	پشت و پناہ ہو تم ہر اک گداوشہ کے
خاک قدم مختاری اور چشم مہرودہ کے	منزل یہ آکے پوچھ سالک مختاری ہلکے
ہو روشنی کے سامان حضرت سلیم چشتی	
روشن ہین ہمت سے پردے سب آسمان زمین کے	چشم و چراغ ہو تم اب جملہ مومنین کے
ذره بنین تفاوت تم آسمان و زمین کے	بیشک ضیاء دل ہو ہر صاحب یقین کے
ہو آفتاب رخشان حضرت سلیم چشتی	
حرمت ہو دوستوں کو حضرت مہار و دوست	عالم ہے سب معطر تیر کرم کی بو سے
ارکھو نظیر کو تم دو جگہ میں آبرو سے	یہ چاہتا ہوں اب میں سودل کی آرزو سے
اے موجد ہر احسان حضرت سلیم چشتی	
دربیان عرس حضرت سلیم چشتی	
ہے یہ مجمع نکو سہ شستی کا	
ذکر کیا یاں گنہ کی زشتی کا	

۱۲۱ حضرت سلیمان علیہ السلام کا دربار
۱۲۲ حضرت داؤد علیہ السلام کا دربار
۱۲۳ حضرت یونس علیہ السلام کا دربار
۱۲۴ حضرت ابراہیم علیہ السلام کا دربار
۱۲۵ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۶ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۷ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۸ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۹ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۰ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۱ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۲ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۳ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۴ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۵ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۶ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۷ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۸ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۹ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۴۰ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار

۱۲۱ حضرت سلیمان علیہ السلام کا دربار
۱۲۲ حضرت داؤد علیہ السلام کا دربار
۱۲۳ حضرت یونس علیہ السلام کا دربار
۱۲۴ حضرت ابراہیم علیہ السلام کا دربار
۱۲۵ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۶ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۷ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۸ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۲۹ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۰ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۱ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۲ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۳ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۴ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۵ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۶ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۷ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۸ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۳۹ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار
۱۴۰ حضرت اسماعیل علیہ السلام کا دربار

گامستان کی چمن کی باغ کی گلزار کی راکھی ڈ	
اگر اسے ہاتھ اوٹھتے ہیں گل راکھی جو ہلتے ہیں	کلیجے نہ کیسے دوانو کے کیا کیا تھا مچلتے ہیں
کہان نازک پوچھو اور کہان یہ ناک ٹٹتے ہیں	چمن میں شاخ پر کب اس طرح سے پھول کھلتے ہیں
جو کچھ غولی میں ہر اوس شوخ گل خسار کی راکھی	
پھر چمن میں راکھیان باندھو جو ہر دم حسن کے ہر	تو اونکی راکھیوں کو دیکھو ایمان چاؤ کے مارے
ہیں زینار اور قشقہ لگاتے اوپر بارے	نظر آیا یہ باہمن نیکے راکھی مانتے پیارے
بندھاواو اوس ستم منکر ایس تہوار کی راکھی	
محسن سولی	
قاتل جو میرا اور ہے اک سرخ شال آیا	کھا کھا کے پان ظالم کر ہونٹ لال آیا
گویا نکل شفق سے بدر کمال آیا	جب نہ سہوہ پریر و ملکر گلال آیا
اک دم تو دیکھ اوسکو ہولی کو حال آیا	
عیش و طرب کا سامان ہر آج سب گم اوسکے	ابو تمنین سے کوئی دنیا میں ہر اوسکے
ازراہ تابماہی بندے ہیں بیز راوسکے	کل وقت شام سورج ملنے کو منہ پر اوسکے
رکھ کر شفق کے سر پر طشت گلال آیا	
خالص کہیں سے تازی کن محض ان منکا کر	مشک گلاب میں بھی ملکر اوس سے بسا کر
شیشے میں بھر کے نکلا چپکے لگا چھپا کر	مدت سے آرزو تھی اک دم لگا چکا کر
اک دن صنم پہ جا کر میں رنگ ڈال آیا	
ارباب بزم پھر تو وہ شاہ اپنے لیکر	سب ہنشین حسب دلخواہ اپنے لیکر

جاکے چمن کا گلزار اپنے ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ
وہیں چمن کے گلزار میں ایک ایک گل کے ساتھ

اگر اسے ہاتھ اوٹھتے ہیں گل راکھی جو ہلتے ہیں
کہان نازک پوچھو اور کہان یہ ناک ٹٹتے ہیں
جو کچھ غولی میں ہر اوس شوخ گل خسار کی راکھی
پھر چمن میں راکھیان باندھو جو ہر دم حسن کے ہر
ہیں زینار اور قشقہ لگاتے اوپر بارے
بندھاواو اوس ستم منکر ایس تہوار کی راکھی
محسن سولی

کرتیہاں اب علامت خود دیکھو
لا حول یا شاکستہ سلطان بولا نظر تھکوا
اب ہولی کھینے کا دور کمال آیا

چمن میں آج نیم ہزار ایوہی
وہیں نکتہ کا بیٹھا رہا ایوہی
صدائے فریاد و صوت ہزار ایوہی
جنونے فون کی دل پر لگا رہا ایوہی
ہزار شاخوں کے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم
کئی نیم سہلے مانتوں نکلے یاد دہوم

اگر اسے ہاتھ اوٹھتے ہیں گل راکھی جو ہلتے ہیں
کہان نازک پوچھو اور کہان یہ ناک ٹٹتے ہیں
جو کچھ غولی میں ہر اوس شوخ گل خسار کی راکھی
پھر چمن میں راکھیان باندھو جو ہر دم حسن کے ہر
ہیں زینار اور قشقہ لگاتے اوپر بارے
بندھاواو اوس ستم منکر ایس تہوار کی راکھی
محسن سولی

بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا

کھلے سحر و ن طرف زور تخت گلزار	چلے ہے سحر و صبا اور نسیمِ عنبر بار
خبر سی ہے کہ آتا ہے وہ گل بخار	گئی مصیبت روزِ فراق سب یکتا
کہ اب قریب شب وصل یار آہو پچی	
کوئی ہے وصف کر گل کی تاجداری کا	کسی کو ذکر ہے بلبل کی بقیاری کا
سینِ یقوت مری جان اضطاری کا	سینِ یقوت مری جان آہ وزاری کا
خوشی ہو اب کہ مہر انتظار آہو پچی	
حسنہ بر غزل خود	
مترجل ہوا خون کی تھلک نہ دیکھو سکا	سحر و رنگ کی کندہ ڈکھت دیکھو سکا
کہر ہی لب کج سخن کی ٹھلک نہ دیکھو سکا	ترے جمال کی سوچ جھلک نہ دیکھو سکا
کھلی نقاب رہی جھٹک نہ دیکھو سکا	
ترے المین نہ ہو دخل سو صورت کو	نہ ہم سری ہو کبھی صاف سے کدورت کو
ملاپا تجھے کہاں آب گل کی صورت کو	تو وہ ہے نور سراپا کہ تیری صورت کو
بشر تو کیا ہے مری جان ملک نہ دیکھو سکا	
غم فراق میں جینے سے ہم جو اکتائے	نہ ان یار کے کوچ میں جا کے کام آئے
تو ان بھی فرسے ہمارے ہوائے اوروائے	گلی کی خاک بھی ہو کر نہ ٹھرنے پائے
ہمیں تو آہ فلک یا ننگ نہ دیکھو سکا	
ہوا ہوں سو کھلے کاٹھنیں ہجر میں درو	نہاں اور کراہ مرے مقابل ہو
کمال صنف کا اپنے کو نہیں کیا یارو	یہ ناتوان ہوں کہ آیا جو یار ملنے کو

بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا

بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
بہارِ عام کی شاہدِ جہان نہ دیکھو سکا
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا
دیکھو سکا کوئی عالم یہ میں مشتاق
بکھی اودھم کو جو قاصدِ زلفِ ہوس کا

جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے
جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے
جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے
جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے

یابانہ جھولی بھیک کی ٹکڑوں کو اور پر ہر نظر	ہو کر گدا پھر نیک ٹکڑی خاطر در بدر
گر یوں ہوا تو کیا ہوا اور ورن ہوا تو کیا ہوا	
گر ایک مصیبت میں ہا اور دوسرا شاد ہے	وان عیش و عشرت کے منے یان نالہ و فریاد ہے
یا لذتیں یا راحتیں یا ظلم یا بیداد ہے	کچھ رہ نہیں جاتا میان آخر کو سب برابر ہے
گر یوں ہوا تو کیا ہوا اور ورن ہوا تو کیا ہوا	
جو عشرتیں اگر طین تو بھی وہ گرجا نامیاں	جو درد کو اگر طین تو بھی وہ بھر جاتا میاں
یا سکھ میں یا دکھ میں غرض یا نسو گزرتا میاں	یا چارہ کی زندگی آخر کو مر جاتا میاں
گر یوں ہوا تو کیا ہوا اور ورن ہوا تو کیا ہوا	
اپ کو کسکو شاد ہوا کہ یہ آنکھیں نم کرے	یہ دل بچار ایک ہی کس کس کا اب ماتم کرے
یا دل کو روئے بٹیکر یا دل کو دکھ میں کم کرے	یا کما ہی طوفان ہوا ب کس کی جوتی غم کرے
گر یوں ہوا تو کیا ہوا اور ورن ہوا تو کیا ہوا	
اگر تو خیال ہو ہر حال میں بھی شاد ہو	دستار میں بھی سو خوشی رو مال میں بھی شاد ہو
آزادگی بھی دیکھ لے جہاں میں بھی شاد ہو	اس حال میں بھی شاد ہو اس عالم میں بھی شاد ہو
گر یوں ہوا تو کیا ہوا اور ورن ہوا تو کیا ہوا	
در بیان ہولی	
جہاں سے ہوا خوشی جہاں ہولی میں	کہ یا رہتے تھے یاروں کی نال ہولی میں
ہر ایک عیش سے ہیگا بحال ہولی میں	بہار اور کچھ ابکی ہے سال ہولی میں
مزا ہے سیر ہے ہر سو کمال ہولی میں	

جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے
جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے
جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے
جہاں سے تیرا دل چاہے وہاں سے تیرا دل چاہے

لکھا ہے ہولی میں ہر سو کمال ہولی میں
لکھا ہے ہولی میں ہر سو کمال ہولی میں
لکھا ہے ہولی میں ہر سو کمال ہولی میں
لکھا ہے ہولی میں ہر سو کمال ہولی میں

کثرت میں دیکھتا نہیں ہر چند دل مجھے
اوس شوخ کی طرف میں رقیبوں کے خوف سے

دیکھو! یہی ہوں تو آہ نظر بھر کے آس با پس

مقدور غیر کامین جو ساتھ چمکے	کیا غیر اپنے ساتھ نہ سایہ کو لئے دے
------------------------------	-------------------------------------

بھرتی ہو کر وگل کے صبا جس طریق سے ہم تو کمربند حائیلے حیلے سے پھیر لے

ٹیکے کے ساتھ ساتھ ستمگر کے آس پاس

بیل کی طرح کب تئیں نالہ کیا کروں	اب جی میں ہر تنگ کی مانند جلال و مہم
----------------------------------	--------------------------------------

گوشت و کھجور و پلو و چاون | مثل بنی آہ کا چکر سا باندھ دوں

پہلے دے کر وہ اپنے بچے سر کے اس میں

دو چار روز بیٹھ سکون کب میں دلفگار	اوس بن تو ایک دم نہیں دل کو مرے قرار
------------------------------------	--------------------------------------

تھانویا ناما نویہ باتین ہین بشمار	باران ہو کر چہ یاد ہو کچھ ہو پر ایک بار
-----------------------------------	---

میر آنا اوس صدم کے بجائے کمر کے آس پائیں

نے سہ کی سند بچھوڑنے بالوں کی اہم پرپی

کسی لکھن میں جلتی ہے کیا جانے تو کھڑی | آخر تک تو دیکھ کہ پروانہ اس کھڑی

کس سطران پھر ریہ تری سرے اس پاس

جزو خلق کے آئینہ کجیہ اور مطالب	مجھ کو جان دیو ہے یہ وصل کے سبب
---------------------------------	---------------------------------

معان کوئی دم کا یہ جلتا ہر تنہ لب | اس چاہ پر تو تجھ کو بھی لازم ہے یہ کہ اب

اوٹھکے ہو تو اے ہر آل سرے اس یاس

جنت میں جب کہ جائیں گے سب خرد اور کبیر کہہ دیتے اپنے دل کا جو کچھ ہو ویر کا صمیم

[illegible][illegible]

سازشیں چھلے
جلوں کے کہیں نہ
راگوں کے کہیں نہ
دھوکا کہیں نہ
ہولی نے بچا یا ہے
اس رات میں چین
اور بھل میں
کے شہ پر بھی

سب عیسیٰ کے رتوں میں، ہمارے رنگ زمین پر
ہو گیا ہے جیسا ہے عجب رنگ زمین پر
ماریسے کیسے ہوئی کے رنگ زمین پر
جو رنگ میں اک غلطی تھی عجب جوش
ہیں نام کہیں الگ کیسے تھی تو گلا پوش
پیتے ہیں شے عیسیٰ میں سب لوں میں دوش
مچوں کہیں بیٹے میں کہیں نام میں دوش
موتی کے جیسا ہے عجب رنگ زمین پر

[illegible]

بالفرض گر سیکو ہوئی یاد کیا	یا مٹھاسی میں ایک نئے خون جگر پیا
کوئی زیادہ عمر سے اکدم نہیں جیا	سوکھی کسینے روٹی چیا غم میں جی دیا
قلیا پلا و زردہ کین کھا کے مر گیا	جیتا رہا نہ کوئی ہر اک آکے مر گیا
پہنا لباس خوب اگر خطر کا بھرا	یا چٹوڑی گڈی کوئی اور حکمرا
آخر کو جیاجل کی جلی آنکر ہوا تر	پونے کے جھوٹے کو کوئی چھوڑ کر چلا
باغ و مکان محل کوئی بنوا کے مر گیا	جیتا رہا نہ کوئی ہر اک آکے مر گیا
گیسو بڑھا کے کوئی مشایخ ہوا یہاں	یا بنوا ہو کوئی ہوا خود منڈا یہاں
جب مرشد اجل کا قدم آیا درمیان	کوئی تو لہنی دائرہ لیے ہو گیا رواں
موتچین بھوین تلک کوئی منڈا کے مر گیا	جیتا رہا نہ کوئی ہر اک آکے مر گیا
گر ایک بیوتار ہوا ایک قد روار	سہو لگا جب آنکے تیغ اجل کا وار
بے قدر سی کام آئی کسیکانہ کچھ قاتا	تھا بچیا سو وہ تو مو اکھو گنگ و عار
اور جب کو شرم تھی سو وہ شرا کے مر گیا	جیتا رہا نہ کوئی ہر اک آکے مر گیا
کوئی ٹھٹھی جاتا تھا کوئی موٹھا اور بڑا	جسم تھنا نے ہاتھ میں لی تیغ اور سیر
کام آئی کچھ فقیری نہ کچھ تخت اور جھیر	یہ خاک پر ہوا وہ مو تخت کے اوپر

مشتوق مر گیا تو وہ عاشق بھی کہے آہ
 عاشق کوئی ہو اور کوئی مشتوق طعنا
 عاشق حکیم و عامل و فاضل و سالار
 نڈت بخوشی بد و خیر نادان جیو شیار
 دودھنی شان ہر کوئی دیکھ لے مر گیا
 جیتا رہا نہ کوئی ہر اک آکے مر گیا

کیا ارہی فتنانے اشراق کی غیب
 قہر کوئی کوئی کیا نہ نصیب
 جسم تھنا ہوا تھنا تھنا کی جھینپ
 کیا ہوا شاد و عاق و داؤد کی جھینپ
 کوئی خزانہ خاک میں گودا کے مر گیا
 جیتا رہا نہ کوئی ہر اک آکے مر گیا
 اس سے پہلے مر گیا جو ہوا شاد و عاق
 وہ زندہ ابھی سوئے تھا شاد و عاق

کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق
 کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق
 کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق
 کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق

کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق
 کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق
 کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق
 کوئی شاد و عاق کوئی شاد و عاق

دوپہائی کے درق میں سب درق روشن ہو
 ایک کالی میں نہیں چودہ طبق روشن ہو
 گنوں و درویشان اور اہل بیادال کا
 کھیل چکر گیا بیان حال اور قال کا
 گنور زنی پو کسکا چکر احوال کا
 دھنک منسکر دین نان روشن ہو
 دوپہائی کے درق میں سب درق روشن ہو
 ایک کالی میں نہیں چودہ طبق روشن ہو
 گنوں و درویشان اور اہل بیادال کا
 کھیل چکر گیا بیان حال اور قال کا
 گنور زنی پو کسکا چکر احوال کا
 دھنک منسکر دین نان روشن ہو

جب الی روٹی ہمیں سب نوری حق روشن ہو	رات دن شمس و قمر شام و شفق روشن ہو
زندگی کے تھے جو کچھ نظم و نسق روشن ہو	اپنے بیگانوں تک لازم تھے جو حق روشن ہو

دو چپاتی کے ورق میں سب رقا روشن ہوے
اک کبابی میں ہمیں جو وہ طبق روشن ہوے

وہ جواب کھاتے ہیں باقر خانی کلوشیرمال
یہ جو روٹی دال کا کتھے ہیں ہم گردنہیں جاں

دو چپائی کے ورق میں سبج رق روشن ہوے
اک رکابی میں مہین جویدہ طبق روشن ہوے

وہ تو اب مردِ خدا ہیں قوتِ جنکا نور ہے	وہ ملائک ہیں وہاں روٹی کا کیا نہ کوڑہ
دل سہارا تو فقط روٹی کا اب بخور ہے	ہم شکم بندوں کا تو باریہی دستور ہے

دو چپاتی کے ورق میں سب ورق روشن ہوئے
اک کالی میں ہمیں چودہ طبق روشن ہوئے

پٹ میں دولی پڑی جب تک یار و خیر ہے	گر نہ پھر غیہ کا اپنے ہی جیسے میر ہے
کھاتے ہی دوتر نوالے آسمان پر میر ہے	آسمان کیا پھر تو خاصہ لامکانی میر ہے

دو چپاتی کے ورق میں سب ورق روشن ہو
اک کالی میں مہین چودہ طبق روشن ہو

جنتک روٹی کا ٹکڑا ہونے دسترخوان پر	نے نمازوں میں لگے اور نہ کچھ قرآن پر
رات دن روٹی چڑھی رہتی ہی سبک دھیانہ	کیا خدا کا نور پر ہے پڑا ہر زمان پر

کوئی روئی سامعین اب پیر از پیر شد اسے نظر سے ہٹا کر
روچائی کے درویش بن سب بارق و طبق روشن ہوئے
اہل حق کو سب اک بات کا تماشا تر
دیکھے صاحبوں کی خاطر عذات کا تماشا تر
معاشرے کو سب کلمات کا تماشا
تیرا یہ حال دیکھیں برسات کا تماشا
تیرا یہ حال دیکھیں بادل کی تیرے تماشا

دیکھا جو حسن یا اور جون لعل یا انگارا	تو لعل چینی کا ہی پھر پالنا پیا را
کل یا کہ جاہل رو کا اور لعل کو اوتارا	اوس لعل کے ہی ڈھب میں اوس پر بھی طار را
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا	عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
بازاری حسن دیکھا تو گر کے دلفگاری	پھر سے بنائے خاصے رنگین ہلکے بھاری
ڈالے ہنڈولے اوس میں رنگین نگاری	اون پھروں ہی میں کر لانی دکانداری
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا	عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
اچھا لگا جو دل کو سیمین بدن پیارا	تو کیا گری کا پھر ٹھٹھکا سنوارا
دکھلا کے چاندی سونا جیسے چمکتے تارا	پارا ہی تھا تو اوس کو اس ٹھیں مارا تارا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا	عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
جسنا یہ جیکہ دیکھے اس حسن کے تپا پے	تو بکر با محسن اوسجا چھاپا تلک ہی چھاپے
چندن دکھا کے ہر دم و پرین دکھا کے بھاپے	اوس گھلے پھر بھی خراپے ہی چھاپے
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا	عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
جادو جو حسن دیکھا تو سیکھے جادو ٹونے	سیر و نکے تبیں جگا کے بٹھایا کونے کونے
پڑھو کھویر کیے کا جل جانوں سندور مٹونے	جادو میں دیکھو ٹالے کا فر کئی سلونے

سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا

سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا

سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا

سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا
سوکر و فن بنانا سوزنگے روپ بھرنا
عاشق کو ہر طرح سے خوبان کی دید کرنا

[illegible]

وہ تو یہ سمجھی دل میں کہ دھیرا جو یاؤنگی	دھیر کیے پان دھڑکی مستی منگاؤنگی
باقی رہی چیدام سو پانی بھراؤنگی	بھر دلمیں سوچتی ہے کہ کیا خاک کھاؤنگی
آخر چیدنا اوسکا بھناتی ہے مفاسی	

جب مفلسی سے ہونے کا نوت کا دل اودا	پھر تاپے لے ظہور کیو ہر گھر کے آس پاس
اک پاو سیر آٹیک کی دل میں لگا کے آس	گور کیا وقت ہوتے تو گاتا ہے وہ بھیاس
یا تنکے حواس کے اوڑھتی ہے مفلسی	

سب شکاں
آن دوستوں کی محبت
جو آشنا ہیں او کی نوا الفت گھٹاتی ہے
جو غریب کی عیادت گھٹاتی ہے
یا گھٹاتی ہے

مفسس جو بیاہ بیٹی کا کرتا ہے بول بول	بسیا کہاں جو عیا کے وہ لا اور جہیز مول
جور و کا وہ گلہ کہ پھوٹا ہو جیسے ڈھول	گھر کی حلال خوری ملک کرتی پھر شہنشاہ
سیت تمام اوسکی اور شمعانی ہے مفلسی	

اپنے کی
شہر و حیا و عزت و دولت
یاں ناخن اور بال شہنشاہی ہے مفلسی
آبادی

<p>بیت کا بیاہ ہو تو نہ بیاہی نہ ساسختی ہے ان چھ ایک میلی حیدر اوڑھ جاتی ہے</p>	<p>نے روشنی نہ بیاہے کی آواز آتی ہے بٹیا بنا ہے دو لہا تو با و ابراتی ہے</p>
<p>مفلس کی یہ برات چڑھاتی ہے مفلسی</p>	<p>جب مفلسی کا توئی تو مشافرت کہاں ہو وہ قدر ذات کی وہ کاندہ</p>

کر بیاہ کر چلا ہے محمد کو تو یہ بلا	شہد از نانا ہی پڑا اور بھاٹ منڈ چڑا
کھینچے ہو کراٹے سے چلے جاتے ہیں جا بجا	وہ آگے آگے لڑتا ہوا جاتا ہے چلا کر
اور پیچھے پیچھے لوں کو بیجاتی ہے مفلسی تر	

دروا ہے پر زنا ہے بجائے ہن تالیان	اور لہریں بھی دوسری دیتی ہے گالیان
مالن گلے کی ہار ہو ڈھری لے ڈالیاں	سقہ کھڑا سنا ہے باتیں رز الیاں
یہ خواری یہ خرابی دکھاتی ہے مفسی	

دنیا میں ایک شاہ ہے اسے یا
 اشراق کو بناتی ہے ایک
 خالق مفسی میں کی خالی
 کیا کیا میں مفسی کی خالی
 وہ جاسے جسد کو جلالی
 جنم دل
 کروں احوال کا اپنی ان کیا
 مہر ازیں جو کہ و درشت میں از تو
 کو از جو میں من کلمہ ازل میں

[illegible]

مجلس کارزد در هر روز ملاقاتی
بکلیه افاضیوں کے لئے
کیا ہو گا۔

[illegible]

کلیات ریاضیہ کی یاد دہی

وائے سوانگلوئی ہرگز نیالی اوئے
 ویکو دلائی جبار و شکو شکائے شکٹ
 مفلس کو پیر و مرشد رہا ہر طاوایا
 آٹا طاوایا بندہ من چو طہار ہا ندارد
 روٹی پکاسے کس پر کھیرین تو ندارد
 گر تھکی پیر تقویٰ تو پیرا ندارد
 فوجید مندی غائب جیسر طاوایا
 یابانی کار میون من جبر طاوایا
 قلیے ملا و زرد سے دود و اور ملائی کوئے
 کی پوری لڈ و سب نفلسی کے کوئے
 سو کھا ملا

کہ بس کیا کر چکا عمر اپنی حرف اور شعلہ آتش	وہ آیا تری گرمی میں حرف اور شعلہ آتش
نہیں نکالا تو ہی دریا تو حرف اور شعلہ آتش	پڑا ہے کیا فسرہ شل برف اے شعلہ آتش
یہ سنتے ہی مجھ کو کاہو گیا دل طیش میں اگر	لیا اک ایسا چکر جس طرح پھرتا ہے گھن چکر
گناہ وجیب کی سب بھیان کر ڈالیں ستراسر	اوڑا کر گرد مل کر خاک نکلا گھر سے پھر باہر
چنان اکتون زخو زرفتم منید انم کجا ستم	برنگ جان گذشتم از کہ و راہ از کہ پیوستم
ز رہ گرفت اکتون این بان شور و جن و ستم	ہجوم محشم منگامدم دیوانہ ام مستم
یہ طرح تھے ہی ہوتی بحر جنوں کی اور سرسائی	عجب دیوانہ پن کی آس کے موج آنکھوں میں لہرائی
جو میں دریادول نے آکے پھر چلنے کی شہرائی	قضا نے لاو میں اکل سقد ز بخیر سینائی
خدا جاہ نے اوڑا لائی قضا جا کر کہا نسوہ	زین سے نکلی کا فریا کہ او تر حیا کان سوہ
نرالی تھی غرض اور یار و زندان جہا نسوہ	کھٹکتی وہ رنگ بانی تھی اس سوڑ و فغان سوہ
کیا اگر جنوں نے دل کا وان یہ غلبہ بریا	کہ ننگ الگ اور خس بس جلا یا گھر قیہون کا
نہ وہ انبوہ رہا نہ وہ خزانہ دھوم نے چرچا	نظر آیا جو میں پھر ہوش میں تو کہلے یہ بولا

کھڑی ہوئی ہے جہاں پہلے رہا تھا
 ابرا ملا تو ایسا اس پر ملا تو ایسا
 کھڑی ہوئی ہے جہاں پہلے رہا تھا
 ابرا ملا تو ایسا اس پر ملا تو ایسا
 کھڑی ہوئی ہے جہاں پہلے رہا تھا
 ابرا ملا تو ایسا اس پر ملا تو ایسا

ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر
ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر

ہر آن وٹھاتی تھیں بالک کیا کتور پے سونے کی نند اور جھوڑا نے ایسی کی شادی بالک ہونے کی	
جو نیکی جوگی تھو اونکو اوس آن نیش خوشحال کیا	پھر آئے مالے ریشم کے اور زر بھی بخشا بہتیرا
اور جتنو ناچنے والے تھے اسبابا دھنیں بھی بے دیا	معان جو گھر میں آئے تھے اب لگا بھی رمان رکھا
دنرات چھٹی کے سونے تک من خوشدل کیا لوگ لگالی کا پھر تعالٰیٰ سوچے اور دھرم میں جب نیگ چکنا یاد املی کا	
نند اور جھوڑا بالک گوان ہاتھوں میں تھیں بھر کھٹے	نت پیار کرین تھیں دھرم میں نہری برن کی بنکے
جی بھلاتے میں پرچاتے اور خوب کھلونے شگواستے	ہر آن بھلاتے پالنے میں ایدھر اور اودھر بیٹھے
کر یا تو نظیر اب ہر ساعت اوس بالی اور اوس بھولے کی آستہ سے بیٹھو چکن کر جھرو لوکان جھٹوے کی تر	
بالین بانسری	
یارو سنو یہ رودھ کنھیا کا بالین	اور بدھ پوری نگر کے لہیا کا بالین
موہن سرپ کرت کر یا کا بالین تر	بن بن کے گوال گوڈن چریا کا بالین
ایسا تھا بانسری کے بجیا کا بالین کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین	
ظاہر میں سب نہ جھوڑا گئے آپ تھے	ورنہ آپ مائی تھا اور آپی باپ تھے
بروہ میں بالین کے یہ اونکے ملاپ تھے	جو تھے سرپ کیے جنھیں سو وہ آپ تھے
ایسا تھا بانسری کے بجیا کا بالین کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین	

ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر
ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر
ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر

ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر
ایسا تھا بانسری کے کشن کنھیا کا بالین
کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین
یہ ہے وہ سنیا یادوں پہ سیاہی ملے دھڑک
بالوں میں اویس کا جو پہ پہلے سو کر

ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین
کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین
سب مل جو دیا میں کشن کنھیا کا بالین
و آؤ نکو کیا میں کشن کنھیا کا بالین
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین
کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین
سب مل جو دیا میں کشن کنھیا کا بالین
و آؤ نکو کیا میں کشن کنھیا کا بالین

ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین	
کوٹھی میں ہو رہی تھی تو اسکو ڈھنڈورنا	گوئی میں ہو تو اسکو بھی جانے کو پورنا
اونچا ہو تو بھی کا ندھے پر چڑھ کر نہ چھوڑنا	پونچا نہ ہا تو اسے مرلی سے چھوڑنا
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین	
گر چوری کرتے آگئی گوالن کوئی وہاں	اور اسنے آکر لیا تو اسکو لے گیاں
میں تو ترے دہی کی اوڑا تا تھا مکھیاں	کھاتا نہیں میں اسکی کالے تھا چوٹیاں
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین	
گر مارنے کو ہاتھ اوٹھالی کوئی ذرا	تو اسکی انگیا پھاڑتے گھونے لگا لگا
چلا تے گالی دیتے مچل جاتے جا بجا	ہر طرح واسنے بھاگ نکلتے اوڑا چھوڑا
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین	
غصے میں کوئی ہاتھ پکڑتی جو آنکر تر	تو اسکو وہ سروپ کھاتے تھوڑی دھڑ
جو آئی لاکے دھرتی وہ ماگھن کٹوری بھر	غصہ وہ انکا آئین جاتا وہیں او تر
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین	

میں نے نظر کیا دی

جب کا تھو جی جو دل سے کرتے ہیں بیان
تمہیں بچاؤ تا مار ساری میں تھوٹیاں
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین
کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین
سب مل جو دیا میں کشن کنھیا کا بالین
و آؤ نکو کیا میں کشن کنھیا کا بالین
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین
کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین
سب مل جو دیا میں کشن کنھیا کا بالین
و آؤ نکو کیا میں کشن کنھیا کا بالین

ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین
کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین
سب مل جو دیا میں کشن کنھیا کا بالین
و آؤ نکو کیا میں کشن کنھیا کا بالین
ایسا تھا بانسری کے بچیا کا بالین
کیا کیا کہوں میں کشن کنھیا کا بالین
سب مل جو دیا میں کشن کنھیا کا بالین
و آؤ نکو کیا میں کشن کنھیا کا بالین

ایسا تھا بانسری کے بجیا کا بالین کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین	
تھے کانہ جی تو مذہب و اسکے گھر کے ماہ	مومن نول کشور کی بھتی بسکے دلین چاہ
اونکو جو دیکھتا تھا سو کہتا تھا واہ واہ	ایسا تو بالین نہ ہوا ہے کسی کا آہ
ایسا تھا بانسری کے بجیا کا بالین کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین	
سب ٹکے یار و کشن مراری کی بولو بے	گو بند چھیل کنج بہاری کی بولو بے
دو دھچکری گاری نا تو بہاری کی بولو بے	تم بھی نظیر کشن بہاری کی بولو بے
ایسا تھا بانسری کے بجیا کا بالین کیا کیا کمون میں کشن کنھیا کا بالین	
بانسری	
جب مرلی دھرنے مرلی کو اپنی ادھر دھری	کیا کیا پریم میت بھری اوسین دھن بھری
لے اوسین ادھے ادھے کی ہر دم بھری کھری	لہرائی دھن جو ادھی ادھر اور ادھر ڈری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری	
کتے تو ادھی سننے سے دھن ہو گئے دھنی	کتوں کی سدہ بسر گئی جسم وہ دھن سنی
کتوں کی من سے کل گئی اور بیا کل جنی	کیا نہ سے لیکے ناریاں کیا کوڑھ کیا گنی
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری	ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری

جہاں کانہ جی کو وہ بنی جی بانسری
جس کا بنینہ اولی وان جی بھلاواری
جس کی بوسے بنی اور بنی بھلاواری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
جس کا بنینہ اولی وان جی بھلاواری
جس کی بوسے بنی اور بنی بھلاواری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری

ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
گو اونی میں نہ لال بجائے سب کھری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
جس کا بنینہ اولی وان جی بھلاواری
جس کی بوسے بنی اور بنی بھلاواری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری

سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
جس کا بنینہ اولی وان جی بھلاواری
جس کی بوسے بنی اور بنی بھلاواری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
جس کا بنینہ اولی وان جی بھلاواری
جس کی بوسے بنی اور بنی بھلاواری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری

ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
گو اونی میں نہ لال بجائے سب کھری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری
جس کا بنینہ اولی وان جی بھلاواری
جس کی بوسے بنی اور بنی بھلاواری
سب سننے والے کہ اوٹھے جے جے ہری ہری
ایسی بجائی کشن کنھیا نے بانسری

ان کی دکانوں میں سے ایک دکان ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے

ان کی دکانوں میں سے ایک دکان ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے

کیا وہ دلبر کوئی نوپلا ہے
 موتیا ہے چنبیلی بیلا ہے
 شہری قصباتی اور گنویلا ہے
 ایک کیا کیا وہ کھیل کھیلا ہے

ان کی دکانوں میں سے ایک دکان ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے

رنگ ہے روپ ہے جھمیللا ہے
 زور بلدیو جی کامیلا ہے

کھین یار اور کھین اغیار
 کھین بستی ہے اور کھین گلزار
 وہی بھگتی ہے اور وہی اوتار
 آپ آتا ہے دیکھنے کو بہار

ان کی دکانوں میں سے ایک دکان ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے

رنگ ہے روپ ہے جھمیللا ہے
 زور بلدیو جی کامیلا ہے

کھین رام اور کھین لچھن
 کھین باراکھین بدن موہن
 سب سروپون میں ہیں اویسے جتن
 کھین نکلا ہے سیر کو بن بن

ان کی دکانوں میں سے ایک دکان ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے

رنگ ہے روپ ہے جھمیللا ہے
 زور بلدیو جی کامیلا ہے

ان کی دکانوں میں سے ایک دکان ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے
 اور یہی شہر ہے اور یہی شہر ہے

رنگ سے روپ کا
 زور بلدیو جی کا
 اور لاکھون میں رہائی اور نانی
 اور پھر موت کی لاکھ لطفانی
 یا علی علی میراں لکھانی اور دیکھانی
 سب سے نین مہول قول کیا مانی
 پانی کا دودھ دودھ کا پانی
 رنگ سے روپ کا
 زور بلدیو جی کا

کتنے کچے ہیں کتنے کچے ہیں
 اوندھے منہ اور اوجھال چکے ہیں
 جو زن کھٹا ہیں اور کچے ہیں
 دودھ کھویا مائی کچے ہیں
 بیستر انبوا اور بھڑکے ہیں
 دھوڑ دھولن سون کی دھڑکے ہیں
 کھلی ہاتھی کھڑکے ہیں
 جھیلے

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, written diagonally across the page.

[illegible]

جو عاہلہ مراد او یمن سے دوستی میں
دوستی نہ لکھنے سے دوستی میں
اوئی سرین میں آیا تو پھر دیکھو کہ ہونے کو
اردا اس کر کے سر کو جھکاؤ نکال دو
کر عرضاؤ نے اپنا تو احوال سے نظر
اپنے کرم سے لینے لگے بچھا یاں سے نظر

ملکات نظر الہ آبادی

رکھنا اپنی مہر سے دھیری اُپر
 اس کے سر کو جھکاؤنگے درو
 ایسے گرم سے لٹکاؤ احوال سے نظر
 رکھنا اپنی مہر سے دھیری اُپر

کلیات نظریہ آبادی

رُحْمَ اَدْنٰى يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا هَلْ يٰرٰى
 تَبَايَعْتُمْ بَيْنَكُمْ فِىْ اَمْوَالِكُمْ حَتّٰى
 تَكُوْنُوْا كَاسْتِغْنٰى

در گماچی کے در سے جو

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وہن یو جی

وہن یو جی

وہن یو جی

وہن یو جی

وہن یو جی

۱۔ دریاں لاجپتین
 ۲۔ نیشی خوت باوایت پین
 ۳۔ مندر موئی علی جبرین پور علی جیت پین
 ۴۔ سندرست من پور پت پتی جی پور سن کی
 ۵۔ جہانزی دوسری کی پور ورسا پتے صاوت ہے
 ۶۔ دھلیان گکارو ورسا پتے سب کی من ورت ہے
 ۷۔ سب بادا کی پور ورسا پتے کر کے شن پادوت ہے
 ۸۔ کوہ کی جیت پور ورسا پتے کامن پتے پور پت ہے

[illegible]

۱۴
اور اس کی پوری پوری دنیا کو غلام کر لیا جو اس کی
جہان کر کے دیاں ملک میں وہ تو بے انتہائی
اور اس کی پوری دنیا کو غلام کر لیا جو اس کی
جہان کر کے دیاں ملک میں وہ تو بے انتہائی
اور اس کی پوری دنیا کو غلام کر لیا جو اس کی
جہان کر کے دیاں ملک میں وہ تو بے انتہائی

ہر وہ گناہ کر کے ہر شہر ہے ہر دیس ہے
مقدور تلک دیکھو پیر اور اپنی تکیں دھو چکے
جواب لکھی کروں میں ہر طوطی اگر پوئے
جب چینی مال نصیبوں نے پیر اسکے اگے ہار گئے
کیا دیکھیں ان کیلاس پر پوئے کیلے ہن بیٹھے
جب من کو سکھ آندہ ہوئی پیر توڑیسی ان کیسرے

جس آن پر بہت کچھ سنے دو کیسے شیکا شادی کا
پھر وہاں سے اپنے دلیں پھر کر کراچ مبارکبادی کا

وان کتنے راجہ تھے اگر اس شیکہ کی آیات کسی
سبب بیش کٹم دشا دھوی اور پر جا کو ہوئی خوشنوتی
کوئی بولی ہر دم خوش ہو کر جو آئی گائی گورا کی
کوئی آنکھیں جو چو پیا کر کوئی ڈر بلائیں لیتی
تہ راجہ ہر نیات سو وان لگن عورت کی پوچھی
وان ٹہرا بایں ہر آنیکہ ساعت شادی لگن دھری
وہ پتر می شید کے کا پس گئی دلا تہ او خوں نے باخی

وان اگر او تر مرید بیاید و گوشتها او بجای یک پیرمان پڑا
اب بیانے آگے سنو یہ برین اس آن
وان جانے جو کون انھیں تعویذ و او تر مرید جوگی بنا

سربانوں نے شہنشاہ شہنشاہ کو ہوا کی راجہ گھر سے خوشی
گھر بار میں ملی ڈھول بجا آئے خوشی کی صوم محی
کوئی گود پڑھا کرتی تھی امیر کی گوریا پرستی
جب گھر میں مشہور ہوئی یہ بات خوشی آئے بھری
سب سے لے ماہ مہینے کی یہ ساعت ہو اور نیک گھڑی
تب راجہ شہنشاہ کو اس بات کی خبر لی لکھو بھی
ہونا دیا پر اسوار چلے اور آئے نگر کی راجہ کی
نوشہ وقت نویلی پیاو بھری کر جوگی کا سامان برا
جب وہ ان سے شیونے کیا جوگی کا سامان
ترسول چکر کا ندھریا اور راجہ بھر اسب کا اور تن

[illegible][illegible]

دال جن جن
 توجہ ہاتھ لگا اور سی تھا اور
 اب یہاں سے اسے سنو دھیان اور دھار
 آئندہ جی سے ہونی پیاری کی
 آدھینک دھیان کو الکی ان کو پیاریون اور
 یہ کسی پستان بنی کہ مشکل سے ہوتی
 یہ میری اور پیاری بنی الکی سندر بھولی
 یہ بلی دھن اور دوت کی یہ بھول آواز کی
 یہ کیا دھن دھن اور دھیان و دھن
 یہ دھن دھن دھن دھن دھن دھن

[illegible]

رتہ پر بلکدیں اور
 وہ رنگین جھالو اور بھین وہ
 پوچھا کھو کھو دروازہ پر اور رنگی بوجھ اور کھلی
 تھے خفے شادی غمت سامان خود ان تیار تھے
 اٹھا کھڑا ان دروازہ پر چاہتے ہیں اوس آن
 اب بیان سے آگے سنو راجہ نے اویکا کیا بیان
 پوچھا کہ وہ کس سے کہیں اویکا کیا بیان
 پوچھا کہ وہ کس سے کہیں اویکا کیا بیان

کتابخانه خطی ایرانی

این بقال بجاوریت نزد چوآن که با او دیکم
مقام نیکوین من است ای بی گنا
چو که با شسته با هم می کشد که با بی گنا
هم چو نین من که با است او که با
اسکان دیوایت من که با است او که با
هزوت بجاوری با خود می کشد که با
من این بقال بجاوریت نزد چوآن که با او دیکم
مقام نیکوین من است ای بی گنا
چو که با شسته با هم می کشد که با بی گنا
هم چو نین من که با است او که با
اسکان دیوایت من که با است او که با
هزوت بجاوری با خود می کشد که با
من این بقال بجاوریت نزد چوآن که با او دیکم

وہ نیت الہوم کیا سب لاکر اسکی چیز رکھی
گنیش کی پوجا کرو ان پھر پوجا کی نوگرہوں کی
اور لے لے نیگ مائین میں دو لکھ دو لکھ کو نیگی
اسلو پیر و مل الیمین ہریت جو ہوتی پھر و نیگی
ہر چار طرف چکی جھکی خوشحالی خولی خوشوقتی
جو مائین جو آند خوشی وہ طاسہ اسکی آن ہوئی
آکے باہر شاد ہو دو لکھ جس اطوار
جو زمین اور زمین و ان تعلیق نہ سمجھی شاد ہو
شیوہ ہر اکے منڈل سے چون سورج وقت سحر نکلے
تن بابا کا جھلکے ساعت اور لٹونکی بالچکے
شویب جھلکے خوش ہوئے آند پر اپنے بیٹھے
ہر کہ خوش تبات کہیں نہ لکھا اوپر ٹھٹھوڑے
ہر راجہ الی شاد بہت اولک خوشی سب کہنے کے
ننگریکے طالع چکے اون لوگوں کو بھی بخت کھلے

دیکھو وہاں دو لکھن ملے تھے بت ہوئی کٹھنوں کی
سب بندت پیچیدہ پیر چین کی ٹیھا ڈال کر گئی
بھر تو مال جو اس رنگ لین لین جلد سوا سو اور نیکی
پناعت نیک ہو رہے وہ دو لکھ او لکھ چمپی بھری
جب پہر چار ہوا اگر کل عیش مگر باکی دھوم مچی
ہرن من سو سو عیش بھری اور فروغ پہچان نہی
اب بیان سے آگے سنو اور چین دو چار
دیکھو بھی بوقت ہو اس لی اور خوش وقتی سے
دس زنبوری ہر شے میں اور چادر آب و سب دل کے
وہ چلیر سرخ پک پاؤہ کش خرا دی و کے
کچھ کانوں موتی چمک ہی کچھ مانگ بھکا بازو کے
وہ خوبی سو بجا دو لکھا کی بیکھیں لوگ کھڑے
وہ یکھیں اپنی آنکھوں میں جلیں بھال بڑی جیکے
وہ چیل چیری بھی خوش حال در نوکر چاکر خوش بھرتے

جس طرح ہوئی وہ خوشحالی کب اوسکی جاری رہی کہی
ہر جانب خوشنودی کو سونور ہو کر اور دھوم ہوئی
اب بیان سے آگے سنو بات خوشی آمیز
جو جو راجہ نے دیا اوس جاوہان دہینہ

(Faint handwritten Persian text)

اشتمارات

آفتاب نجوم

اگرچہ علم نجوم درہل و جہر تیرا سوسہرے سے بالکل بیکار ہو گیا مگر غیر مذاہب اے معتقد ہیں ان کے واسطے یہ کتاب مفید ہے قیمت فی جلد ۸ / محصول اک ۲ /

مصطلحات و ارستہ (معروفہ) مصطلحات الشرا

اس کتاب کا نام تو ہر علم دوست نے ضرور ہی سنا ہوگا اس سبب ہے کہ جس قدر لغت کی کتابیں ہیں ان کے مولفوں میں ایسے کم ہونگے جو سندین مصطلحات کو نہ لاکھوں مگر مثل عقدا شائقین نام ہی مصطلحات کا سنتے تو اور سبب عدم دستیابی کے اس کتاب کے دیدار سے محروم رہ جاتے اب فضل خدا سے یہ کتاب باحسن الوجہ طبع ہو گئی قیمت فی جلد ۵ / محصول اک ۲ /

تالیف سلیمانی

اوراد و عملیات و تعویذات و نسخا سے مجموعہ بین شائقین کے واسطے یہ مجموعہ بھی لائق قدر ہے اس مجموعہ میں پانچ رسالہ ہیں قیمت فی رسالہ ۲ / قیمت مجموعہ ۱۱ / محصول اک ۲ /

تاریخ حضرت سید الارسلو دغازی

آپ کے نام نامی سے شاید کوئی ایسا شخص ہو جو واقف نہ ہو یہ مختصر تاریخ حضور کی غزوات کی ہے قیمت فی جلد ۲ / محصول اک ۱ /

تریاق اکبر

یہ تو ظاہر ہے کہ یہ کتاب طب کی ہے مگر اس کے مصنف نے بڑی خوبی سے اول آداب مباشرت اور حسن معاشرت بتائے ہیں اور جس قدر امراض مردوں اور عورتوں کو سبب ناواقفی کے مثل

سوزاک اور آتشک وغیرہ پیدا ہو جاتے ہیں یا جو کچھ اس کے متعلق معلوم ہو ۱۱ و سکو بڑی شرح و بسط سے مع علاج لکھ دیا ہے قیمت فی جلد ۲ / محصول اک ۱ /

عطر بہار

یہ کتاب بہار دانش کا خلاصہ ہے۔ ایسی خوبصورتی سے خلاصہ کیا ہے کہ دیکھنے کے تعلق سے تعریف کی گنجائش نہیں قیمت فی جلد ۲ / محصول اک ۱ /

خلاصۃ المسائل

اس نایاب مسائل کی کتاب کے ہزار شائقین تھے اور تاجران کتب ڈاکہ و کلکتہ کے اصرار سے نیاز مند اسکو چپوا یا ہے قیمت اسکی بنظر سہولیت خریداری صرف ۵ / محصول اک ۱ / زاید تعداد کے خریداروں سے بطور کمیشن رعایت کیجا سکتی ہے جن صاحب کو خریداری منظور ہو نیاز مند سے بذریعہ خط طے فرما سکتے ہیں

مجمع الحسنات (فی ذکر) اشرف الکائنات

یہ مجموعہ زبان اردو میں سرور عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی عمدہ تاریخ ہے قیمت ۵ / محصول اک ۱ /

التماس

یہ جلد کتب قیمت وصول ہونے پر یا بذریعہ ویلوپے ایبل رسال ہو سکتی ہیں فرست کھان کتب وغیرہ کی بھی مع تشریح قیمت موجود ہے شائقین کو عند الطلب بلا قیمت رکاوٹ ملے بیچنے سے پیڑ والا بیرنگ رسال ہوتی ہے۔

ولی اللہ بیچر مطبع نامی لکھنؤ

اعلان

اس مطبع میں ہر ایک قسم کی

کتابیں عربی - فارسی - اردو -

ناکری - موجود ہیں عند الطلب شائقین

علوم و تاجران کتب مطبع سے ارسال

کیجاتی ہیں - یا جن صاحب کو کوئی کتاب

مطبع کرانا منظور ہو وہ بھی بعد انفصال قیمت

مطبع کر دیجائیگی اگر کوئی مفید عام کتاب کسی صاحب

تالیف فرمائی ہو وہ بلا معاوضہ مطبع طبع کر دیگا

فہرست کتب و دیگر اشیاء لکھنو بلا قیمت

(ر) کاٹکٹ بھیجنے سے پیڈ والا بیرنگ

ارسال کیجا سکتی ہے فقط

الحمد

قطب الدین احمد عفی عنہ مالک

مطبع نامی لکھنو کٹرہ

الوترانجان

۱۲۲
تعارف تاج کتب